

ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ
วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน

สารนิพนธ์
ของ
นางสาวมัลย์ สงวนความดี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา
มกราคม 2546
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ
วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน

บทคัดย่อ

ของ

นางสาวมาลัย สงวนความดี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา

มกราคม 2546

๒ 157080

มัลย์ สงวนความดี. (2546). *ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพาณิชย์การเซดุน. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : รองศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพาณิชย์การเซดุน 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินผล ตัวแปรจำแนกตาม รอบการเรียน ชั้นปีที่ศึกษา ความรู้ความเข้าใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพาณิชย์การเซดุน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 157 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 62 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักสูตรอยู่ในระดับมาก
2. นักเรียนที่มีรอบการเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. นักเรียนที่เรียนชั้นเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
4. นักเรียนที่มีความรู้ความเข้าใจต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
5. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านสื่อการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

OPINIONS OF SECRETARIAL CERTIFICATE STUDENTS TOWARDS
LEARNER-CENTRED INSTRUCTION AT
CHETUPON COMMERCIAL COLLEGE

AN ABSTRACT
BY
MISS MALAI SA-NGUANKWAMDEE

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Business Education
at Srinakharinwirot University
January 2003

Malai Sa-nquankwamdee. (2003). *Opinions of secretarial certificate students towards learner-centred instruction at Chetupon Commercial College*. Master Project, M.Ed. (Business Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor : Assoc. Prof. Suwat Watanawong.

The purposes of this research were to study and compare opinions of secretarial certificate students towards learner-centred instruction at Chetupon Commercial College in 5 aspects: curriculum, learning activities, lecturer, instructional media and evaluation, classified by section, level, cognition and the achievement of learning.

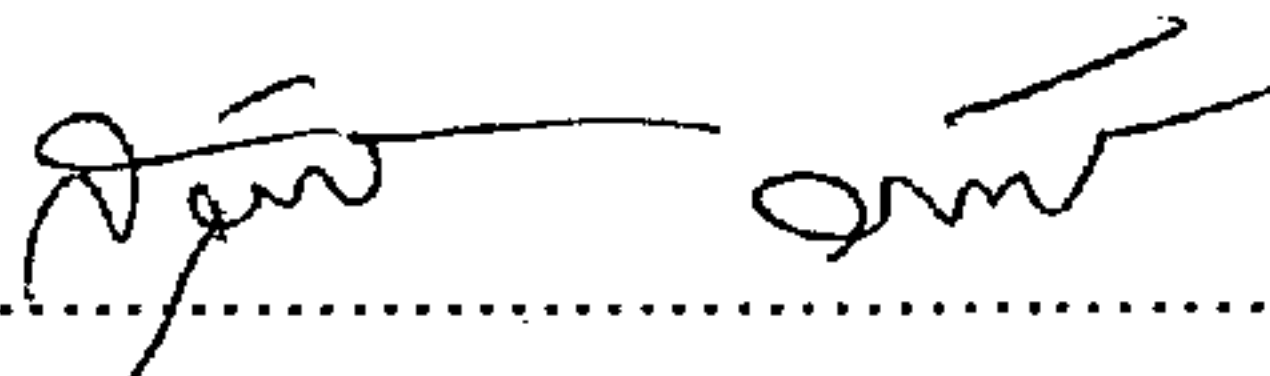
The sample of the research were 157 students who study in secretarial certificate at Chetupon Commercial College in semester 1 for the academic year 2002. The 62 items of rating scale questionnaire constructed by the researcher were used to obtain the data. Statistics applied in the research were percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way analysis of variance.

The research revealed that:

1. The secretarial students were moderately level in all aspects, curriculum was at a high level.
2. There were not statistical significant difference in all aspects from the students with different section.
3. There were not statistical significant difference in all aspects from the students with different level.
4. There were not statistical significant difference in all aspects from the students with different cognition.
5. There were not statistical significant difference in all aspects from the students with different achievement of learning. In analyzing the aspect of instruction media was significant different at .05 level. But there were not statistical significant difference in the aspects of curriculum, learning activities, lecturer and evaluation.

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ ได้
พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

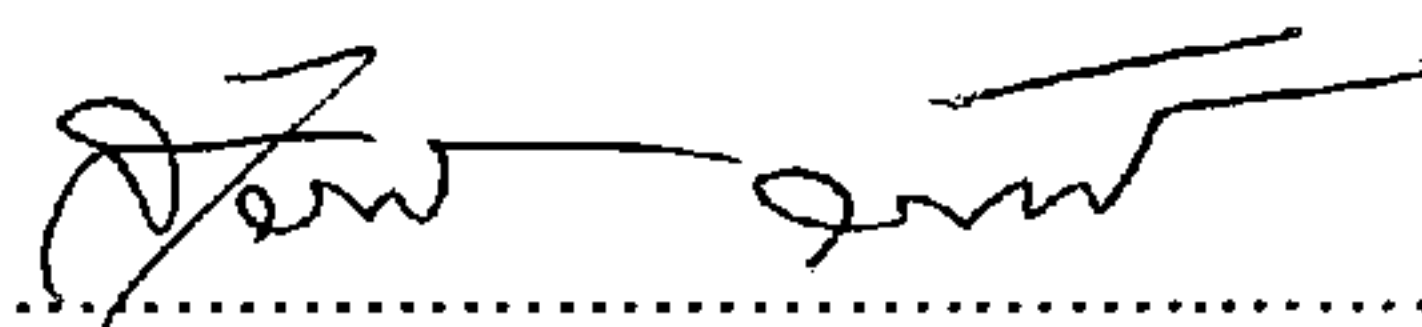
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพีร์ ลิ้มไทย)

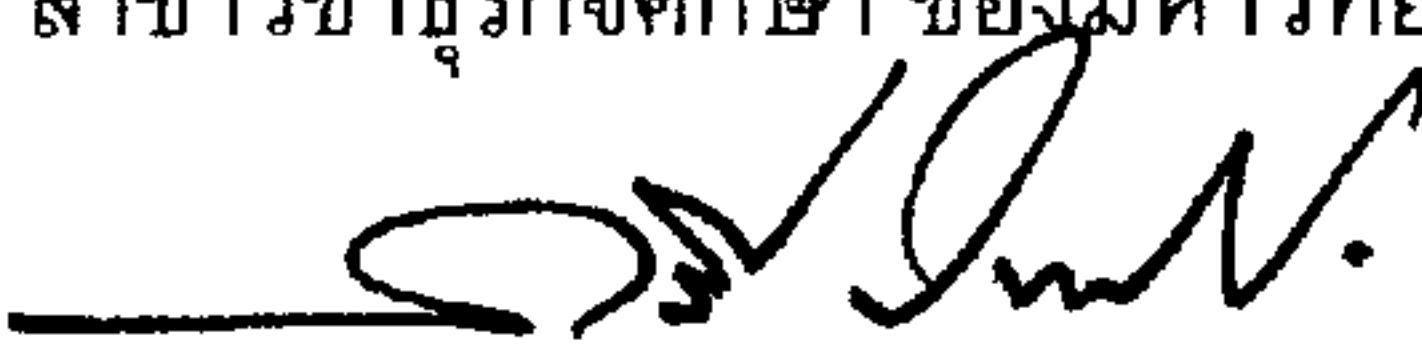
คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาพรณ สิริแพทยพิสุทธิ)

.....กรรมการ
(อาจารย์สิฏฐากร ชูทรัพย์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีคณะสังคมศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กวี วรกวิน)
วันที่ ๑๕ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๖

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สุภาพรณ สิริแพทย์พิสุทธิ์ และอาจารย์สิฏฐากร ชูทรัพย์ กรรมการสอบสารนิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำชี้แนะที่เป็นประโยชน์

ผู้วิจัยขอขอบคุณอาจารย์ไพไลภรณ์ อนันต์ศิริประภา ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยการอาชีพบางแก้วฟ้า (หลวงพ่เป็นอุปถัมภ์) อาจารย์โสรัฏฐดา วงศ์รัก หัวหน้างานหลักสูตรพิเศษ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน อาจารย์สมภาส วงศ์ไวยโรจน์ หัวหน้างานวิจัย วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยขอขอบคุณอาจารย์บพิศ ศาสณพิทักษ์ หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน ด้วยความซาบซึ้งที่ได้ให้ความช่วยเหลือหลายอย่างรวมทั้งติดต่อประสานงานในการแจกแบบสอบถามเพื่อทดสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยขอขอบคุณอาจารย์วิทยาลัยพณิชยการเชตุพนที่ให้ความร่วมมือในการแจกแบบสอบถาม และนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม อาจารย์และนักเรียนวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยขอขอบคุณนายบุญชัย สงวนความดี พี่ชายที่ได้กรุณาเอื้อเฟื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ ในการพิมพ์รายงานและสารนิพนธ์จนผู้วิจัยสำเร็จการศึกษา รวมทั้งนายทศพร สงวนความดี, นางสาวศิริภรณ์ สงวนความดี และนายอรรถพล สงวนความดี หลานชายหลานสาวที่มีน้ำใจให้ความช่วยเหลือทุกครั้งเมื่อผู้วิจัยประสบปัญหาเกี่ยวกับการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ทำให้การพิมพ์สารนิพนธ์สำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์จากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (ปุ่น ปุณฺณสิริมหาเถร) บิดาผู้ล่วงลับ มารดา ผู้มีพระคุณอย่างสูงสุดที่ได้ให้โอกาสสนับสนุนให้ผู้วิจัยได้รับการศึกษาเล่าเรียน ครู-อาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชา ตลอดจนเจ้าของหนังสือและบทความที่ปรากฏชื่อในบรรณานุกรมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี

มาลัย สงวนความดี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	4
ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
สมมติฐานในการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ประวัติวิทยาลัยพณิชยการเซตุน.....	8
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542.....	9
การจัดการเรียนการสอนของกรมอาชีวศึกษา.....	12
เอกสารเกี่ยวกับความคิดเห็น.....	14
แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	16
การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	17
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	49
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	53
ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย.....	53
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	53
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	54
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	70
สังเขปความมุ่งหมาย สมมุติฐาน และวิธีดำเนินการศึกษาวิจัย.....	70
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
การอภิปรายผล.....	75
ข้อเสนอแนะ.....	82
บรรณานุกรม.....	85
ภาคผนวก.....	92
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	94
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	96
ภาคผนวก ค ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม.....	103
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	108

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรอบการเรียนรู้ ชั้นปีที่ศึกษา ความรู้ความเข้าใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	58
2	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน โดยรวมและรายด้าน.....	59
3	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน ด้านหลักสูตร โดยรวม และรายข้อ.....	60
4	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน ด้านกิจกรรมการเรียน การสอน โดยรวมและรายข้อ.....	61
5	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน ด้านผู้สอน โดยรวมและ รายข้อ.....	62
6	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยรวมและรายข้อ.....	64
7	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน ด้านการประเมินผล โดยรวมและรายข้อ.....	65

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
8	ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน จำแนกตามรอบการเรียน.....	66
9	ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา.....	67
10	ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน จำแนกตามความรู้ความเข้าใจ.....	68
11	ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	69

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาคุณภาพและขีดความสามารถที่จะเสริมสร้างสมรรถนะของทรัพยากรมนุษย์ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศนั้น "ความรู้" เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนา ปีเตอร์ ดรักเกอร์ (2527) กล่าวว่า องค์ความรู้จะมีบทบาทและความสำคัญต่อทรัพยากรมนุษย์และประเทศอย่างมากสำหรับโลกยุคใหม่ในอนาคต ไม่ใช่ทรัพยากรที่เป็นเงินทุน แรงงาน ที่ดิน และปัจจัยทางวัตถุเพื่อการผลิตเช่นในยุคอุตสาหกรรมที่ผ่านมา ประเทศที่พัฒนาแล้วมีความได้เปรียบในด้านการลงทุนและสะสมทุนทางความรู้หรือทุนทางปัญญามากกว่าประเทศกำลังพัฒนา ความรู้มิได้ส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างเดียว แต่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยมีงานวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่า ระดับการศึกษาที่สูงขึ้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้น (สินีนางู กำนืดเพ็ชร. 2544 : 19)

ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ที่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกสามารถติดต่อสัมพันธ์กันได้อย่างรวดเร็วข้ามมิติของเวลาและสถานที่ อันเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคม และในสภาพที่เผชิญกับการแข่งขันทางเศรษฐกิจกับนานาประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพื่อการพึ่งตนเองและความมั่นคง ให้สามารถดำรงชีพอย่างสันติสุขในสังคมไทยและเป็นการกำลังสำคัญในการนำพาประเทศให้สามารถอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของประชากรไทยคือ การศึกษา พัฒนาการของประเทศที่พัฒนาแล้วได้ชี้ให้เห็นว่า ระดับการศึกษาของประชากรมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ ปัจจัยที่สำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้แก่ กระบวนการเรียนการสอนที่เป็นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มิใช่การสอนที่เป็นการถ่ายทอดความรู้จากครูแต่เพียงฝ่ายเดียวแต่เป็นการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย และเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ จะต้องมีการปรับปรุงเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้มีความรู้ทั้งที่เป็นความรู้สมัยใหม่ และเนื้อหาสาระพื้นฐานของหลักสูตรให้มีความรู้ทั้งที่เป็นความรู้สมัยใหม่ และเนื้อหาสาระพื้นฐานที่จำเป็น สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการของบุคคล ชุมชน และสังคมไทยในอนาคต จากอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน การจัดกระบวนการสอนยังไม่เอื้อต่อการที่จะพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะดังกล่าว เนื่องจากวิธีการเรียนการสอนยังมุ่งเน้นการถ่ายทอดเนื้อหาวิชามากกว่าการเรียนรู้จากสภาพที่เป็นจริง และไม่เน้นกระบวนการที่ให้ผู้เรียนได้พัฒนาในด้านการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ การแสดงความคิดเห็นและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งยังไม่ได้นำเทคโนโลยีทันสมัยมาใช้ และขาดการพัฒนาสื่อในรูปแบบต่าง ๆ และบทเรียนสำเร็จรูปที่สามารถเรียนได้ด้วยตนเอง

นอกจากนี้ระบบการวัดและประเมินผลการเรียนที่เน้นความจำในเนื้อหาวิชาเป็นส่วนใหญ่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2539 : 110-116) ✕

กระบวนการศึกษาที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพเท่านั้นที่จะเอื้อต่อการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ การศึกษาไทยที่พึงประสงค์คือ การจัดกระบวนการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ตลอดทั้งมุ่งให้ผู้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ รู้วิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และหลักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อให้รู้อย่างลึกซึ้งและกว้างไกล (Learning to know) เรียนให้เข้าใจและทำได้ (Learn to do) และเรียนรู้จนรู้จักและเข้าใจวิธีคิดสู่การปฏิบัติในอาชีพนั้น ๆ (Learning to be) ทั้งยังสามารถนำความรู้ที่ได้รับนั้นมาประยุกต์เข้ากับตัวเองได้อย่างกลมกลืน และสร้างสรรค์ เพื่อความสุขของตนเองและคนรอบข้าง (กิตติยวดี บุญเชื้อ และคณะ. 2541 : 23)

เมื่อเป็นที่ยอมรับทั่วไปว่า ระบบการศึกษาของไทยยังมีข้อบกพร่องอยู่มาก เพราะเป็นการศึกษาที่สอนผู้เรียนให้จำมากกว่าลงมือปฏิบัติ มุ่งเนื้อหาวิชามากกว่ากระบวนการ แสวงหาความรู้ และมักสอนตามใจผู้สอนมากกว่าตามความสนใจของผู้เรียน ส่งผลให้เด็กไทย ไม่สามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ นักการศึกษาต่างเชื่อว่ากระบวนการเรียนรู้ที่พึงประสงค์คือ กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่เน้นการเรียนรู้โดยปฏิบัติจริง เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา และมุ่งให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ตามความถนัดของตน (กองบรรณาธิการ. 2543 : 82)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นับได้ว่าเป็นพระราชบัญญัติที่กำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาหลายด้าน ทั้งในด้านการบริหาร การจัดการ ครู มาตรฐานการศึกษา การเรียนรู้ และอื่น ๆ อีก โดยในมาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด คือ การจัดการศึกษามุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน สถาบันแห่งชาติเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ได้ให้ความหมายของคำว่า “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” ไว้ 2 ด้าน คือ ด้านผู้เรียนและด้านผู้สอน หรือผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ สำหรับด้านผู้เรียนนั้น หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง ได้พัฒนากระบวนการคิด มีอิสระในการเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจ สามารถค้นพบข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถนำความรู้ ประสบการณ์ไปใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนและสังคมส่วนรวมได้ ส่วนความหมายด้านผู้สอนหรือผู้จัดกระบวนการเรียนรู้หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ใด ๆ ที่ผู้จัดต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและเคารพในศักดิ์ศรี สิทธิหน้าที่ของผู้เรียน มีการวางแผนการจัดกิจกรรมและจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และที่สำคัญที่สุดคือ ต้องเน้นประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนเป็นสำคัญ (ธำรง บัวศรี. 2543 : 18)

การจัดการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาจะต้องทำให้นักศึกษามีทักษะวิชาชีพและคุณภาพหรือคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการของ

ตลาดแรงงาน ซึ่งต้องเรียนรู้หลากหลาย เรียนรู้ตลอดชีวิตและปรับตัวได้กับสังคมยุคใหม่ หากการดำเนินงานสามารถบรรลุตามนโยบายการจัดการเรียนการสอนทางอาชีวศึกษาที่จะ ปฏิรูปการอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพ และพัฒนาถึงระดับปริญญาตรี รวมถึงรูปแบบการจัดอาชีวศึกษาต้องเป็นระบบเปิด ความยืดหยุ่น ให้ความสำคัญมาตรฐานวิชาชีพที่กำหนดโดยผู้ เชี่ยวชาญจากกลุ่มผู้ประกอบการ ก็เชื่อแน่ว่าอนาคตผู้ที่สำเร็จการศึกษาทางอาชีวศึกษาจะต้อง เป็นทรัพยากรบุคคลที่ทรงคุณค่า มีความรู้ ความสามารถและคุณภาพที่จะไปพัฒนาประเทศ ไทยให้เจริญเท่าเทียมประเทศอื่น ๆ ได้ในที่สุด (จำลอง กรุทขุนทด. 2544 : 7)

วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน ได้จัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาการเลขานุการ ตามหลัก สูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 ของกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดทักษะ เจตคติ และประสพ การณ์ มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นผู้มีความรู้ จริยธรรม สามารถดำรงชีวิตในสังคมและ ดำรงชีพได้อย่างดีมีความสุข เป็นกำลังอันสำคัญในการพัฒนาประเทศ จึงได้ปรับปรุงและ พัฒนาอย่างไม่หยุดยั้งทั้งด้านครู อาจารย์ อาคารสถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้ เทคโนโลยีทาง การศึกษา แต่การที่จะให้สิ่งต่าง ๆ บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้นั้น จำเป็น ที่จะต้องรู้ถึงสภาพในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียน ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนการสอน เป็นภารกิจหลักและเป็นภารกิจแรกของสถานศึกษา

ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ประจำคณะวิชาการเลขานุการ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความ คิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน ในด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรม การเรียนการสอน ด้านผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินผล เพื่อนำผลที่ ได้จากการวิจัยไปเป็นข้อเสนอแนะแก่ครู อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ ไข และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการ ศึกษาตรงกับสภาพความต้องการของผู้เรียน ซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลตาม จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ส่งผลให้ผู้จบการศึกษามีงานทำ มีโอกาสศึกษาต่อในระดับสูงยิ่งขึ้น เป็นประโยชน์แก่การพัฒนาประเทศ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านผู้สอน ด้านสื่อการเรียน การสอน และด้านการประเมินผล

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน จำแนกตาม รอบการเรียน ชั้นปีที่ศึกษา ความรู้ความเข้าใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความสำคัญของการวิจัย

๔ ผลจากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ครู-อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะใช้เป็น ข้อมูลประกอบการพิจารณาวางแผนแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อ เสริมสร้างนักเรียนให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข คิดเป็น ทำเป็น มีพัฒนาการในทุกด้าน ทั้ง ด้านวิชาการและทักษะวิชาชีพให้ทันต่อความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทันกับการเปลี่ยนแปลงของ สังคมในยุคโลกาภิวัตน์ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีความรับผิดชอบ เป็นแรงงานอาชีพที่มีคุณภาพ มีความพร้อมที่จะออกไปประกอบอาชีพและสามารถนำวิชาความรู้ นั้นไปใช้ในการศึกษาต่อในระดับสูง ตอบสนองการแก้ไขปัญหของประเทศด้านประชากรและการ พัฒนาสังคม

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัย พณิชยการเชตุพน รวม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินผล

ประชากรและกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 และ 3 กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 160 คน

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ประชากรทั้งหมด จำนวน 160 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็นดังนี้

1.1 รอบการเรียน

1.1.1 รอบเช้า

1.1.2 รอบบ่าย

1.2 ชั้นปีที่ศึกษา

1.2.1 ชั้นปีที่ 2

1.2.2 ชั้นปีที่ 3

1.3 ความรู้ความเข้าใจ

1.3.1 กลุ่มต่ำ (0-6 คะแนน)

1.3.2 กลุ่มสูง (7-10 คะแนน)

1.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (คะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 1.00-1.99)

1.4.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.00

ขึ้นไป)

2. ตัวแปรตาม ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
5 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านหลักสูตร

2.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

2.3 ด้านผู้สอน

2.4 ด้านสื่อการเรียนการสอน

2.5 ด้านการประเมินผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

✓ 1. ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกซึ่งความรู้สึกที่อาจเป็นไปในทางเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ซึ่งเป็นความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

✓ 2. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้โดยมีส่วนร่วมในกิจการเรียนรู้ได้มากที่สุดทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ โดยแสดงเป็นพฤติกรรมที่ครูกำหนดไว้ในจุดประสงค์การเรียนรู้ แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านหลักสูตร หมายถึง เนื้อหาสาระของทั้งวิชาการและวิชาชีพ ประสพการณ์ที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับวุฒิภาวะ ตรงตามความถนัด ตรงตามความต้องการด้านวิชาเรียน ตรงตามลักษณะของวิชาชีพนั้น โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาเพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ และพฤติกรรมตามจุดหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งวิทยาลัยจัดให้ผู้เรียนในลักษณะบูรณาการ

2.2 กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับความสามารถในการเรียนรู้ ความสนใจและประสบการณ์เดิมของผู้เรียนโดยใช้เวลาที่พอเหมาะ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งด้านเทคนิคและวิธี

การสอน การสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อม การมอบหมายงาน มีการประเมินผู้เรียน ระหว่างเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลหรือสิ่งแวดล้อม ทำงานร่วมกับผู้อื่น ลงมือปฏิบัติจนมีทักษะในการทำงาน มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จัก คิดวิเคราะห์ ศึกษาหาความรู้ นำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

2.3 ด้านผู้สอน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในวิชาที่รับผิดชอบ ความสามารถในการใช้วิธีการสอนที่หลากหลายโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนเป็นสำคัญ แสวงหาความรู้เพื่อถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ในวิชาที่สอน มีบุคลิกภาพและจริยธรรมของผู้สอน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน สนับสนุนให้กำลังใจผู้เรียน ชี้แนะแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพัฒนาการรอบด้านของผู้เรียน ที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และใช้ประโยชน์ได้

2.4 ด้านสื่อการเรียนการสอน หมายถึง การจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ เทคโนโลยีที่ทันสมัยอยู่ในสภาพดีพร้อมที่จะใช้ประโยชน์ได้อย่างพอเพียงและแหล่งวิทยาการต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน การผลิตและนำสื่อที่หลากหลายเหมาะสมสอดคล้องกับวัย บทเรียนวิธีการสอน และเอื้อต่อการเรียนรู้ โดยผู้เรียนเข้าถึงบริการได้ง่าย มีผลทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้

2.5 ด้านการประเมินผล หมายถึง กระบวนการพิจารณาตัดสินคุณภาพ คุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้เรียนว่าเป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร วิธีประเมินผล เครื่องมือในการประเมินผล

3. รอบการเรียน หมายถึง ช่วงเวลาที่นักเรียนมารับการศึกษานในวิทยาลัยพณิชยการเซดุนแบ่งออกเป็น 2 รอบ

3.1 รอบเช้า ระหว่างเวลา 07.10-13.00 น.

3.2 รอบบ่าย ระหว่างเวลา 13.00-19.10 น.

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนเฉลี่ยสะสมที่แสดงถึงความสามารถทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งวัดผลการเรียนเฉลี่ยทุกรายวิชาเมื่อสิ้นสุดภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 แบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่

4.1 คะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 1.00-1.99 หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

4.2 คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไป หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ปานกลาง

5. ความรู้ความเข้าใจ หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนถึงการรับรู้ หรือความสามารถที่จะรับรู้ เป็นความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยแสดงออกทางความรู้สึก ความตระหนัก และความเข้าใจ ด้วยการใช้คะแนนมาตรฐานของแบบสอบถามซึ่งกลุ่มเป้าหมายทำได้ แบ่งออกเป็น

5.1 กลุ่มต่ำ (0-6)

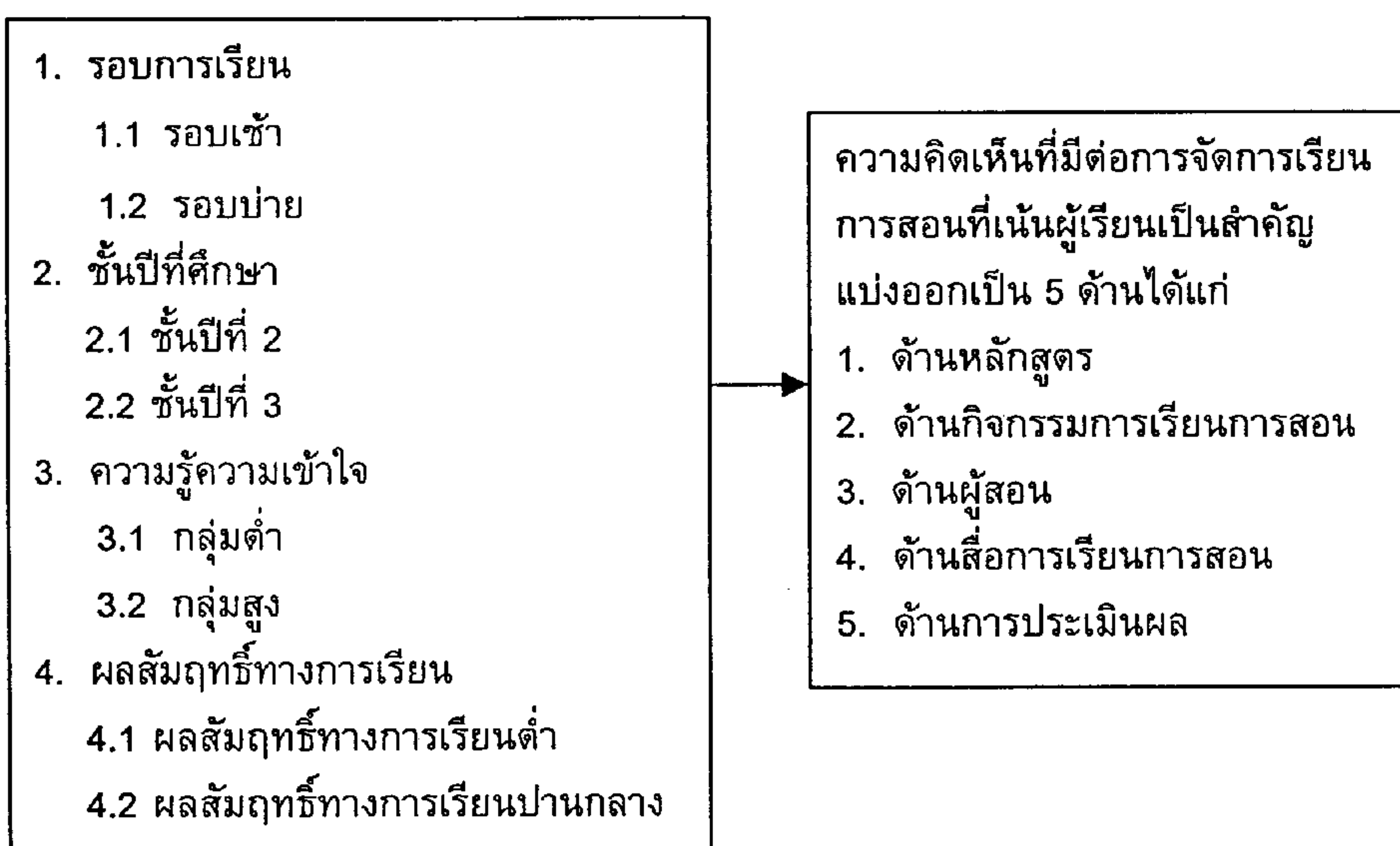
5.2 กลุ่มสูง (7-10)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

สมมุติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนที่เรียนรอบการเรียนรู้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
2. นักเรียนที่เรียนชั้นปีต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
3. นักเรียนที่ความรู้ความเข้าใจต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
4. นักเรียนที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอเป็นหัวข้อตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ประวัติวิทยาลัยพณิชยการเชตุพน
2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542
3. การจัดการเรียนการสอนของกรมอาชีวศึกษา
4. เอกสารเกี่ยวกับความคิดเห็น
- ✓ 5. แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- ✓ 6. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- ✓ 7. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 7.1 ด้านหลักสูตร
 - 7.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 7.3 ด้านผู้สอน
 - 7.4 ด้านสื่อการเรียนการสอน
 - 7.5 ด้านการประเมินผล
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประวัติของวิทยาลัยพณิชยการเชตุพน

วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน มีชื่อเดิมว่า โรงเรียนวัดพระเชตุพนตั้งตรงจิตรวิทยาลัย สถาปนาขึ้นตั้งแต่วันที่ 6 กรกฎาคม 2500 อยู่ภายในบริเวณวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ตำบลท่าเตียน อำเภอพระนคร จังหวัดพระนคร ได้รับการยกฐานะเป็น “วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน” เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2516 และได้ย้ายมาอยู่เลขที่ 314 ถนนประชาธิปไตย เขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพฯ ตั้งแต่วันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2513 จนกระทั่งถึงปัจจุบันบนเนื้อที่รวมทั้งสิ้น 14 ไร่ 2 งาน 59 ตารางวา

การดำเนินงานในปัจจุบัน ระดับการศึกษา และสาขาวิชาที่เปิดสอน

ปัจจุบันวิทยาลัยพณิชยการเชตุพนเปิดทำการสอน 2 ระดับ ดังนี้

1. ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพณิชยการ แบ่งออกเป็น 6 กลุ่มวิชา ดังนี้
 - 1.1 กลุ่มวิชาการบัญชี
 - 1.2 กลุ่มวิชาการเลขานุการ

- 1.3 กลุ่มวิชาการขาย
- 1.4 กลุ่มวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ
- 1.5 กลุ่มวิชาบริการธุรกิจโรงแรม
- 1.6 กลุ่มวิชาธุรกิจค้าปลีก (ระบบทวิภาคี)

2. ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ แบ่งออกเป็น 7 สาขาวิชา ดังนี้

- 2.1 สาขาวิชาการบัญชี
- 2.2 สาขาวิชาการเลขานุการ
- 2.3 สาขาวิชาการตลาด
- 2.4 สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ
- 2.5 สาขาวิชาธุรกิจโรงแรม
- 2.6 สาขาวิชาธุรกิจประกันภัย
- 2.7 สาขาวิชาการจัดการธุรกิจค้าปลีก (ระบบทวิภาคี)

ปีการศึกษา 2540 วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน ได้รับอนุมัติจากกรมอาชีวศึกษาให้เปิดทำการสอน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ภาคสมทบ ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ 3 สาขาวิชา ดังนี้

1. สาขาวิชาการบัญชี
2. สาขาวิชาการตลาด
3. สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

วัตถุประสงค์และปรัชญาของสถานศึกษา

วัตถุประสงค์ของวิทยาลัย คือ การจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษา มีความเป็นเลิศทางทักษะวิชาชีพ มีระเบียบวินัย มีศีลธรรม เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในสังคม พร้อมทั้งส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างวิทยาลัยฯ กับหน่วยงานอื่น ๆ

ปรัชญาของวิทยาลัย “การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพและสังคม” คือปรัชญาการทำงานของสถานศึกษาที่ใช้เป็นหลักในการดำเนินงานบริหารวิทยาลัย ตลอดจนการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวการจัดการศึกษาของชาติไว้ในหมวดที่ 4 ตั้งแต่มาตรา 22 ถึง มาตรา 30 ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542)

1. การจัดการเรียนการสอนต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน/ประสบการณ์การเรียนรู้ยึดหลัก ดังนี้

1.1 ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ดังนั้น จึงต้องจัดสภาวะแวดล้อม บรรยากาศ รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ให้หลากหลาย เพื่อเอื้อต่อความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจ เหมาะสมกับวัยและศักยภาพของผู้เรียน เพื่อให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ และเป็นการเรียนรู้กันและกัน อันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคมและประเทศชาติ โดยการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง บุคคล ชุมชน และทุกส่วนของสังคม

1.2 ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การเรียนการสอนมุ่งเน้นประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงต้องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ได้ คิดเป็น ทำเป็น มีนิสัยรักการเรียนรู้ และเกิดการใฝ่รู้ ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

2. มุ่งปลูกฝังและสร้างลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียน โดยเน้นความรู้ คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและบูรณาการความรู้ในเรื่องต่าง ๆ อย่างสมดุล รวมทั้งการฝึกทักษะและกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ใช้ความรู้โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติและสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.2 ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

2.3 ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา กฎหมายไทย และการประยุกต์ใช้กฎหมายท้องถิ่น

2.4 ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

2.5 ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

3. กระบวนการเรียนรู้ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

3.1 จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

3.2 ให้มีการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

3.3 กิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

3.4 จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วน สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

3.5 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้

3.6 ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

3.7 จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือ กับบิดามารดาผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

4. การส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ ได้กำหนดบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ของรัฐ และสถานศึกษาต่าง ๆ ดังนี้

4.1 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงาน และการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ

4.2 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ

4.3 ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

4.4 หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ ต้องมีลักษณะหลากหลายเหมาะสมกับแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล สาระของหลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาการ วิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

4.5 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา

และวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพการพัฒนาระหว่างชุมชน

4.6 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

5. การประเมินผลการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา นอกจากนั้นการประเมินผู้เรียน ยังต้องเกี่ยวข้องกับหลักการสำคัญ คือ

5.1 ใช้วิธีการที่หลากหลายในการประเมินผู้เรียน

5.2 ใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสเข้าศึกษาต่อ

5.3 ใช้การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน

5.4 มุ่งการประกันคุณภาพโดยสถานศึกษาทำการประเมินผลภายในทุกปี และรายงานผลการประเมินต่อต้นสังกัดและสาธารณชน

5.5 สถานศึกษาได้รับการประเมินภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้ง ทุก 5 ปี

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาของชาติ ย่อมแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ในการจัดการศึกษาผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความเชื่อว่าการเรียนรู้จะช่วยพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการกระบวนการเรียนรู้ต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง ได้พัฒนากระบวนการคิด มีอิสระในการเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจ ความสามารถ ค้นพบข้อความรู้ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถนำความรู้ ประสพการณ์ไปใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนและสังคมได้

กระทรวงศึกษาธิการและกรมอาชีวศึกษามีนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัด จัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่ให้จัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อกระตุ้นและพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล และเร่งรัดให้ดำเนินการตั้งแต่ปีการศึกษา 2542

การจัดการเรียนการสอนของกรมอาชีวศึกษา

กรมอาชีวศึกษา เป็นสถาบันการศึกษาที่ส่งเสริมด้านทักษะวิชาชีพ จัดกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้หลักการเรียนรู้จากปรัชญาของทฤษฎี Constructivism ที่เชื่อว่า การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ในลักษณะที่มีความตื่นตัว (Active Learning)

อย่างมีความหมายด้วยตนเอง ซึ่งการเรียนการสอนจะอยู่ในรูปแบบที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด โดยมีขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนตาม CIPPA MODEL ของ รศ.ดร.ทีศนา แคมมณี ดังนี้ (กรมอาชีวศึกษา. 2543 : 5-18)

ขั้นตอน/กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

ขั้นนำ	สร้าง/กระตุ้นความสนใจ หรือ เตรียมความพร้อมในการเรียน
ขั้นกิจกรรม	จัดกิจกรรมตามหลักการ CIPPA MODEL ให้ผู้เรียน - สร้างความรู้ด้วยตนเอง (Construct) - มีปฏิสัมพันธ์ช่วยกันเรียนรู้ (Interaction) - มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ (Participation) - ได้เรียนรู้กระบวนการควบคู่กับผลงาน/ข้อสรุปความรู้ (Process/Product) - นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ (Application)
ขั้นวิเคราะห์	อภิปรายผลจากกิจกรรม - วิเคราะห์ อภิปรายผลงาน/ข้อความรู้ที่ได้จากกิจกรรม - วิเคราะห์ อภิปราย กระบวนการเรียนรู้

ขั้นประเมินผล วัดและประเมินผล ตามสภาพจริง

ซึ่งในการจัดกิจกรรมตามขั้นต่าง ๆ ของ CIPPA MODEL นั้น ครูสามารถนำรูปแบบการเรียนการสอนต่าง ๆ มาใช้ได้ตามความเหมาะสมของเนื้อหาวิชา นอกจากนี้ครูสามารถจะประเมินตนเองว่าพร้อมที่จะสอนโดยวิธีให้นักเรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองหรือไม่ หรือครูใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบสร้างความรู้ในระดับใดจาก Constructivist Learning Model ของ Yager

รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด

มโนทัศน์ด้านการเรียนการสอน เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ครูหรือผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ที่ให้ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้า และพัฒนาความรู้ที่ได้รับนำไปประยุกต์ใช้ประกอบอาชีพ มีจริยธรรม คุณธรรม และดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

เน้นผู้เรียนเห็นประโยชน์ในการเรียน เรียนรู้โดยหลายรูปแบบ และรู้ทิศทางว่าจะเรียนรู้ได้อะไร อย่างไร ในการจัดการเรียนการสอนครูต้องมีบูรณาการให้มีการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี

- การเรียนรู้อย่างมีความสุข
- การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
- การเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด
- การเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัย: ศิลปะ ดนตรี กีฬา

- การเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัย: การฝึกฝน กาย วาจา ใจ โดยมีรูปแบบการเรียนการสอน ดังนี้

1. การเรียนรู้แบบ Active Learning ได้แก่ การสาธิต การฝึกภาคสนาม การเยี่ยมชม/การมีผู้มาเยี่ยมชม คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การระดมสมอง การอภิปรายกลุ่มย่อย กรณีศึกษา บทบาทสมมติ กระบวนการแก้ปัญหา การแสดงละคร สถานการณ์จำลอง การโต้วาที โครงการ/โครงการวิชาชีพ

2. การเรียนรู้แบบสืบเสาะแสวงหาความรู้ (Inquiry Method)

3. การเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ (Co-operative Learning)

4. การเรียนรู้ตามอัธยาศัย

5. การเรียนรู้แบบบูรณาการ คุณธรรม จริยธรรม

6. การสอนจิตทัศน์ (Mind Map)

7. การสอนแผนผังมโนคติ (Concept Map)

8. การใช้คำถาม

พิจารณาได้ว่า การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาในสังกัดกรมอาชีวศึกษานั้น จะต้องนำกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เป็นการเรียนรู้ที่หลากหลายวิธี เพื่อส่งเสริมลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้อย่างชัดเจนลึกซึ้งครอบคลุมมีความหมายต่อการนำไปใช้ในการดำรงชีวิตและแก้ปัญหาสภาพสังคม

เอกสารเกี่ยวกับความคิดเห็น ✓

ความคิดเห็นเป็นการรวบรวมความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ และความจริง ซึ่งได้แก่ ความรู้ต่าง ๆ รวมทั้งความรู้สึกซึ่งเราเรียกว่าการประเมินค่าทั้งในทางบวกและลบ นักวิชาการให้ความหมายของความคิดเห็น ไว้ดังนี้

กรมสามัญศึกษา (ม.ป.ป. : 4) ให้ความหมายว่า ความคิด คือ กระบวนการในการคัดเลือกและเปรียบเทียบผัสสะต่าง ๆ

บุญมี เลากุลสานต์ (2531 : 6) ให้ความหมายว่า ความคิดเห็นเป็นท่าทีความรู้สึกที่มีต่อบุคคลหรือต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันเป็นผลที่เกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ซึ่งมีทั้งในลักษณะส่งเสริม คิดเห็น สนใจ พอใจ นิยมชมชอบ สนับสนุน และปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ และในลักษณะต่อต้าน คือ ขัดแย้ง เบื่อหน่าย ไม่สนใจ ไม่ร่วมมือ หรือไม่ปฏิบัติตาม

อนันต์ ชันทราย (2535 : 5) กล่าวว่า ความคิดเห็นหมายถึงการแสดงออกด้านความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้านการพูด การเขียน โดยมีพื้นฐานความรู้เดิมเกี่ยวกับความต้องการ ประสบการณ์ที่บุคคลได้รับ ตลอดจนสภาพแวดล้อมของบุคคลนั้นเป็นหลักในการแสดงความคิดเห็นเพื่อขอรับการสนับสนุน

สุชา จันทน์เอม (2533 : 80) กล่าวว่าเจตคติหรือความคิดเห็นโดยทั่วไป หมายถึง ความรู้สึกหรือท่าทีของบุคคลที่มีต่อบุคคล วัตถุสิ่งของ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ความรู้สึกหรือท่าทีนี้จะนำไปในทำนองที่พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้

โคลส์นิก (Kolesnik. 1970 : 296) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแปลความหมาย หรือการลงความเห็นที่เกิดขึ้นจากข้อเท็จจริง ซึ่งแต่ละบุคคลคิดว่าถูกต้อง แต่คนอื่น ๆ อาจจะ ไม่เห็นด้วยก็ได้

เทอร์สโตน (Thurstone. 1977 : 285) กล่าวว่า ทศนคติเป็นการแสดงออกทางด้าน ผลรวมของความโน้มเอียงและความรู้สึก ความมีอคติ ความรู้สึกที่เกิดขึ้น อยู่ในใจมาก่อน ความคิด ความกลัว การบังคับขู่เข็ญและการลงความเห็นของมนุษย์เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ส่วนความคิดเห็นก็คือทัศนคติ แต่เป็นการแสดงทัศนคติที่แสดงออกมาเป็นคำพูด นอกจากนั้น ความคิดเห็นยังเป็นสัญลักษณ์ทางทัศนคติด้วย

องค์ประกอบของความคิดเห็น ไทแอนดิส (ทัศนีย์ ตรีธาร. 2544 : 14; อ้างอิงจาก Triandis. 1971) อธิบายว่า องค์ประกอบของความคิดเห็นมี 3 ประการ ได้แก่

1. องค์ประกอบด้านความรู้ ได้แก่ ความรู้ ความคิดที่บุคคลมีต่อสิ่งเร้า ซึ่งอาจเป็น บุคคลหรือสภาวะการณ์ใด ๆ ความรู้ ความคิด ดังกล่าวจะเป็นส่วนกำหนดทิศทางของความเห็น บุคคล กล่าวคือ ถ้าบุคคลมีความรู้และการติดต่อกับสิ่งเร้าครบถ้วนแล้ว บุคคลจะมีความเห็นต่อ สิ่งเร้าในทางบวก

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก ได้แก่ อารมณ์ หรือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งเร้า อย่างใดอย่างหนึ่งความรู้สึกดังกล่าวจะกำหนดทิศทางความเห็น คือ ถ้ามีความรู้สึกดี บุคคลก็ จะมีความเห็นทางบวกต่อสิ่งนั้น แต่ถ้ามีความรู้สึกไม่ดีต่อสิ่งนั้น บุคคลก็จะมีความเห็นในทางลบ

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม ได้แก่ พฤติกรรมรวมของบุคคลที่แสดงออกต่อสิ่ง เร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง พฤติกรรมดังกล่าวจะแสดงความคิดเห็นของบุคคลคือ ถ้าแสดงออก อย่าง ชัดเจน แสดงว่ามีความคิดเห็นเป็นบวกเป็นลบแน่นอน

ธีรพร อุวรรณโณ (2529 : 5) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น มีดังนี้

1. อิทธิพลจากพ่อแม่ เป็นแหล่งที่มีอิทธิพลสูงสุด โดยเฉพาะในวัยเด็กซึ่งกำลังจะมีการพัฒนาทางด้านค่านิยม ความเชื่อ และความรู้สึกนึกคิดออกมา ในกรอบของครอบครัวที่มี พ่อแม่เป็นผู้มีอำนาจให้คุณเมื่อทำความดี และมีอำนาจให้โทษเมื่อทำสิ่งไม่ดี หรือสิ่งที่พ่อแม่ ไม่เห็นด้วย

2. อิทธิพลจากกลุ่มต่าง ๆ ในสถานศึกษา เช่น ครู และเพื่อน ก็มีอิทธิพลต่อความเห็น

3. อิทธิพลจากประสบการณ์ส่วนตัว นักจิตวิทยาด้านจิตวิเคราะห์เน้นเรื่องประสบการณ์ในวัยเด็กว่ามีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคคล รวมทั้งการพัฒนาความเห็นของบุคคลด้วย โดยเฉพาะประสบการณ์ที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับความรุนแรง และกระทบกระเทือนใจบุคคลได้นาน

4. อิทธิพลจากสื่อมวลชน เช่น การโฆษณาประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่พยายามเปลี่ยนความเห็นของคนให้หันไปนิยมผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ต้องการให้เข้าไปจำหน่ายให้กับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ

จากเอกสารที่ยกมาข้างต้น อาจสรุปได้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ตนได้สัมผัส มีประสบการณ์ หรืออยู่ในสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ แล้วนำไปประมวลกับความรู้เดิมที่มี แล้วแสดงออกต่อสิ่งนั้น ๆ โดยการพูด การเขียน ที่อาจจะเป็นไปในทางที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย พอใจหรือไม่พอใจก็ได้

ในการศึกษาถึงความคิดเห็นต่าง ๆ ส่วนมากจะใช้วิธีแบบวิจัยเชิงสำรวจ ได้แก่ การซักถาม สอบถาม บันทึกลงไว้และรวบรวมไว้เป็นข้อมูล ซึ่งเบสท์ (Best. 1977 : 171) ได้เสนอแนะว่าวิธีที่ง่ายที่สุดในการที่จะบอกถึงความคิดเห็นก็คือ การแสดงให้เห็นถึงจำนวนร้อยละของ คำตอบในแต่ละข้อความ เพราะจะทำให้เห็นว่าความคิดเห็นจะออกมาในลักษณะเช่นใด และสามารถทำตามข้อคิดเห็นเหล่านั้นได้

แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้มีนักจิตวิทยาการศึกษาหลายคนเชื่อว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนตามความสนใจ ความสามารถ ความต้องการที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคล โดยเน้นการที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้รับประสบการณ์ตรงจนค้นพบความรู้และวิธีการหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีความสุข ดังนี้

กรมสามัญศึกษา (2542 : 14) กล่าวถึงแนวคิดของมาสโลว์ (Abraham H. Maslow) ที่มีความเชื่อพื้นฐานว่า ถ้าให้อิสระภาพแก่เด็ก เด็กจะเลือกสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับตนเอง พ่อแม่ และครูควรมีความไว้วางใจในตัวเด็ก เปิดโอกาสและช่วยให้เด็กได้เจริญเติบโตโดยไม่ใช้วิธีควบคุม และจัดการชีวิตของเด็กทั้งหมด

สมชาย เทพแสง (2543 : 67) กล่าวว่า คำว่า CHILD CENTRE เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษามาเกือบ 50 ปี จนคนส่วนใหญ่เข้าใจว่าเป็นวิธีการสอนชนิดหนึ่ง ที่แท้จริง CHILD-CENTRED เป็นปรัชญาการศึกษาหรือแนวความคิดในการจัดบรรยากาศการเรียนการสอน โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากที่สุด และให้ผู้เรียนมีบทบาทมากที่สุด สภาพการเรียนการสอนจึงมีลักษณะผสมผสานด้วยวิธีการสอนหลากหลาย

พนม พงษ์ไพบูลย์ (2543 : 15-16) ได้กล่าวว่า ด้านปรัชญาพื้นฐานและหลักจัดการศึกษา ให้ยึดหลัก 3 ประการ ดังนี้

1. เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ภายใต้อิทธิพลที่เชื่อว่าเป็นการพัฒนาคน พัฒนาประชาชนทุกคนของประเทศให้มีคุณภาพ คนทุกคนต้องศึกษาตลอดชีวิต เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการตลอดชีวิต เรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้ไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่แรกเกิดจนตาย

2. การให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เป็นการส่งเสริมสนับสนุนทุกคนหรือสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนและสังคม ร่วมจัดการศึกษาเพื่อให้คนได้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างทั่วถึงทุกคน ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย

3. การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ และมีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ทั้งนี้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องด้วย

มีชัย เอี่ยมจินดา (2544 : 9) ให้ความเห็นว่า แนวคิดนี้มีพื้นฐานความคิดมาจากความเชื่อเรื่องคุณค่าของความเป็นมนุษย์ (Humanistic Ideas) ในประเด็นที่ว่า มนุษย์มีความสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว เพราะมนุษย์มีสมองไวสำหรับเรียนรู้ทำให้แตกต่างจากสัตว์ทั่วไป ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ มนุษย์จะสามารถพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ แนวคิดนี้ส่งผลกระทบในด้านการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนในฐานะเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้

วิเศษ ชินวงศ์ (2544 : 35-35) กล่าวว่า แนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด มิใช่เรื่องใหม่ ได้มีการใช้แนวคิดนี้สืบต่อกันมาอย่างกว้างขวางในสังคมไทย การเรียนรู้ตามวิถีชีวิตไทยแบบเดิมมีลักษณะเป็นการสั่งสอนรายบุคคล สื่อประกอบการเรียนรู้ได้จากธรรมชาติ บุรณาการระหว่างความรู้ การปฏิบัติจริง และความมีคุณธรรม สมควรที่เราจะนำมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับกาลปัจจุบัน

สรุปได้ว่า นักจิตวิทยาการศึกษา และนักการศึกษาต่างก็มีแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่า เป็นแนวทางในการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ พัฒนาตนเอง ปรับและผลักดันตัวเอง ทำด้วยตนเองได้ การจัดการศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จึงควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาตามความสนใจ ความพร้อม ความถนัด ความสามารถ อารมณ์ที่แตกต่างกันระหว่างบุคคล และเรียนรู้จากสังคมซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายจนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้โดยตนเอง เพื่อประโยชน์ของตนเองและสังคม

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการเรียกชื่อแตกต่างกันไปในหลายลักษณะ เช่น การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นต้น

นักการศึกษา ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้ให้ความหมาย การจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2542 : 100) ทรงบรรยายว่า การ ศึกษาที่ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ใน 2-3 วันนี้ไปที่ไหนทุกคนก็พูดให้ฟังถึงเรื่องนี้ แต่ก็ไม่ได้ อธิบายอะไร ข้าพเจ้าเองก็ไม่ได้ไปอบรมด้วย ทำให้ไม่รู้ว่าเป็นอย่างไร ก็ต้องแต่งเอาเอง เข้าใจว่า วิธีการส่วนหนึ่งของการศึกษาที่ให้นักเรียนหรือเด็กเป็นศูนย์กลางนี้เป็นสิ่งที่สอนกันมานานแล้ว ตอนข้าพเจ้าเด็ก ๆ ก็เคยได้รับการศึกษาแบบนี้ ด้วยการให้ สุ จิ ปุ ลิ และ การศึกษา 4 อย่าง นี้แหละสถานศึกษาเดิยวนี้ที่ใช้อยู่ก็มี แต่ปัจจุบันสถานศึกษาของเราเด็กมาก การศึกษาที่ให้ ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางคงทำลำบากขึ้น ที่สำคัญและควรเน้นกันคือ ต้องส่งเสริมนักเรียนเรื่อง **การค้นคว้าหาความรู้**

กรมวิชาการ (2539 : 1) กล่าวว่า การสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางหมายถึง การ สอนที่มุ่งจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต เหมาะสมกับความสามารถ และความสนใจ ของผู้เรียน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตน เอง

กรมสามัญศึกษา (2540 : 36) ให้ความหมายการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลางว่า คือ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เน้นให้ นักเรียนคิดค้น สร้าง และสรุปข้อความรู้ด้วยตนเอง นำข้อความรู้นั้นไปใช้ประโยชน์ได้

นวลจิตต์ เขวกีรติพงศ์ (2542 : 15) ให้ความหมายว่า การสอนแบบให้นักเรียน เป็นศูนย์กลางหมายถึง การสอนโดยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ (Participation) กับ ปรัชญาเบื้องต้นของการจัดการศึกษาที่ว่า ต้องจัดให้นักเรียนได้พัฒนาครบทั้งสี่ด้าน คือ ด้าน ร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2542 : 2) กล่าวว่าหมายถึง การเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนใช้ กระบวนการ (Process) สร้างความรู้ (Construct) ด้วยตนเอง เป็นการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมี ส่วนร่วมในการเรียน (Participation) มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างกระฉับกระเฉง เกิดการ เรียนรู้อย่างมีความหมาย เป็นวิธีการที่ให้อำนาจแก่ผู้เรียน (Learner Empowerment) ซึ่งจะนำ ไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning)

โกวิท ประวาลพุกษ์ (2543 : 4) กล่าวสรุปว่า “นักเรียนเป็นศูนย์กลาง” ก็คือ การคิด ตัดสินใจแล้วลงมือสอน และให้รางวัลเพื่อพัฒนาการของผู้เรียน อะไรก็ตามที่ไม่เป็นไปเพื่อ พัฒนาการของผู้เรียน เมื่อนั้นจะไม่ใช่ Child Center พัฒนาการของผู้เรียนต้องเป็นกระบวนการ รอบด้าน หากใช้ทฤษฎีใหม่ก็เป็น Multiple Intelligence ไม่ใช่ Intelligence ด้านเดียว ถ้า ท่านสามารถดำเนินการจัดการอย่างไรก็แล้วแต่แล้วเกิดพัฒนาการของผู้เรียนรอบด้าน เมื่อนั้น ก็เป็น Child Center

หลักการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สุพล วังสินธ์ (2540 : 2-3) กล่าวว่า การศึกษาที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทร่วมในการพัฒนาตนเอง ให้เต็มตามศักยภาพ โดยเน้นทักษะกระบวนการ มีส่วนร่วมในการแสดงออก การปฏิบัติและการประกอบอาชีพระหว่างเรียน กิจกรรมกลุ่ม การจัดบรรยากาศประชาธิปไตย การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองรวมถึงการสอดแทรกกิจกรรมการพัฒนาบุคลิกภาพ พัฒนาลักษณะนิสัยอย่างกลมกลืน หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 10 (2539) ได้กล่าวถึงหลักการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พอสรุปได้เป็น 7 ประการ ดังนี้

1. การเรียนรู้ทั้งมวลควรมีความหมายกับนักเรียน (Meaningful)
2. การเรียนรู้เป็นทรัพย์สินทางปัญญาเฉพาะบุคคล (Personal Possession)
3. การเรียนรู้ที่ดีต้องมีการประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวาง (Generalization and Application)
4. การเรียนรู้ควรตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference)
5. ผู้เรียนเป็นผู้ทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Active Agents of Learning)
6. การจัดการเรียนการสอนควรเป็นบูรณาการและการพัฒนาการในตัวผู้เรียนอย่างสมบูรณ์ (Wholeness)
7. ผลสำเร็จในการจัดการศึกษาดูได้จากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ (Learning Behavior)

กรมสามัญศึกษา (2540 : 8-10) กล่าวว่า หลักในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ คือ การให้ผู้เรียนเป็นจุดสนใจ หรือเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุด มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรมีคุณสมบัติดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนในกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง ค้นพบข้อมูลความรู้ด้วยตนเอง
2. ช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกัน และได้เรียนรู้จากกันและกัน ได้แลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ ความคิดและประสบการณ์แก่กันและกันให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
3. ช่วยให้ผู้เรียนมีบทบาท มีส่วนร่วม ในกระบวนการเรียนรู้ให้มากที่สุด
4. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ “กระบวนการ” ควบคู่ไปกับ “ผลงาน”
5. ช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง

หลักการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

กรมสามัญศึกษา (2540 : 20-22) ได้นำเสนอหลักการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

1. การเรียนเป็นกระบวนการที่ควรเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา ดังนั้น ผู้เรียนจึงควรมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน
 2. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากแหล่งต่าง ๆ กัน มิใช่จากแหล่งใดแหล่งหนึ่งเพียงแหล่งเดียว ประสบการณ์ความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคลถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ
 3. การเรียนรู้ที่ดี จะต้องเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากความเข้าใจ จึงจะช่วยให้ผู้เรียนจดจำ และสามารถใช้การเรียนรู้นั้นให้เป็นประโยชน์ได้ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบด้วยตนเองนั้น มีส่วนช่วยให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้งและจดจำได้ดี
 4. การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้นั้นมีความสำคัญ หากผู้เรียนเข้าใจและมีทักษะในเรื่องนี้แล้วจะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และคำตอบต่าง ๆ ที่ตนต้องการ
 5. การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียนคือ การเรียนรู้ที่สามารถไปใช้ในชีวิตประจำวัน
- ความเชื่อในหลักการเรียนรู้ทั้ง 5 ประการนี้ นำไปสู่หลักการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียน ดังนี้

1. ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างทั่วถึง และมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การที่ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้กระทำจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมและกระตือรือร้นที่จะเรียนอย่างมีชีวิตชีวา
2. ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่ม ได้พูดคุย ปรัชญาหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น และการเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้สามารถอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้ดี
3. ยึดการค้นพบด้วยตนเองเป็นวิธีการสำคัญ การเรียนรู้โดยผู้สอนพยายามจัดการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ทั้งนี้ เพราะการค้นพบความจริงใด ๆ ด้วยตนเองนั้นผู้เรียนมักจะจดจำได้ดี และมีความหมายโดยตรงต่อผู้เรียน เกิดความคงทนของความรู้
4. เน้นกระบวนการ (Process) ควบคู่ไปกับผลงาน (Product) โดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสค้นหาแนวทางที่จะนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในชีวิตประจำวัน พยายามส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติจริง และพยายามติดตามผลการปฏิบัติของผู้เรียน

กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดควรคำนึงถึงประเด็นสำคัญต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 18-19)

1. สมรรถนะของมนุษย์มีศักยภาพในการเรียนรู้สูงสุด สมรรถนะของมนุษย์ประกอบด้วยเซลล์สมองประมาณหนึ่งแสนล้านเซลล์ เป็นโครงสร้างที่มหัศจรรย์ มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ตั้งแต่เกิด มีความต้องการที่จะเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ให้บรรลุอะไรก็ได้ มนุษย์ต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง ธรรมชาติ และทุกอย่างรอบตัว โดยอาศัยสมองและระบบประสาทสัมผัส คือ ตา หู จมูก ลิ้น

กายใจ กระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ผู้สอนต้องสนใจและให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสมอง (Head) จิตใจ (Heart) มือ (Hand) และสุขภาพองค์รวม (Health)

2. ความหลากหลายของสติปัญญา หรือพหุปัญญา คนแต่ละคนมีความสามารถ หรือความเก่งแตกต่างกันเป็นรูปแบบเฉพาะของแต่ละคน โฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ ได้ศึกษาเกี่ยวกับความหลากหลายของสติปัญญามนุษย์และจำแนกได้ 10 ประการ คือ ด้านภาษา ดนตรี ตรรก และคณิตศาสตร์ การเคลื่อนไหว ศิลป/มิติสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสื่อสารด้านความรู้สึก/ความลึกซึ้งภายในจิตใจ ด้านความเข้าใจธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านจิตวิญญาณ และด้านจิตสังคม

การจัดกระบวนการเรียนรู้ ควรจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมศักยภาพความเก่ง/ความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งสามารถเก่งได้หลายด้าน

3. การเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ตรง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้รวบรวมแนวคิดทางทฤษฎีการเรียนรู้ และเสนอแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ ดังนี้

3.1 จัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามความสามารถทั้งด้านความรู้ จิตใจ อารมณ์ และทักษะต่าง ๆ

3.2 ลดการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาลง ผู้เรียนกับผู้สอนควรมีบทบาทร่วมกันใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้ ให้ผู้เรียนได้เรียนจากสถานการณ์จริงที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับชีวิตจริง เรียนรู้ความจริงในตัวเองและความจริงในสิ่งแวดล้อมจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

3.3 กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพโดยการทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ครูทำหน้าที่เตรียมการจัดสิ่งเร้า ให้คำปรึกษา วางแนวกิจกรรม และประเมินผล

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2543 : 30-33) กล่าวว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน ให้เจริญเติบโตตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ ผู้เรียนตัดสินใจว่าจะเรียนรู้อะไร เมื่อไร และการเรียนรู้เกิดขึ้นได้อย่างไร ผู้สอนต้องมองผู้เรียนว่า ไม่ใช่เป็นผู้คอยรับข้อมูลจากผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้มาให้ ผู้เรียนจะต้องค้นหาเองว่าต้องการเรียนรู้อะไร และสามารถค้นพบความรู้ด้วยตนเองอย่างไร กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้แก่

1. ผู้สอนต้องเปลี่ยนกระบวนทัศน์เกี่ยวกับการเรียนรู้ใหม่ ให้เชื่อว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ มีวิธีการเรียนที่แตกต่างกันและใช้เวลาไม่เท่ากันในการที่จะพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของตนเองให้เติบโตเต็มตามศักยภาพ

2. ผู้สอนมีความเชื่อว่าความรู้เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นใหม่ตลอดเวลา การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จะกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้จากประสบการณ์

การเรียนรู้ตามสภาพจริง - เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ เพื่อสร้างโอกาสให้ผู้เรียนเติบโตตามธรรมชาติและศักยภาพของแต่ละบุคคล

3. การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ ผู้สอนจะยังมีความสำคัญจะต้องมีการวางแผนการเรียนการสอน (Instruction) และการออกแบบกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ (Construction) ความรู้เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยตนเอง และสามารถพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้นไปได้เรื่อย ๆ โดยอาศัยโครงสร้างความรู้ภายในของตนเองกับการเรียนรู้ข้อมูลต่าง ๆ รอบตัวผู้เรียน สังเกตได้จากการเพิ่มขึ้นของความเข้าใจที่ลึกซึ้งในตัวผู้เรียนเป็นกระบวนการที่เน้นการเรียนรู้ที่มีความหมาย และมีการควบคุมตนเองในการเรียนรู้ ผู้สอนต้องคำนึงถึงสิทธิของผู้เรียน 2 ประการ คือ สิทธิของผู้เรียนที่จะเรียนรู้ และกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้หน้าที่การเรียนรู้ซึ่งเป็นการรู้วิธีการเรียนรู้เป็นประการสำคัญที่เกิดกับผู้เรียน

4. เน้นกระบวนการมากกว่าเนื้อหา กระบวนการเรียนรู้ที่มาจากผู้เรียนจะมีความหลากหลาย ขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน โดยเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลที่ไม่ใช่คุณภาพของการจำ แต่เป็นศักยภาพของความใส่ใจและแรงผลักดันของแต่ละบุคคล อารมณ์พื้นฐานของผู้เรียนจะพัฒนาไปสู่คุณธรรมและจริยธรรม กระบวนการเรียนรู้ได้แก่

4.1 กระตุ้นความรู้เดิมของผู้เรียน

4.2 ให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลใหม่ โดยการแสวงหา รวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4.3 ให้ผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์ ทำความเข้าใจข้อมูลโดยใช้ทักษะกระบวนการต่าง ๆ

4.4 ให้ผู้เรียนสรุปความรู้ที่ได้ด้วยตนเองและแสดงออกถึงสิ่งที่ค้นพบด้วยวิธีการต่าง ๆ

5. พัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม กิจกรรมการเรียนรู้ต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนทุก ๆ คนและทุก ๆ ด้าน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ตามความต้องการ ความสนใจ และความพร้อม การออกแบบกิจกรรมจะต้องเหมาะสมกับผู้เรียน โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายหรือความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน ความรู้เดิมของผู้เรียนและสาระที่จะเรียนรู้ใหม่ การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ โดย

5.1 ให้โอกาสผู้เรียนได้ค้นพบการเรียนรู้ แนวคิดหลัก (Main Concept)

5.2 กระตุ้นให้ผู้เรียนติดตามสิ่งที่น่าสนใจ ข้อมูลใหม่เพื่อเชื่อมโยงกับแนวคิดหลัก ทำการวิเคราะห์ สรุป และจัดระเบียบความรู้ใหม่

5.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลที่สำคัญ และทันสมัย เพื่อเป็นการขยายขอบฟ้าการเรียนรู้ให้กว้าง หลากหลายและเป็นไปตามสภาพจริง ความรู้ใหม่จะเกิดขึ้นได้จากการสังเคราะห์และเชื่อมโยงในการฝึกกระบวนการคิดแบบวิเคราะห์สัมพันธ์กันอันจะนำไปสู่การคิดสร้างสรรค์

5.4 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนค้นพบตนเอง และให้มีการแลกเปลี่ยนทั้งความคิดเห็น วิธีการแก้ปัญหา จะเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาได้ดีขึ้น

5.5 ให้ผู้เรียนตระหนักถึงกระบวนการเรียนรู้และวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ที่จะต้องปรับปรุงอยู่เสมอ

6. กิจกรรมการเรียนรู้เป็นโครงสร้างแบบเปิดมีความยืดหยุ่นหลากหลาย ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทักษะการคิด ทักษะกระบวนการ ทักษะการจัดการ และทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งทักษะเหล่านี้จะหลอมรวมเป็นทักษะชีวิตของผู้เรียนต่อไป

7. การประเมินขณะมีการเรียนการสอน เป็นการประเมินที่เป็นธรรมชาติ สอดคล้องกับความเป็นจริง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องอย่างต่อเนื่องขณะที่มีการประเมิน การประเมินตามสภาพจริงต้องการให้ผู้เรียนประยุกต์ความรู้เดิมกับสถานการณ์ใหม่ ผู้สอนสามารถแยกแยะได้ว่าอะไรเป็นสิ่งที่ผู้เรียนจำได้ และสิ่งใดที่ผู้เรียนประยุกต์ขึ้น นำไปสู่ความยุติธรรมของการประเมินและเป็นการพัฒนาการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน

หลักการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 10-12) ได้กล่าวถึงหลักการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ ดังต่อไปนี้

1. เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างทั่วถึงและมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การที่ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้กระทำจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมและกระตือรือร้นที่จะเรียนอย่างมีชีวิตชีวา กิจกรรมที่จัดจึงควรเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะดังนี้

1.1 ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเป็นระยะ ๆ เหมาะสมกับวัยและความสนใจของผู้เรียน

1.2 มีประเด็นท้าทายให้ผู้เรียนได้คิด เป็นประเด็นที่ไม่ยากหรือง่ายเกินไป เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดหรือลงมือทำเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

1.3 ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว

1.4 ส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียน เกี่ยวข้องกับชีวิต ประสบการณ์และความเป็นจริงของผู้เรียน

2. ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่ม ได้พูดคุย ปรัชญาหรือ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น และจะปรับตัวให้สามารถอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้

3. ยึดการค้นพบด้วยตนเองเป็นวิธีการสำคัญ โดยครูผู้สอนพยายามจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ทั้งนี้ เพราะการค้นพบความจริงใด ๆ

ด้วยตนเองนั้น ผู้เรียนมักจะจดจำได้ดี และมีความหมายโดยตรงต่อผู้เรียน รวมทั้งเกิดความคงทนของความรู้

4. เน้นกระบวนการ (Process) ควบคู่ไปกับผลงาน (Product) โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดผลงาน มิใช่มุ่งจะพิจารณาถึงผลงานแต่เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้เพราะประสิทธิภาพของผลงานขึ้นอยู่กับประสิทธิผลของกระบวนการ

5. เน้นการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้หรือใช้ในชีวิตประจำวัน โดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดหาแนวทางที่จะนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในชีวิตประจำวัน พยายามส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติจริงและพยายามติดตามผลการปฏิบัติของผู้เรียน

รูปแบบหรือระดับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบจะมีระดับ บทบาทของครูและผู้เรียนมากน้อยต่างกันไป ดังนี้

รูปแบบที่ 1 Student – centred Class ครูเตรียมเนื้อหา วัสดุ อุปกรณ์ และสื่อทั้งหมด ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีครูคอยดูแล กำกับและให้คำปรึกษา กิจกรรมในรูปแบบนี้ส่วนมากเป็นกิจกรรมกลุ่มหรือจับคู่

รูปแบบที่ 2 Learner – based Teaching ครูกระตุ้นหรือมอบหมายให้ผู้เรียนค้นคว้าข้อมูลเรื่องที่จะเรียนเองหรือจัดทำสื่อการเรียนรู้เอง โดยใช้ประสบการณ์ ความรู้และความชำนาญของผู้เรียนเป็นฐาน

รูปแบบที่ 3 Learner Independence หรือ Self-directed Learning ผู้เรียนเป็นอิสระจากชั้นเรียน สามารถศึกษาค้นคว้าจากสื่อที่จัดไว้ในศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง แล้วเลือกทำงานหรือฝึกปฏิบัติตามต้องการตามความสนใจและศักยภาพของตน โดยอาจศึกษาตามลำพังหรือจับคู่ศึกษากับเพื่อน

บทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

บทบาทของครูในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะต้องปรับเปลี่ยนไปจากเดิม จากบทบาทที่มีความสำคัญในฐานะผู้บอกเล่าข้อความรู้ทั้งหมดแก่ผู้เรียน มาเป็นบทบาทในการสนับสนุน เสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนเกิดความรู้มากที่สุด ดีที่สุด ได้ผลที่สุด ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนทุกครั้ง ครูจะต้องมีบทบาทและแนวทางการดำเนินการต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบรรลุปเป้าหมาย (กรมสามัญศึกษา. 2543 : 14-16) ดังนี้

ขั้นเตรียมการ

1. การเตรียมตนเอง ครูจะต้องเตรียมตนเองให้พร้อมสำหรับบทบาทของผู้เป็นแหล่งความรู้ (Resource Person) ซึ่งจะต้องให้คำอธิบาย คำแนะนำ คำปรึกษาให้ข้อมูลความรู้ที่ชัดเจนแก่ผู้เรียน รวมทั้งแหล่งความรู้ที่จะแนะนำให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลได้

2. การเตรียมแหล่งข้อมูล เมื่อบทบาทครูไม่ใช่บอกเล่ามวลความรู้ต่อไป ครูจึงต้องเตรียมแหล่งข้อมูลความรู้แก่นักเรียน ทั้งในรูปแบบสื่อการเรียน ใบความรู้ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะใช้ประกอบกิจกรรมในห้องเรียน หรือศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่มีข้อมูลความรู้ที่ผู้เรียนสามารถเลือกศึกษาค้นคว้าตามความต้องการ หรือแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ศูนย์วิทยุบริการ ศูนย์สื่อ ห้องสมุด ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องสมุดวิชา ห้องปฏิบัติการวิชาต่าง ๆ และห้องพิพิธภัณฑ์

3. การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ บทบาทของครูก่อนการเรียนการสอนทุกครั้ง คือ การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด ครูจะต้องวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อให้ได้สาระสำคัญ และเนื้อหาข้อความรู้อันจะนำไปสู่การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ตามที่กำหนด

4. การเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ เมื่อออกแบบหรือกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ครูจะต้องพิจารณาและกำหนดว่าจะใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ใดเพื่อให้กิจกรรมการเรียนดังกล่าวบรรลุผล แล้วจัดเตรียมให้พร้อม

5. การเตรียมการวัดและประเมินผล คือ การเตรียมและประเมินผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น โดยการวัดให้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้และวัดให้ครอบคลุมทั้งในส่วนของ กระบวนการ (Process) ผลงาน (Product) ที่เกิดขึ้น ทั้งด้านพุทธิพิสัย (Cognitive) จิตพิสัย (Affective) และทักษะพิสัย (Psychomotor) โดยเตรียมวิธีการวัดและเครื่องมือให้พร้อมก่อนทุกครั้ง

ขั้นตอนการ เป็นบทบาทขณะผู้เรียนดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1. การเป็นผู้ช่วยเหลือให้คำแนะนำปรึกษา (Helper and Advisor) คอยให้คำตอบเมื่อผู้เรียนต้องการความช่วยเหลือ เช่น ให้ข้อมูล หรือความรู้ในเวลาที่ผู้เรียนต้องการ เพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. การเป็นผู้สนับสนุนและเสริมแรง (Supportor and Encourager) ช่วยสนับสนุนหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจเข้าร่วมกิจกรรม หรือลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

3. การเป็นผู้ร่วมทำกิจกรรม (Active Participant) โดยเข้าร่วมกิจกรรมในกลุ่มผู้เรียน พร้อมทั้งให้ความคิดและความเห็นหรือเชื่อมโยงประสบการณ์ส่วนตัวของผู้เรียนขณะทำกิจกรรม

4. การเป็นผู้ติดตามตรวจสอบ (Monitor) ตรวจสอบผลการทำงานตามกิจกรรมของผู้เรียน เพื่อให้ถูกต้องชัดเจน และสมบูรณ์ก่อนให้ผู้เรียนสรุปเป็นข้อความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้

5. การเป็นผู้สร้างเสริมบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นมิตร โดยการสนับสนุนเสริมแรงและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมทำงานกับกลุ่ม แสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผยเต็มที่ ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และอภิปรายโต้แย้งด้วยท่วงทำนองนุ่มนวล ให้เกียรติกันอย่างเป็นมิตร โดยมีจุดมุ่งหมายให้กลุ่มบรรลุความสำเร็จ

ขั้นประเมินผล

ครูผู้สอนต้องดำเนินการวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบว่าสามารถจัดการเรียนการสอนบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดหรือไม่ ทั้งนี้ครูควรเตรียมเครื่องมือและวิธีการให้พร้อม

ก่อนถึงขั้นต่อการวัดและประเมินผลทุกครั้ง และการวัดควรให้ครอบคลุมทุกด้าน วัดและประเมินตามสภาพจริง (Authentic Measurement) โดยเน้นการวัดจากการปฏิบัติ (Performance Measurement) และจากแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ในการวัดและประเมินผล นอกจากครู จะเป็นผู้วัดผลแล้วผู้เรียนควรเข้ามามีบทบาทในการประเมินตนเองและกลุ่มด้วย

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมระหว่างเรียนมากที่สุด เพื่อเป็นการพัฒนาผู้เรียนทั้งทางร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลแวดล้อม การฝึกทักษะกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการทำงานที่สำคัญ การสรุปความรู้ด้วยตนเอง และการได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ด้านหลักสูตร

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ ดังนี้

สุมิตร คุณานุกร (2523 : 4-5) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการ คือ

1. เอกสารที่กำหนดโครงการศึกษาของผู้เรียน โดยบรรจุความมุ่งหมายของการศึกษาลงจน เนื้อหาสาระความรู้ ประสบการณ์ และกิจกรรมให้กับผู้เรียน

2. โครงการที่ประมวลความรู้และประสบการณ์ให้ผู้เรียน เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน

3. วิชาความรู้สาขาหนึ่งที่วัดด้วยหลักการและแนวปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตร

ธำรง บัวศรี (2532 : 8) กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (Curriculum Aims) หมายถึง ผลส่วนรวมที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากที่เรียนจบหลักสูตรไปแล้ว

2. จุดประสงค์ของการเรียนการสอน (Instructional Objectives) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้หลังจากที่เรียนจบเนื้อหาสาระในวิชาที่กำหนดไว้

3. เนื้อหาสาระและประสบการณ์ (Content and Experiences) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และประสบการณ์ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับ

4. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน (Instructions Strategies) หมายถึง กระบวนการและวิธีการในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางความรู้และอื่น ๆ ตามจุดประสงค์และจุดหมายที่กำหนดไว้

5. วัสดุและสื่อการเรียนการสอน (Instructional Media and Materials) หมายถึง เครื่องมือเครื่องใช้ และวัสดุต่าง ๆ รวมทั้งอุปกรณ์โสตทัศนศึกษาที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอน

6. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การประเมินผลหลักสูตรและการประเมินผล การเรียนการสอน

ทาบ (Taba. 1962 : 284) กล่าวถึงการเลือกเนื้อหา (Content Selection) มาบรรจุ ไว้ในหลักสูตรว่า มีเกณฑ์ในการเลือกดังนี้

1. ความเชื่อถือได้และเป็นแก่นสารของความรู้ในแต่ละสาขาวิชา ความเชื่อถือได้ของ เนื้อหาวิชา หมายถึง เนื้อหาที่เป็นหลัก เป็นความคิดรวบยอด (Concept) ไม่ใช่เป็นข้อมูล
2. ความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในสังคม
3. ความสมดุลระหว่างความกว้างกับความลึก ความกว้างครอบคลุมถึงการให้ข้อมูล กระบวนการ และความคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องนั้นอย่างเพียงพอที่จะให้ผู้เรียนได้เกิดความเข้าใจ ถึงหลักการและความคิด รวบยอดได้อย่างลึกซึ้ง
4. สามารถสนองความมุ่งหมายได้หลายประการ
5. สอดคล้องกับวุฒิภาวะในการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียน
6. สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

Colombo Plan Staff College for Technician Education (1989: xii) ได้กล่าวว่า หลักสูตรอาชีวศึกษาที่ดี ควรมีลักษณะดังนี้

1. ตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษาวิชาชีพนั้น
2. ตรงตามความถนัด และความสนใจของผู้เรียน
3. ตรงตามความต้องการทางด้านวิชาเรียน ในทุกสาขาวิชาทั้งในภาคเกษตร อุตสาหกรรม และธุรกิจ
4. ตรงตามลักษณะของวิชาชีพนั้น
5. มีเนื้อหาของเรื่องที่สมบูรณ์เพียงพอที่จะสอนและทำให้ผู้เรียนงอกงามในทาง ความคิด ทักษะและความพึงพอใจ
6. มีแนวทางการสอนและวิธีสอนที่เหมาะสม
7. มีความยืดหยุ่น คล่องตัว เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกได้
8. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน
9. เพิ่มทักษะในการประกอบอาชีพและนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้
10. ให้ความรู้ที่ต่อเนื่องและให้วิธีการศึกษาความรู้ได้ด้วยตนเองและพัฒนาตนเองได้
11. มียุทธวิธีที่บอกถึงการประเมินผลเมื่อนำหลักสูตรไปใช้

หลักสูตรสำหรับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

นภเนตร ธรรมบวร (2542 : 11) ได้กล่าวถึงหลักสูตรสำหรับการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไว้ ดังนี้

- 1. หลักสูตรหรือการเรียนการสอนต้องครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของผู้เรียน ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และภาษา

2. เนื้อหาของหลักสูตรหรือกิจกรรมการเรียนการสอน ควรมีความหลากหลาย ยืดหยุ่นได้และสะท้อนความต้องการ หรือความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาจนบรรลุถึงขีดความสามารถของตนเอง มีความรู้สึกในทางบวกต่อตนเองและ พัฒนาเจตคติที่ดีต่อการเรียน ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการนำไปสู่การแสวงหาความรู้ และทักษะ ใหม่ ๆ ต่อไป

3. หลักสูตรหรือกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้น จำเป็นต้องส่งเสริมการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ และกระตุ้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองมากกว่าเป็นผู้รับการ ถ่ายทอดความรู้จากครู

4. หลักสูตรหรือกิจกรรมการเรียนการสอน จำเป็นต้องมีความหมายต่อผู้เรียน สัมพันธ์กับชีวิตและประสบการณ์เดิม รวมตลอดถึงตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง

5. หลักสูตรหรือกิจกรรมการเรียนการสอน ควรคำนึงถึงความแตกต่างในวัฒนธรรม และเอกลักษณ์ส่วนบุคคลของผู้เรียน ขณะเดียวกันก็ควรส่งเสริมสัมพันธภาพอันดีระหว่าง โรงเรียน ครอบครัว และชุมชน

นูแนน (มีชัย เอี่ยมจินดา. 2544 : 11-12; อ้างอิงจาก Nunan.1988) กล่าวว่าเหตุผลที่ หลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้รับความสนใจอย่างแพร่หลาย เนื่องจากจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนหลายประการ ดังนี้

1. หลักสูตรพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละบุคคล
 2. หลักสูตรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง
 3. เป็นหลักสูตรที่อาศัยความร่วมมือกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในการกำหนดเนื้อหา
 4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนหาความต้องการของตนเอง ขณะเดียวกันแนวทางของหลักสูตร ยังสามารถตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลได้
 5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำสิ่งที่เรียนไปใช้ในชีวิตจริงได้มากขึ้น
 6. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินความก้าวหน้าการเรียนรู้ของตนเอง
- หลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีขั้นตอนทั้งหมด 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นตอนวางแผนหลักสูตร (Initial Planning Procedures) เริ่มจากสำรวจความต้องการ ของผู้เรียน (Need Analysis) ว่าผู้เรียนต้องการจะเรียนอะไร ผลจากการสำรวจจะนำไปสู่การ กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ (Objective Needs) และเป้าหมายในการเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning Goals) สุดท้ายที่ผู้เรียนและผู้สอนต้องตกลงร่วมกันได้แก่ ช่วงระยะเวลา (Time) ที่เหมาะสมสำหรับเนื้อหา และเนื้อหาที่มีความยากง่ายแตกต่างกัน

2. **ชั้นเลือกและลำดับความสำคัญของเนื้อหา (Content Selection and Gradation)** เป็นการจัดกลุ่มเนื้อหาที่ได้จากการสำรวจเป็นประเด็นหลัก ๆ และจัดลำดับความยากง่ายของเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้เรียน การจัดลำดับความยากง่ายของเนื้อหาอยู่ที่เกณฑ์ (Criteria) ซึ่งผู้สอนต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าใช้เกณฑ์อะไร ทั้งนี้อาจจะไม่ใช่เกณฑ์เพียงเกณฑ์เดียว ประสิทธิภาพของครูแต่ละคนจะช่วยให้การพิจารณาจัดลำดับเนื้อหา เนื้อหาที่จัดลำดับไว้สำหรับผู้เรียนจะเกี่ยวข้องกับด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (Learning Activities) และสัมพันธ์กับการเลือกสื่อการเรียนการสอน (Materials)

3. **ชั้นประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน (Ongoing Monitoring, Assessment and Evaluation)** การประเมินผลในด้านการเรียนการสอนก็เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด การเรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนการสอนหรือไม่ หลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การวัดผลประเมินผลจะดำเนินการตลอดเวลาเพื่อประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนแต่ละคนไม่ใช่เพื่อตัดสิน และไม่ใช่ภาระของครูเพียงลำพังแต่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินความก้าวหน้าของตนเป็นระยะ ๆ

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538

ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยการ

หลักการ

1. เป็นหลักสูตรช่างฝีมือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหลังมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อพัฒนาคนให้ มีความชำนาญเฉพาะด้าน มีคุณธรรม บุคลิกภาพ และเจตคติที่เหมาะสม ออกไปประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ

2. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้เลือกเรียนได้อย่างกว้างขวาง เพื่อเน้นความชำนาญเฉพาะด้าน และเลือกวิธีการเรียนตามศักยภาพและโอกาสของผู้เรียน สามารถถ่ายโอนผลการเรียน สะสมผลการเรียน เทียบความรู้และประสบการณ์จากแหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบการอาชีพอิสระได้

3. เป็นหลักสูตรที่สนับสนุนการประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน

4. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ตรงตามความต้องการ สอดคล้องกับสภาพของชุมชนและท้องถิ่นนั้น ๆ

จุดหมาย

1. เพื่อให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์นำไปปฏิบัติงานในอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเลือกวิถีการดำรงชีวิต และประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตน เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญต่อชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติ

2. เพื่อให้เป็นผู้มีปัญญา มีทักษะในการจัดการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่เรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและการประกอบอาชีพ สามารถสร้างอาชีพ และพัฒนาอาชีพให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ
3. เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ มีความมั่นใจ และภาคภูมิใจในวิชาชีพที่เรียน รักงาน รักหน่วยงาน สามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี โดยมีความเคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนเอง และผู้อื่น
4. เพื่อให้เป็นผู้มีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีงาม ทั้งในการทำงาน การอยู่ร่วมกัน มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว หน่วยงาน ท้องถิ่น และประเทศชาติ อุทิศตนเพื่อสังคม เข้าใจ และเห็นคุณค่าของศิลป/วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น รู้จักใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี
5. เพื่อให้มีบุคลิกภาพที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีคุณธรรม จริยธรรม และวินัยในตนเอง มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์เหมาะสมกับงานอาชีพนั้น ๆ
6. เพื่อให้มีความตระหนักและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของประเทศและของโลกปัจจุบัน มีความรักชาติ สำนึกในความเป็นไทย เสียสละเพื่อส่วนรวม ดำรงรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ

พุทธศักราช 2538

1. การเรียนการสอน

การเรียนการสอนตามหลักสูตรนี้ ผู้เรียนสามารถลงทะเบียเรียนได้ทุกวิธีเรียนที่กำหนดและนำผลการเรียนแต่ละวิธีมาประเมินผลร่วมกันได้ สามารถโอนผลการเรียนและขอเทียบความรู้และประสบการณ์ได้ด้วย

2. เวลาเรียน

2.1 ในปีการศึกษาหนึ่ง ๆ ให้แบ่งภาคเรียนออกเป็น 2 ภาคเรียนปกติ ภาคเรียนละ 18 สัปดาห์ และสถานศึกษาอาจเปิดสอนภาคเรียนฤดูร้อนได้อีกตามที่เหมาะสม

2.2 ในกรณีการเรียนแบบชั้นเรียน ให้สถานศึกษาเปิดทำการสอนสัปดาห์ละ 5 วัน วันละไม่เกิน 7 คาบ คาบละ 50 นาที โดยจัดให้ผู้เรียนได้เรียนไม่เกิน 35 คาบต่อสัปดาห์ ทั้งนี้ให้รวมการจัดกิจกรรมอย่างน้อย 2 คาบต่อสัปดาห์

3. หน่วยกิต

3.1 รายวิชาภาคทฤษฎี 1 คาบเรียนต่อสัปดาห์ ตลอดภาคเรียนไม่น้อยกว่า 16 คาบเรียน รวมกับเวลาของการวัดผลไม่น้อยกว่า 18 คาบเรียน มีค่า 1 หน่วยกิต

3.2 รายวิชาภาคปฏิบัติ 2-3 คาบเรียนต่อสัปดาห์ตลอดภาคเรียน ไม่น้อยกว่า 32-48 คาบเรียน รวมเวลาของการวัดผลไม่น้อยกว่า 36-54 คาบเรียน มีค่า 1 หน่วยกิต

3.3 รายวิชาที่มีการฝึกงาน หรือการทำโครงงาน หรือการทำโครงการวิชาชีพให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

4. โครงสร้าง

โครงสร้างของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 แบ่งเป็น 3 หมวดวิชาและกิจกรรม ดังนี้

4.1 หมวดวิชาพื้นฐาน

4.2 หมวดวิชาชีพ

4.2.1 วิชาชีพพื้นฐาน

4.2.2 วิชาชีพเฉพาะ

4.2.3 วิชาชีพเลือก

4.2.4 การฝึกงาน หรือการทำโครงงาน หรือการทำโครงการวิชาชีพ

4.3 หมวดวิชาเลือกเสรี

4.4 กิจกรรม

จำนวนหน่วยกิตและรายวิชาของแต่ละหมวดวิชาตลอดหลักสูตร ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของแต่ละประเภทวิชาและสาขาวิชา

5. การฝึกงาน หรือการทำโครงงาน หรือการทำโครงการวิชาชีพ

5.1 ผู้เรียนทุกคนต้องผ่านการฝึกงานหรือฝึกปฏิบัติในแหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ หรือสถานประกอบอาชีพอิสระอย่างต่อเนื่อง ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของแต่ละประเภทวิชาและสาขาวิชาหรือทำโครงงานหรือโครงการวิชาชีพ กำหนดให้มีค่า 4 หน่วยกิต ยกเว้นผู้เรียนตามโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท

5.2 การตัดสินผลการเรียนและการให้ระดับผลการเรียนให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับรายวิชาอื่นๆ

5.3 ภาคเรียนที่มีการฝึกงานให้เพิ่มเวลาเรียนต่อสัปดาห์ของรายวิชาเป็น 2 เท่าของภาคเรียนปกติ

6. การเข้าเรียน

พื้นความรู้และคุณสมบัติของผู้เข้าเรียนให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 พ.ศ. 2538

7. การประเมินผลการเรียน

ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 พ.ศ. 2538

8. การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร

ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษาตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 พ.ศ. 2538 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 พ.ศ. 2538

9. กิจกรรม

สถานศึกษาต้องจัดให้มีกิจกรรมเพื่อปลูกฝังค่านิยม ส่งเสริมการทำงาน โดยใช้กระบวนการกลุ่มในการทำประโยชน์ต่อชุมชน ทะนุบำรุงขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม วินัยในตนเอง โดยความคิด วิเคราะห์ วางแผน ลงมือปฏิบัติและ ประเมินผล

10. การแก้ไขและเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

10.1 ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้มีอำนาจในการแก้ไข เพิ่มเติม เปลี่ยนแปลงและยกเลิกประเภทวิชา และสาขาวิชา ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538

10.2 ให้อธิบดีกรมอาชีวศึกษาเป็นผู้มีอำนาจในการแก้ไข เพิ่มเติม เปลี่ยนแปลง รายวิชาและยกเลิกรายวิชาหรือเนื้อหาวิชา ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538

สรุปได้ว่า การจัดหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น เนื้อหาสาระทั้งด้านวิชาการและ วิชาชีพต้องมีความหลากหลายมีความยืดหยุ่นทันกับเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงของสังคม จัดไว้อย่างเป็นระบบตามลำดับความยากง่าย โดยหลักสูตรที่จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญจะตอบสนองปณิธาน ปรัชญาในการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น มีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติ จนเกิดความรู้ความสามารถ และมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

ชมพันธุ์ บุญชู ณ อยุธยา (2543 : 7) กล่าวว่า “การสอน” (Teaching) หมายถึง พฤติกรรมของครูที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ส่วนคำว่า “การเรียนรู้” (Learning) หมายถึง พฤติกรรม ของนักเรียนในสถานการณ์การเรียนรู้ นักการศึกษาหลายคนนิยมเรียกรวมกันว่า “การเรียนการสอน” (Instruction) ซึ่งหมายถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ดังเช่น กานเย บริกส์ และเวเกอร์ (Gagne, Briggs and Wager. 1988 : 3) ได้นิยามคำ “การเรียนการสอน (Instruction) ว่า หมายถึง เหตุการณ์ (Events) ที่จัดขึ้นเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งรวมทั้งเหตุการณ์ภายนอก และภายในของผู้เรียน เหตุการณ์ภายนอกของผู้เรียนได้แก่ หนังสือ ตำราเรียน การพูดของครู

รูปภาพ รายการโทรทัศน์ หรือวัตถุสิ่งของต่าง ๆ โดยมีครูเป็นผู้จัดเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ส่วนเหตุการณ์ภายในของผู้เรียน หมายถึง การที่ผู้เรียนมีกิจกรรม “การเรียนรู้การสอนด้วยตนเอง” (Self-instruction) ดังนั้น กานเย บริกส์ และเวเกอร์ (Gagne, Briggs and Wager. 1988 : 4) จึงนิยมใช้คำว่า “การเรียนรู้การสอน” (Instruction) มากกว่าคำว่า “การสอน” (Teaching) เพราะ “การสอน” เป็นเพียงส่วนหนึ่งของ “การเรียนรู้การสอน” เท่านั้น

ลำดวน เกษตรสุนทร (2543 : 48) แสดงความเห็นว่าการเรียนรู้การสอน หมายถึง การจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีความหมาย 2 ด้าน คือ

ด้านผู้เรียน หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมเน้นการปฏิบัติจริง ได้พัฒนากระบวนการคิด มีอิสระในการเรียนรู้ตามความถนัด และความสนใจ สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ด้วยวิธีการและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย นำความรู้ประสบการณ์ไปใช้ใน ชีวิตได้

ด้านผู้จัด หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การเน้นประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนเป็นสำคัญ การเคารพในศักดิ์ศรี โดยมีการวางแผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้จะเน้นในเรื่อง กระบวนการกลุ่ม การเรียนรู้แบบ สรรค์สร้างความรู้ (Constructivism) และการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ (Cooperative Learning)

การจัดการเรียนรู้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักการศึกษาได้เสนอแนะวิธีการไว้ ดังต่อไปนี้

สาโรจน์ แ่งยัง (2538 : 1-2) อธิบายว่า ลักษณะของการสอนที่พึงประสงค์ ตาม แนวการสอนแผนใหม่ในปัจจุบัน มีดังนี้

1. ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ด้วยการกระทำด้วยตนเองและการกระทำ นั้นส่วนมากจะเป็นรูปธรรม สิ่งที่คุณเรียนได้กระทำคือกิจกรรมต่าง ๆ
2. ให้เหมาะสมกับวัยและความเจริญเติบโตของนักเรียน โดยจัดสอนเนื้อหาวิชาให้ ยากง่ายตามความเจริญเติบโตของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยวิธีการที่เหมาะสมแก่ระดับ วุฒิภาวะ ของผู้เรียน
3. ให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference) อาศัยแบ่ง ตามความสามารถ ความสนใจ เป็นเกณฑ์แบ่งกลุ่ม
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเจริญงอกงามทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และมุ่ง ให้ผู้เรียนมีความรู้ มีความเข้าใจ มีทักษะและทัศนคติที่ดีต่อการเรียน
5. ให้ผู้เรียนรู้จักอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย คือสอนให้รู้จักเคารพนับถือในตัว บุคคลอื่นและตลอดจนความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่คนอื่น รู้จักทำงานร่วมกัน และประสานสัมพันธ์กันได้ มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน

6. สอนโดยการแนะนำให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง คือการสอนโดยวิธีนำทาง ผู้สอนจะไม่เป็นผู้บอกให้ทุกอย่าง ผู้สอนจะไม่เป็นผู้บังคับ แต่จะเป็นผู้แนะนำแนวทางให้คิดให้พิจารณาเองว่าควรจะเรียนอย่างไร ควรจะใช้วิธีการอย่างไร

7. จะต้องให้สัมพันธ์กับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

8. ควรเป็นกิจกรรมที่ใช้เวลาพอเหมาะ ไม่ยืดเยื้อจนเกินไป เพราะผู้เรียนอาจเบื่อหน่าย

9. จะต้องมีหลาย ๆ รูปแบบรวมกันในแต่ละบทเรียน เพราะกิจกรรมเพียงอย่างเดียวอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย

10. ควรเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนปฏิบัติแล้ว ผู้สอนสามารถวัดผลความสำเร็จของผู้เรียนได้
อุษณีย์ โพธิ์สุข (2543 : 40) กล่าวว่า กลยุทธ์การสอนรูปแบบใหม่เพื่อการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุดนั้น ต้องยึดหลักการสอนดังนี้คือ

1. มีกิจกรรมหลากหลาย ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ การสอนต้องตอบสนองวิธีการทำงานของสมอง (Whole Brain Approach) ที่แตกต่างกัน ลักษณะของจิตวิทยาที่ต่างกัน

2. การสอนที่เน้นการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิดระดับสูง เช่น การคิดอย่างมีการวิเคราะห์โดยใช้หลักเหตุผล ตรรกะ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างอภิปัญญา ฯลฯ

3. การสอนแบบบูรณาการวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

4. ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของตน ผู้เรียนควรมีสิทธิในการกำหนดทิศทางการเรียนรู้ เสนอสิ่งที่อยากเรียนรู้

5. ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมทั้งสังคม และสังคม/ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

6. การพัฒนาหลักสูตร การวางแผน การสอน และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่สอดคล้องกัน

7. เน้นการสอนทั้งรูปแบบเรียนรู้โดยจิตใต้สำนึก (Subconscious) และจิตสำนึก (Conscious)

8. เวลาในการเรียนการสอนส่วนใหญ่เป็นเวลาที่ให้ผู้เรียนได้เป็นผู้แสดงออก หรือทำกิจกรรม ครูลดบทบาทการควบคุมและการใช้เวลากำกับดูแลและสั่งสอน

9. การสอนไม่จำกัดเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น

กรมสามัญศึกษา (2542: 25) กล่าวว่า มีเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนอยู่มากมายหลายวิธี ที่ส่งเสริมและให้ความสำคัญกับผู้เรียนในฐานะศูนย์กลางของการเรียนการสอน ซึ่งครูสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียน จุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยแยกกลุ่มเทคนิคตามแนวคิดการจัดกิจกรรม การจัดกลุ่ม และวิธีการเรียนรู้ดังนี้

1. เทคนิคการจัดการเรียนการสอนทางอ้อม (Indirect Instructional Techniques) ประกอบด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบต่าง ๆ ดังนี้ แบบสืบค้น (Inquiry) แบบค้นพบ (Discovery) แบบแก้ปัญหา (Problem Solving) แบบสร้างแผนผังความคิด (Concept Mapping) แบบใช้กรณีศึกษา (Case Studies) แบบตั้งคำถาม (Questioning) แบบใช้การตัดสินใจ (Decision Making)
2. เทคนิคการศึกษาเป็นรายบุคคล (Individual Study) ประกอบด้วยเทคนิควิธีการเรียนรู้แบบต่าง ๆ ดังนี้ ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center) ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Access Center) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning Activity Packages) คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) การทำรายงาน การค้นคว้าอย่างอิสระ การเขียนเรียงความ การเรียนเสริม การทำโครงการ การมอบหมายงานเป็นรายบุคคล
3. เทคนิคการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี (Technology-Related Instruction) ประกอบด้วยการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ประกอบการเรียนรู้ ดังนี้ การใช้สิ่งพิมพ์ ตำราเรียน และแบบฝึกหัด การใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center)
4. เทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นการปฏิสัมพันธ์ (Interactive Instruction) ประกอบด้วย เทคนิคการเรียนรู้แบบต่าง ๆ ดังนี้ การโต้วาทีกลุ่ม Buzz การอภิปราย การระดมพลังสมอง กลุ่มแก้ปัญหา กลุ่มตัว การประชุมแบบต่าง ๆ บทบาทสมมติ กลุ่มสืบค้น คู่คิด (Think-Pair-Share) การฝึกปฏิบัติการกลุ่มเอกฉันท์ 1-3-6
5. เทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Instruction) ประกอบด้วย เทคนิคการเรียนรู้แบบต่าง ๆ ดังนี้ การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) เกม (Games) กรณีตัวอย่าง (Case Study) สถานการณ์จำลอง (Simulation) ละคร (Acting or Dramatization) บทบาทสมมติ (Role-Play)
6. เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ประกอบด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบต่าง ๆ ดังนี้ ปริศนาความคิด (Jigsaw) ร่วมมือแข่งขัน (Teams-Games-Tournaments หรือ TGT) Student Teams and Achievement Divisions หรือ STAD Team Assisted Individualization หรือ TAI กลุ่มสืบค้น (Group Investigating หรือ GI) กลุ่มเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together หรือ LT) ร่วมกันคิด (Numbered Heads Together หรือ NHT) กลุ่มร่วมมือ (Co-op Co-op)
7. เทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ประกอบด้วย เทคนิคการเรียนรู้แบบต่าง ๆ ดังนี้ การเรียนการสอนแบบ Storyline Method การเรียนการสอนแบบแก้ปัญหา (Problem-Solving)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรนำตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ตามที่ศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้พัฒนาตัวบ่งชี้ลักษณะการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ทั้ง 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายผู้เรียน และฝ่ายครูไว้ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2542 : 24-25)

ตัวบ่งชี้การเรียนรู้ของผู้เรียน

1. ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง
3. ผู้เรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม
4. ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์จินตนาการ ตลอดจนได้แสดงออก

อย่างชัดเจนและมีเหตุผล

5. ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงให้ค้นหาคำตอบ แก้ปัญหา ทั้งด้วยตนเอง และร่วมด้วยช่วยกัน
6. ผู้เรียนได้ฝึกค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง
7. ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเอง

อย่างมีความสุข

8. ผู้เรียนฝึกตนเองให้มีวินัยและมีความรับผิดชอบในการทำงาน
 9. ผู้เรียนฝึกประเมิน ปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่น ตลอดจนสนใจใฝ่หาความรู้
- อย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้การสอนของครู

1. ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ
2. ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลูกเร้า จูงใจ และเสริมแรง ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
3. ครูเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาผู้เรียนอย่างทั่วถึง
4. ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์
5. ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง
6. ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนดี และปรับปรุงส่วนด้อยของผู้เรียน

7. ครูใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้

8. ครูใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง

9. ครูฝึกฝนกิจกรรมรายสัปดาห์และวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย

10. ครูสังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้การเรียนรู้ของนักเรียนและการสอนของครูที่จำแนกไว้นี้แสดงให้เห็นว่า

พฤติกรรมการเรียน และพฤติกรรมการสอนของครูนั้นมีลักษณะต่อเนื่องผสมผสานกลมกลืนกันเกินกว่าที่แยกตามช่วงเวลาของการเรียนการสอนได้ ตัวบ่งชี้หลายข้ออาจเกิดขึ้นได้ทั้งก่อนการเรียนการสอน ระหว่างการเรียนการสอน และหลังการเรียนการสอน

สรุปได้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอนหมายถึง การที่ครูผู้สอนต้องจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้วยเทคนิคและวิธีการสอน การจัดบรรยากาศ กิจกรรม สื่อประกอบการสอน และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ที่สอดคล้องกับความสนใจ ประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมเสนอกิจกรรม สอดแทรก การสอนเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความมีวินัย ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาตนเองได้

ด้านผู้สอน

คาสเทนฮอทซ์ และเอิร์ดแมน (พรพิมล เจียมนาทินทร์. 2539 : 171; อ้างอิงจาก Kastenhotz and Erdmann. n.d.) ได้กล่าวว่า UNESCO (1994) กล่าวถึงครูว่า โดยหน้าที่ครูต้องให้ความรู้ที่ทันสมัย ทันทต่อเหตุการณ์ตามการเปลี่ยนแปลงของโลกกับเด็ก ซึ่งเด็กจะเชื่อฟังเนื่องจากให้ความเชื่อถือและไว้วางใจต่อครูมาก ครูจึงเป็นบุคคลที่จะช่วยสร้างเด็กที่มีวุฒิภาวะที่สมบูรณ์ และมีจิตสำนึกของการเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบต่อสังคมต่อไปในอนาคต

อุษณีย์ โพธิ์สุข (2543 : 39) กล่าวถึงลักษณะของครูที่สามารถสอนแนว Child-Centered Learning) มีดังต่อไปนี้

1. มีใจรักเด็ก รักการสอน รักอาชีพครู อยากพัฒนาคน
2. มีใจกว้าง ยอมรับความเห็นของเด็ก
3. ไวต่อความรู้สึก ต่อความคิดของเด็ก
4. มีวิธีการสอนหลากหลาย สามารถสอนโดยการใช้สื่อ กิจกรรม การทดลอง การบรรยาย การเคลื่อนไหวและอื่น ๆ ที่ตอบสนองกับลีลาการเรียนรู้ของเด็ก
5. สนใจใฝ่รู้ กระตือรือร้นอยากรู้อยากเห็น
6. มีความรู้ความเข้าใจในวิชาที่ตนเองรับผิดชอบอย่างดี
7. มีบุคลิกดี มนุษย์สัมพันธ์ดี
8. มีลักษณะเป็นผู้ประสานจัดการ สนับสนุน ให้กำลังใจผู้เรียน มองเห็นความแตกต่างของผู้เรียน เป็นนักสังเกต
9. มีความสามารถในการวัดและประเมินผลทั้งในด้านวิชาการ สังคม อารมณ์ ในหลากหลายรูปแบบ เช่น สามารถสร้างแบบประเมินผลพฤติกรรมการเรียนรู้ได้ง่าย ๆ การใช้ข้อมูลหลายด้านมาประกอบการประเมินผลหรือการสำรวจความคิดเห็น ความสนใจของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
10. มีความเข้าใจในการจัดหลักสูตรที่จะตอบสนองต่อความต้องการทางการศึกษาเป็นรายบุคคล

11. มีมาตรฐานคุณภาพทางจรรยาบรรณอยู่ในเกณฑ์ดี เป็นที่ยอมรับของผู้เรียนและผู้ร่วมงาน

หลักการสอนของครูที่ดีและมีประสิทธิภาพจากพุทธวิธีในการสอน สุรางค์ โคว์ตระกูล (2541 : 29-30) กล่าวว่า พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) ได้นำหลักการสอนของพระพุทธเจ้า มาอธิบาย ดังต่อไปนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา และขอบเขตของกฎเกณฑ์ และหลักการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและที่จะนำมาใช้ในการสอนอย่างชัดเจน ตลอดจนรู้ขีดความสามารถของบุคคลที่มีพัฒนาการอยู่ในระดับต่าง ๆ
2. มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์เป็นอย่างดี
3. รู้วิธีการและกลวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ที่จะนำเข้าสู่เป้าหมายที่ต้องการ
4. มีความรู้ในวิชาสรีรวิทยา และจิตวิทยา อย่างน้อยให้ทราบองค์ประกอบต่าง ๆ และปฏิบัติหน้าที่ของบุคคล และถ้าเป็นไปได้ควรมีความรู้ทั่วไปอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะในทางวิทยาศาสตร์ เพื่อรู้จักสภาวะของสิ่งทั้งหลายและมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อสิ่งเหล่านั้น อันจะเป็นเครื่องเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการสอนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น
5. รู้ความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความโน้มเอียง แนวความสนใจ และความถนัดโดยธรรมชาติ
6. รู้ความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านระดับสติปัญญา ความสามารถ พัฒนาการด้านต่าง ๆ และความพร้อมที่จะเรียนรู้
7. รู้ปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคถ่วง หรือส่งเสริมเพิ่มพูนผลสำเร็จของการเรียนรู้ และการฝึกอบรมในระดับต่าง ๆ กับรู้จักใช้เทคนิคต่าง ๆ เข้าแก้ไขหรือส่งเสริม นำการเรียนรู้และการฝึกอบรมให้ดำเนินก้าวหน้าไปด้วยดี
8. รู้ประวัติพื้นเพเดิม และประสบการณ์ในอดีตของผู้เรียน
9. พิจารณาสงเกตดูผู้เรียนในขณะที่เขามีบทบาทอยู่ในชีวิตจริงภายในกลุ่มชน หรือสังคม สามารถรู้เท่าทัน และเข้าใจพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เขาแสดงออกในขณะนั้น ๆ ว่าเป็นผู้มีปัญหาหรือไม่อย่างไร มองเห็นสาเหตุแห่งปัญหานั้น และพร้อมที่จะเข้าช่วยเหลือแก้ไขได้ทันที
10. รู้ชัดเข้าใจแจ่มแจ้งและแน่ใจว่าผลสัมฤทธิ์ที่เป็นจุดหมายนั้นคืออะไร เป็นอย่างไร และตนเองสามารถกระทำผลสัมฤทธิ์นั้นให้เกิดขึ้นได้จริงด้วย

มิชาลิช (Michalish. 1979 : 18-19) กล่าวว่า ครูที่ทำการสอนทั้งด้านการศึกษาและวิชาชีพจะต้องมีความรู้ในสิ่งต่าง ๆ ดังนี้ รู้จุดมุ่งหมายของการสอนที่ชัดเจน รู้ความต้องการ ความสามารถ ความสนใจของผู้เรียนทั้งในลักษณะเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล รู้จักชุมชน รู้เกี่ยวกับการวางแผนการสอนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามความมุ่งหมาย รู้เทคนิคการ

สร้างเนื้อหาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน รู้จักการใช้วัสดุและอุปกรณ์ประกอบการสอน รู้จักการประเมินผล

American Council on Education ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะของครูที่ดีว่าต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพจิตสมบูรณ์ สามารถปรับตัวได้ดี การมีสุขภาพดี จะส่งผลให้เป็นผู้มีอารมณ์แจ่มใส เบิกบาน ไม่เป็นที่น่าเวทนาแก่เด็ก
2. แต่งกายดี สะอาด ประณีต เรียบร้อย สวยงาม ไม่ครี เซย ล้าสมัยเกินไป เหมาะแก่กาลเทศะ จะช่วยให้มีบุคลิกภาพดีเป็นที่น่านิยมยิ่งขึ้น
3. กระฉับกระเฉง คล่องแคล่วว่องไวไม่เฉื่อยชา เป็นคนกระตือรือร้น ทำงานด้วยความเต็มใจ
4. มีกิจวัตรและมารยาทเรียบร้อย สุภาพ อ่อนโยน มีมารยาทงาม การเคลื่อนไหวอยู่ในลักษณะที่เป็นธรรมชาติ
5. ประพฤติตัวดีมีศีลธรรม เป็นที่น่าเคารพนับถือ เป็นตัวอย่างที่ดีของศิษย์ อยู่ในกรอบประเพณีอันดีงาม สร้างสมให้เกิดมีคุณธรรม ศีลธรรมขึ้นในตนให้มากที่สุด รู้จักเสียสละสามารถอบรมแนะแนวและปกครองเด็กให้ดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. พูดจาสุภาพ ชัดเจน ชัดถ้อยชัดคำ มีน้ำเสียงกังวาล แจ่มใส ใช้ภาษาสุภาพ ไม่หยาบคาย ออกเสียงควบกล้ำถูกต้อง มีเสียงดังมากพอ
7. มีความรู้ความสามารถในวิชาที่ตนสอน สอนดี ชยันหมั่นเพียร พยายามชวนหาความรู้อยู่เสมอ มีความรู้ทันเหตุการณ์เสมอ และมีประสบการณ์ในเรื่องต่าง ๆ มากพอ
8. มีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง กล้าแสดงความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น กล้ารับผิดชอบในสิ่งที่ตนทำ ตัดสินใจอย่างเด็ดขาดแน่วแน่ไม่ลังเล เมื่อออกคำสั่งแล้วต้องทำได้
9. เป็นคนมีเหตุผล มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่
10. มีความยุติธรรม ปฏิบัติต่อนักเรียนด้วยความเที่ยงธรรม ครูต้องไม่อคติลำเอียง ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง จะทำให้เสียการปกครองชั้นเรียน รักและหวังดีต่อศิษย์ทุกคนเท่าเทียมกัน
11. มีอารมณ์ขันบ้างพอสมควร จะช่วยให้บรรยากาศของการเรียนการสอนมีชีวิตชีวา ไม่ตึงเครียดจนเกินไป ปกติมีอารมณ์แจ่มใสเบิกบาน
12. เป็นผู้เสียสละ ใจกว้างขวาง ยอมเสียสละเวลา กำลังกาย สติปัญญา ทรัพย์สินเงินทองเพื่อนักเรียนบ้าง
13. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถสังคมกับคนทุกระดับได้ดี มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส มีความเป็นกันเองดี มีสัมพันธภาพอันดีกับบุคคลอื่น ๆ
14. มีเมตตาธรรม คอยให้ความช่วยเหลือโอ้อุ้มคุ้มครองศิษย์ของตนตลอดไป ไม่อาฆาตมั่งร้ายต่อศิษย์ มีแต่การอภัย มีความเห็นอกเห็นใจนักเรียน

15. มีความสามารถทางสติปัญญาดี

16. มีความสนใจในอาชีพครูอย่างแท้จริง ติดตามความเคลื่อนไหวในวงการศึกษาและอาชีพครู มีอุดมคติในการทำงาน

17. มีความรู้ดี แม่นยำแตกฉานในเนื้อหาวิชาที่ตนสอนอยู่ และมีความเข้าใจพื้นฐานวัฒนธรรมโดยทั่วไป แสวงหาความรู้เพิ่มเติมทันสมัยอยู่เสมอ สอนดีมีวิธีสอนสนุกสนานสนใจไม่น่าเบื่อ

18. มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับอาชีพครู มีความเหมาะสมทางด้านรูปร่าง เสียง และได้รับการฝึกทางวิชาชีพครูมาอย่างดี

19. มีความกล้าหาญ ยอมรับความจริง กล้าเผชิญความจริง กล้าเผชิญอุปสรรคปัญหา

20. มีความสันโดษ มักน้อย พอใจในสิ่งที่ตนมี

กรมอาชีวศึกษา ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในเรื่องการจัดการศึกษาสายอาชีพ ได้กล่าวว่า ครูวิชาชีพจะดำเนินการสอนให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร จะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ (สิทธิ สายหล้า. 2541 : 9)

1. เป็นผู้มีความทักษะในการทำงาน

2. เป็นผู้มีความประสพการณ์ในงานอาชีพมาแล้วพอสมควร

3. เป็นผู้มีความตั้งใจดี เป็นตัวอย่างอันดีของนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางที่จะอบรมนักเรียนได้เป็นอย่างดี

4. เป็นผู้ที่มีความชำนาญในการสอน มีหลักวิชาครู รู้จักใช้อุปกรณ์การสอน เข้าใจหลักการวัดผล และการประเมินผลที่ดี

5. เป็นผู้ชี้ช่องทางในการประกอบอาชีพแก่นักเรียน

นิวเบิล และแคนนอน (สิทธิ สายหล้า. 2541 : 10; อ้างอิงจาก นิวเบิล และแคนนอน. ม.ป.ป. เทคนิคการสอนครบวงจร แปลโดย สุนทร โคตรบรรเทา. หน้า 76) ได้รวบรวมคุณลักษณะของครูผู้สอนภาคปฏิบัติที่ดีไว้ 9 ประการ ดังนี้

1. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ และไม่ยอมให้ผู้เรียนเดินดูไปมา

2. มีทัศนคติในทางบวกต่อการสอนภาคปฏิบัติ

3. เน้นการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ การแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และกิจกรรมทางสติปัญญาที่ต้องการให้ผู้เรียนคิด

4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักบูรณาการภาคปฏิบัติให้เข้ากับการเรียนรู้เนื้อหาที่สอนในองค์ประกอบอื่นของรายวิชา

5. ควบคุมดูแลผู้เรียนอย่างใกล้ชิด และยอมรับปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึกหัด

6. ให้โอกาสผู้เรียนฝึกทักษะอย่างเพียงพอ

7. ให้แบบอย่างบทบาทที่ดีแก่ผู้เรียน

8. การสอนด้วยความสนใจและท้าทาย

9. เป็นกันเอง ช่วยเหลือและมีเวลาให้กับผู้เรียน

สรุป ครูผู้สอนควรเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในวิชาที่รับผิดชอบ มีทักษะและใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย มีการวางแผนการสอนที่เน้นประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ รู้จักเลือกใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน ช่างสังเกต พัฒนาตัวเองตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในสาขาวิชาที่ตนรับผิดชอบอยู่เสมอ สนับสนุนให้กำลังใจผู้เรียน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน มีคุณธรรม จรรยาบรรณ และมีบุคลิกลักษณะของความเป็นครูวิชาชีพ

ด้านสื่อการเรียนการสอน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดส่วนที่เกี่ยวข้องกับสื่อไว้คือ ให้ส่งเสริม สนับสนุนผู้สอนในการจัดสื่อการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่จากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการ ประเภทต่าง ๆ

ชาติศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ (2528 : 86) อธิบายว่า สื่อการสอนหมายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางสำหรับช่วยถ่ายทอดหรือนำความรู้หรือประสบการณ์ไปสู่ผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามจุดประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

สาโรจน์ แฝงยัง และสุโชติ ดาวสุโข (2522 : 11-12) ได้ให้ความหมายสื่อการสอน (Instructional Media) หมายถึง สิ่งใด ๆ ก็ตามที่เป็นตัวกลางถ่ายทอดความรู้ หรือช่วยในการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนและผู้เรียนเป็นผู้ใช้เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ประเภทของสื่อการสอน แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. สื่อประเภทวัสดุ (Software) หมายถึง สื่อที่มีขนาดเล็ก ทำหน้าที่เก็บเนื้อหาความรู้ในลักษณะของภาพและเสียง สื่อประเภทนี้แบ่งได้เป็น 2 กลุ่มคือ

1.1 สื่อวัสดุประเภทสิ่งพิมพ์ (Printed) เช่น เอกสารคำสอน หนังสือ ตำรา และสื่อประเภทที่ต้องเขียนหรือพิมพ์ทุกชนิด

1.2 สื่อวัสดุประเภทไม่ใช่สิ่งพิมพ์ (Non Print) เป็นสื่ออื่น ที่นอกเหนือจากสิ่งพิมพ์ เช่น ของจริง ของตัวอย่าง ของจำลอง กระดานดำ ป้ายชนิดต่าง ๆ รวมถึงวัสดุที่ต้องใช้กับเครื่องมือ เช่น ม้วนเทปบันทึกเสียง ฟลิ้มสไลด์ ฟลิ้มภาพยนตร์ แผ่นโปร่งใส เทปบันทึกภาพหรือแผ่นดิส

2. สื่อประเภทอุปกรณ์ (Hardware) เป็นสื่อประเภทเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ต้องอาศัยกระแสไฟฟ้าเมื่อจะทำงาน เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพโปร่งใส เครื่องเทปบันทึกเสียง วิทยุ วิดีโอเทป เครื่องขยายเสียง เครื่องเล่นแผ่นเสียง คอมพิวเตอร์ โทรทัศน์

3. สื่อประเภทวิธีการ (Technique) เป็นสื่อประเภทวิธีการและกิจกรรมหรือกระบวนการและวิธีการสอนต่าง ๆ เช่น การบรรยาย การสาธิต การสอนรายบุคคล การแสดงละคร กลุ่มสัมพันธ์ การศึกษานอกสถานที่ สถานการณ์จำลอง บทบาทสมมติ

ยุพิน พิพิธกุล และ อรพรรณ ดันบรรจง (2536 : 16-17) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนการสอน ดังนี้

1. สื่อการเรียนการสอนจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้แจ่มแจ้งยิ่งขึ้น
2. ช่วยในการสอนนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน เช่น นักเรียนบางคนซึ่งเรียนอ่อนอาจจะต้องใช้รูป ภาพ สื่อรูปธรรม หรือชุดการเรียนการสอนรายบุคคล ช่วยให้เขาบรรลุจุดประสงค์ในการเรียน
3. ช่วยเสริมสร้างความสนใจของนักเรียน
4. ประหยัดเวลาในการสอน
5. ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม ซึ่งจะนำไปสู่สิ่งที่เป็นนามธรรมและทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจแน่นแฟ้น และจำได้นาน
6. ใช้สื่อการเรียนการสอนนั้นเพื่อช่วยให้การอธิบายขยายข้อความ และสรุปข้อความก็ได้
7. เพื่อสร้างเสริมเจตคติที่ดีแก่นักเรียน
8. ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

วีระพันธ์ สิทธิพงศ์ (ม.ป.ป. : 51) กล่าวว่า วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการอาชีวศึกษา การเรียนการสอนงานอาชีพให้คนสามารถปฏิบัติงานได้ พฤติกรรมด้านทักษะมีความสำคัญทัดเทียมกับด้านพุทธิ หรือบางกรณีอาจสำคัญมากกว่า ชั่วโมงการฝึกปฏิบัติต้องใช้เวลานาน วัสดุฝึกเครื่องจักร เครื่องมือจะต้องมีพร้อมและเพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่ฝึก สถาบันการศึกษาที่จัดอาชีวศึกษาจำเป็นจะต้องลงทุนด้านเครื่องมือ และอุปกรณ์การเรียนการสอนสูงมาก การจัดการศึกษาจึงจะบรรลุผลดังที่ตั้งไว้

ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ (2528 : 87) กล่าวว่า ลักษณะของสื่อการสอนที่ดี มีดังนี้

1. เหมาะสม สอดคล้องกับจุดประสงค์ และการเสนอเนื้อหา
2. เหมาะสมกับกิจกรรม หรือประสบการณ์ที่จัดขึ้นเพื่อการเรียนการสอน
3. เหมาะสมกับชั้นและวัยของผู้เรียน
4. ง่ายและดึงดูดความสนใจของผู้เรียน
5. ประหยัด ใช้ได้ผลคุ้มค่ากับการลงทุน ทั้งในด้านงบประมาณและเวลาที่เสียไป
6. ใช้ได้สะดวกและปลอดภัย

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2526 : 139-140) ได้สรุปคุณค่าของสื่อการสอน ไว้ดังต่อไปนี้

1. ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ของผู้เรียน
2. ทำให้เนื้อหาวิชาความรู้ที่สอนมีความหมายต่อผู้เรียนมากขึ้น

3. ได้รับความสนใจของผู้เรียน ทำให้ครูสามารถสอน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้กว้างขวางมากขึ้น

4. เป็นเครื่องชี้แนะการตอบสนองของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นการสอนโดยใช้เทคนิค แบบใดก็ตาม

5. สามารถเอาชนะขีดจำกัดต่าง ๆ ทางกายภาพได้

6. ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการต่าง ๆ เช่น การแก้ปัญหา

7. เป็นเครื่องมือสำหรับครูในการวินิจฉัยผลการเรียนและช่วยในการสอนซ่อมเสริม นอกจากนี้สื่อการสอนยังมีคุณค่าในทางกายภาพ ดังนี้

1. เป็นแหล่งความรู้ เพราะสื่อการสอนสามารถเก็บและเสนอข้อมูลต่าง ๆ ได้ตาม ต้องการ (Fixative)

2. เป็นสิ่งที่สามารถจัดให้สัมผัสและรับรู้ได้โดยง่าย (Manipulative)

3. เป็นสิ่งที่สามารถเสนอถึงตัวผู้เรียนได้ ไม่ว่าผู้เรียนจะเป็นกลุ่มใหญ่หรือรายบุคคล และใช้ในที่ต่าง ๆ ได้ตามความต้องการ (Distributive)

กิดานันท์ มะลิทอง (2536 : 89-90) ได้แนะนำว่า การใช้สื่อการเรียนการสอน อาจจะ ใช้ในขั้นตอนใดตอนหนึ่งของการสอน หรือใช้ในทุกขั้นตอนก็ได้ ซึ่งมีวิธีใช้ดังนี้

1. ใช้ในขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นการใช้สื่อเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน สื่อที่จะ ใช้ในขั้นนี้เป็นสื่อที่แสดงเนื้อหากว้าง ๆ หรือเป็นสื่อที่เสนอปัญหาให้ขบคิด และควรเป็นสื่อที่ง่าย การนำเสนอในเวลาอันสั้น เช่น ภาพ หรือข่าวจากหนังสือพิมพ์ หรือสิ่งของเครื่องใช้ที่สะดวกใน การนำเสนอ

2. ใช้ในขั้นการสอน ขั้นนี้ครูจะต้องวางแผนการสอนมาเป็นอย่างดีว่า จะใช้สื่อชนิดใด เมื่อใด จะให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด และจะใช้เวลานานเท่าไร การใช้สื่อในขั้นนี้จะ ต้องเป็นสื่อที่เสนอความรู้อย่างละเอียด ชัดเจนและถูกต้องแก่ผู้เรียน

3. ใช้ในขั้นสรุปบทเรียน สื่อที่ใช้ในขั้นนี้ นิยมใช้ประกอบการซักถามเพื่อสรุปความ เข้าใจในเนื้อหาที่เรียนมาทั้งหมด สื่อที่ใช้จึงควรครอบคลุมเนื้อหาสำคัญทั้งหมดโดยย่อและใช้ เวลาค้นหา เช่น แผนภูมิ (Charts) แผนภาพ (Diagrams) แผนสถิติ (Graphs) ภาพโฆษณา (Posters) และแผ่นโปร่งใส (Transparency) เป็นต้น

สรุป สื่อการเรียนการสอนอาจจะเป็นวัสดุ อุปกรณ์ กิจกรรม ที่มีคุณค่ามีความจำเป็น ต่อการเรียนการสอน เป็นประโยชน์ทั้งต่อผู้สอนและผู้เรียนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจะใช้ สื่อการเรียนการสอนครูผู้สอนควรจะได้มีการวางแผนมาอย่างดีเพื่อเลือกใช้ให้เหมาะสมกับวิธีการ สอน เหมาะสมกับบทเรียน เนื้อหาวิชา ความต้องการของผู้เรียน ฐานะและเวลา

ด้านการประเมินผล

การประเมินเป็นกระบวนการสำคัญที่มีส่วนเสริมสร้างความสำเร็จให้กับผู้เรียน เป็นยุทธศาสตร์อย่างหนึ่งที่ช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความรับผิดชอบในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน การประเมินผลที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment)

กรมวิชาการ (2542 : 11) ได้ให้ความหมายการประเมินผลตามสภาพจริงหมายถึง กระบวนการสังเกต การบันทึก และรวบรวมข้อมูลจากงานและวิธีการที่นักเรียนทำ เพื่อเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจในการศึกษาถึงผลกระทบต่อดังกล่าว การประเมินผลจากสภาพจริงจะไม่เน้นการประเมินเฉพาะทักษะพื้นฐาน แต่จะเน้นการประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อนในการทำงานของนักเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหา และการแสดงออกที่เกิดจากการปฏิบัติในสภาพจริงในการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นผู้ค้นพบและผู้ผลิตความรู้ นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง รวมทั้งเน้นพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อสนองจุดประสงค์ของหลักสูตรและความต้องการของสังคม

ลักษณะที่สำคัญของการประเมินจากสภาพจริง (วัฒนาพร ระบุว่าทุกข. 2542 : 53-54)

1. เป็นการประเมินที่กระทำไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการเรียนรู้
2. เป็นการประเมินที่เน้นพฤติกรรมแสดงออกของผู้เรียนที่แสดงออกมาจริง ๆ
3. เน้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างเด่นชัด และให้ความสำคัญกับการพัฒนาจุดเด่นของผู้เรียน
4. เน้นการประเมินตนเองของผู้เรียน
5. ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสถานการณ์ที่เป็นชีวิตจริง
6. ใช้ข้อมูลที่หลากหลาย มีการเก็บข้อมูลระหว่างการปฏิบัติในทุกด้าน ทั้งที่โรงเรียน บ้าน และชุมชนอย่างต่อเนื่อง
7. เน้นคุณภาพของผลงานที่ผู้เรียนสร้างขึ้น ซึ่งเป็นผลจากการบูรณาการความรู้ ความสามารถหลาย ๆ ด้านของผู้เรียน
8. เน้นการวัดความสามารถในการคิดระดับสูง (ทักษะการคิดที่ซับซ้อน) เช่น การวิเคราะห์ การสังเคราะห์
9. ส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์เชิงบวก มีการชื่นชม ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน และผู้เรียนได้เรียนอย่างมีความสุข
10. เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง

จากคำอธิบายเกี่ยวกับการประเมินจากสภาพจริง จะเห็นได้ว่าเป็นการประเมินที่เน้นการประเมินภาคปฏิบัติ (Performance Assessment) โดยมีแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เป็น

นวัตกรรมการประเมินที่สำคัญ และส่งเสริมสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การประเมินภาคปฏิบัติ (Performance Assessment) เป็นการทดสอบความสามารถในการทำงานของผู้เรียนภายใต้สถานการณ์และเงื่อนไขที่สอดคล้องกับสภาพจริงมากที่สุด ประเมินได้ 3 ลักษณะ คือ

- ประเมินกระบวนการ
- ประเมินผลผลิต
- ประเมินทั้งกระบวนการและผลผลิต

ลักษณะที่สำคัญของการประเมินภาคปฏิบัติ

- มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการวัดอย่างชัดเจน
- มีการกำหนดวิธีทำงาน
- มีการกำหนดความสำเร็จของงาน
- มีคำสั่งควบคุมสถานการณ์ในการปฏิบัติงาน
- มีเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน
- มีการประเมินพฤติกรรมขั้นสุดท้ายของการปฏิบัติงาน

สิ่งที่ประเมิน จะประเมินสิ่งต่อไปนี้

1. การประเมินผลผลิต (Product) ผลผลิตในที่นี้หมายถึง งานที่เป็นผลจากการแสดงหรือการกระทำของผู้เรียน วิธีการประเมินอาจทำได้หลายลักษณะ เช่น พิจารณาจากคุณภาพงาน รูปลักษณะ (Appearance) ของงาน และการตรวจสอบว่า งานเป็นไปตามข้อกำหนดที่ตั้งไว้หรือไม่

2. การประเมินกระบวนการ (Process) กระบวนการในที่นี้หมายถึง วิธีการที่ผู้เรียนใช้ดำเนินการเพื่อให้ได้ผลผลิต หรืออาจจะเป็นงานส่วนหนึ่งซึ่งไม่ใช่ผลผลิต การประเมินกระบวนการทำได้ค่อนข้างยาก เพราะธรรมชาติของการประเมินค่อนข้างยุ่งยาก และไม่เป็นประโยชน์ การประเมินส่วนใหญ่จะใช้การสังเกตโดยมุ่งดูที่คุณภาพหรือประสิทธิภาพของกระบวนการ

กระบวนการประเมินภาคปฏิบัติ

ในการประเมิน ครูผู้สอนอาจใช้วิธีการต่อไปนี้ในการประเมิน

1. การสืบค้น (Inquiry) โดยการถามผู้เรียนตรง ๆ เกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อตนเอง ต่อการปฏิบัติงาน ต่อสิ่งต่าง ๆ รวมถึงการประเมินความสำเร็จของตน โดยอาจให้ผู้เรียนรายงานผล ด้วยการพูดหรือเขียนหรือตอบแบบตรวจสอบรายการหรือบันทึกข้อดีข้อด้อยของตนเองในการทำงาน

2. การสังเกต (Observation) โดยการสังเกตผู้เรียนขณะที่เรียนและในกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการตอบคำถามและการทำงานที่ได้รับมอบหมายทั้งงานเดี่ยว และงานกลุ่ม ครูควรใช้การสังเกตอย่างสม่ำเสมอโดยผู้เรียนไม่รู้ตัวเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แสดงภาพปฏิบัติที่แท้จริงของผู้เรียน

3. การวิเคราะห์ (Analysis) โดยการวิเคราะห์การปฏิบัติของผู้เรียนแต่ละคนขณะที่ปฏิบัติงาน หรือเมื่อทำงานเสร็จแล้วเพื่อค้นหาว่า งานส่วนใดที่ผู้เรียนทำได้ดี และส่วนใดที่ควรปรับปรุง

4. การทดสอบ (Testing) โดยการวัดการปฏิบัติของผู้เรียนอย่างเป็นระบบเพื่อตัดสินระดับความสำเร็จในการเรียนรู้ตามผลงานหรือกระบวนการที่กำหนด แบบทดสอบอาจใช้วัดความสามารถในการเรียนรู้ ระดับทักษะที่ได้จากการปฏิบัติ การบรรลุเป้าหมายการจัดการเรียนการสอนหรือเจตคติที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ

เทคนิคและวิธีการประเมิน (Assessment Techniques and Methods) มีดังนี้

1. การประเมินรายบุคคล เป็นการพิจารณาความก้าวหน้าของผู้เรียนรายบุคคลในห้องเรียนหรือในกลุ่ม อาจประเมินโดยอิงกลุ่ม (ใช้มาตรฐานของกลุ่มกับผู้เรียนทุกคน) อิงเกณฑ์ (ใช้เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ล่วงหน้าตัดสิน ผู้เรียนทุกคน) หรืออิงตนเอง (ใช้ความสามารถระดับเดิมของผู้เรียนเป็นมาตรฐานเพื่อตัดสินพัฒนาการหรือการปฏิบัติ)

2. การประเมินกลุ่ม (Group Assessment) เป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานของผู้เรียนในสถานการณ์กลุ่ม และตัดสินความก้าวหน้าของพวกเขา ครูอาจให้คะแนนผู้เรียนซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มเป็นรายบุคคลหรือใช้คะแนนรายบุคคลบวกกับคะแนนกลุ่ม

3. การประเมินตนเองและเพื่อน (Self-Peer Assessment) การประเมินตนเองและเพื่อน จะทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการประเมินงานของตนและของเพื่อนร่วมห้อง ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมกำหนดเกณฑ์การประเมิน

ประเภทของเครื่องมือวัดภาคปฏิบัติ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. การเขียน (Paper and Pencil Performance) เป็นการวัดการประยุกต์ความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการเขียน เช่น การเขียนแบบ การสร้างแผนที่ การแต่งกลอน

2. การจำแนกและระบุกระบวนการปฏิบัติ (Identification Test) เป็นการระบุชื่อเครื่องมือ ชิ้นส่วน ขั้นตอนการทำงาน หรือจำแนกสิ่งที่ไม่เหมือนกัน

3. การสร้างสถานการณ์จำลอง (Simulated Performance) เป็นการสอบวัดโดยกำหนดสถานที่คล้ายสถานการณ์จริงมากที่สุดให้ผู้เรียนแก้ปัญหา หรือบอกขั้นตอน/วิธีการทำงานเพื่อสร้างงานหรือเพื่อระบุ/บรรเทาความเสียหาย

4. การกำหนดตัวอย่างงาน (Work Sample Test) เช่น งานแกะสลักรูป ครูให้นักเรียนศึกษาตัวอย่างงานแล้วทำตามให้เหมือนหรือดีกว่า การประเมินอาจประเมินผลสำเร็จทั้งชิ้นหรือเพียงบางส่วนก็ได้

เกณฑ์การประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ประเมินภาคปฏิบัติของผู้เรียนเรียกว่า รูบริก (Rubric) หมายถึง การสร้างเกณฑ์ขึ้นเพื่อพิจารณาลักษณะของสิ่งสำคัญ ได้แก่ เกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Guide) ซึ่งจะต้องกำหนดมาตรวัด (Scale) และรายการคุณลักษณะที่บรรยายถึงความสามารถในการ

แสดงออกของผู้เรียนในแต่ละระดับ- ข้อมูลจาก RUBRIC จะสะท้อนให้ครู ผู้ปกครอง และบุคคลอื่นๆ ได้ทราบว่า ผู้เรียนเรียนรู้อะไรบ้าง และทำอะไรได้มากน้อยเพียงใด

การประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio Assessment)

แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เป็นแนวทางหนึ่งของการประเมินผลตามสภาพจริงที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน สะท้อนให้เห็นผลที่เกิดจากกระบวนการเรียนการสอน และการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างชัดเจน

หลักการสำคัญในการประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน

1. ด้านเนื้อหาวิชา จะต้องสะท้อนความรู้ความเข้าใจ เนื้อหาวิชา ทักษะความสามารถ และคุณลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. ด้านการเรียนการสอน จะต้องเน้นกระบวนการเรียนรู้และผลงานของผู้เรียนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นบรรยากาศการเรียนรู้อย่างอิสระ
3. ด้านความเสมอภาค คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งด้านความสามารถ วิธีการเรียนและความหลากหลายทางสติปัญญา โดยมุ่งพัฒนาศักยภาพของบุคคลไปสู่เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดให้สูงสุดตามความสามารถของแต่ละบุคคล

วิธีการประเมินแฟ้มสะสมผลงาน

1. การประเมินตนเองของผู้เรียน เป็นการให้ข้อมูลป้อนกลับ ซึ่งเป็นการสะท้อนภาพการทำงานของผู้เรียน คุณค่าผู้เรียนที่ได้จากการจัดทำแฟ้มงาน เวลาที่ใช้ทำงาน วิธีการทำงาน ความรู้สึก ความต้องการ ตลอดจนอุปสรรคในการทำงาน โดยให้ผู้เรียนเขียนบรรยายความรู้สึกของตนที่มีต่องานที่ทำไปแล้ว

2. การประเมินของครู ประเมินชิ้นงานตามเกณฑ์คุณภาพที่กำหนด ประเมินเป็นภาพรวม (Holistic Scoring)

3. การประเมินของกลุ่มบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เพื่อน ผู้ปกครอง ฯลฯ

การประเมินผลจำแนกตามจุดประสงค์ของการประเมิน ได้ 4 ชนิด

1. การประเมินผลก่อนการเรียน (Placement Test) เพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียนที่จำเป็นในการเรียนต่อไป ผลการประเมินสามารถนำไปกำหนดจุดประสงค์ของการเรียนให้อยู่ในระดับที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ หรือนำไปใช้ในการปรับพื้นฐานความรู้เดิมได้มั่นคงขึ้น และเป็นการตรวจสอบว่าจุดประสงค์ข้อใดที่ผู้เรียนรู้แล้วจะได้ตัดออกไป หรือใช้เป็นข้อมูลในการจัดกลุ่มผู้เรียนและใช้เปรียบเทียบความก้าวหน้าของการเรียนรู้

2. การประเมินผลเพื่อปรับปรุงผลการเรียน (Formative Evaluation) เป็นการประเมินในระหว่างที่มีการเรียนการสอนอยู่ เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนและตรวจสอบประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอน

3. การประเมินผลเพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่อง (Diagnostic Evaluation) เป็นการประเมินที่ครูผู้สอนทำกับผู้เรียนที่มีปัญหาทางวิชาการ เพื่อหาจุดบกพร่องของเด็กและหาสาเหตุของปัญหา ทำให้การสอนของครูมีทิศทางที่ชัดเจนขึ้น

4. การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน (Summative Evaluation) เป็นการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนในแต่ละระยะ เช่น ตอนสิ้นเทอม กลางปี กลางเทอม และสิ้นปี เป็นต้น

เกณฑ์ของการประเมินผลที่ดี (Criteria of Good Assessment) (กรมวิชาการ. 2542 : 6-7)

1. การประเมินผลจะต้องมีความตรง (Valid) คือจะต้องสามารถให้ข้อมูลที่สอดคล้องกับเป้าหมายจุดประสงค์ของการเรียนรู้ที่กำหนด
2. การประเมินผลจะต้องไม่ใช่เฉพาะการทดสอบด้วยข้อสอบเลือกตอบที่สอบเป็นกลุ่ม เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์และตัดสินผลการเรียนเท่านั้น
3. การประเมินผลจะต้องสามารถวัดนักเรียนได้หมดทั้งตัว โครงการประเมินจะต้องมีเป้าหมายและกระบวนการประเมินพัฒนาการของนักเรียนทั้งร่างกาย สังคม อารมณ์ และสติปัญญา
4. การประเมินผลจะต้องเกี่ยวข้องกับการสังเกตซ้ำ ๆ หลายครั้ง ซึ่งจะช่วยให้ครูค้นพบพฤติกรรมของนักเรียนอย่างแท้จริง หลีกเลี่ยงการตัดสินใจอย่างรวดเร็วเมื่อพบพฤติกรรมที่ไม่เป็นปกติของนักเรียน
5. การประเมินผลจะต้องดำเนินการต่อเนื่องตลอดเวลา ซึ่งประเมินนักเรียนแต่ละคนจะเปรียบเทียบความก้าวหน้าของตนเองมากกว่าจะเปรียบเทียบกับกลุ่ม
6. การประเมินผลจะต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย เพื่อรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
7. ข้อมูลจากการประเมินผลจะต้องนำไปใช้ในการปรับหลักสูตรเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของเด็กแต่ละคน

สรุปได้ว่า การประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินผลในด้านการเรียนการสอน เป็นการพิจารณาผู้เรียนจากการสังเกต ตรวจสอบรายการ บันทึกการปฏิบัติงาน พัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ และการทดสอบ ซึ่งจะต้องทำควบคู่ไปพร้อมกับการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการที่หลากหลายต่อเนื่องตลอดเวลา ตามกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งก่อนการเรียนและหลังการเรียน ประเมินผู้เรียนเป็นรายบุคคลจากความก้าวหน้าของผู้เรียน และประเมินเป็นกลุ่มจากสถานการณ์การทำงานเป็นกลุ่ม รวมทั้งการให้ผู้เรียนประเมินตนเองและเพื่อน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยต่างประเทศ

บรูโน (Bruno. 1984 : 2663-A) ได้ทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนทักษะการเขียน ของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีปกติกับที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบเน้นทักษะกระบวนการ โดยทำการทดลองกับนักเรียนเกรด 3-5 จำนวน 654 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบเน้นทักษะกระบวนการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการเขียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีปกติ

บารอน (Barron. 1993 : 4389-B) ได้ศึกษาความร่วมมือในการแก้ปัญหา ระหว่างการทำงานเป็นทีมกับการทำงานคนเดียว โดยการทดลองการทำงานและอยู่ร่วมกันอย่างมีคุณภาพของบุคคลในระยะเวลาไม่มาก ในมหาวิทยาลัยแวนเดอร์บิวท์ ผลการศึกษาพบว่าการทำงานเป็นทีมจะทำให้การดำเนินงานสำเร็จเป็นที่เชื่อถือได้แตกต่างกับการทำงานคนเดียว การทำงานเป็นทีมจะมีประโยชน์ในด้านสมาชิกร่วมกันการวางแผน การแสดงออกโดยเสนอความคิดเห็น ช่วยกันแก้ปัญหา และการช่วยเหลือกันและกัน

กุมาร์ (Kumar. 1994 : Abstract) ได้ทำการวิจัยเรื่องคอมพิวเตอร์ช่วยสอนฝึกทักษะและแบบฝึกหัดวิชาคณิตศาสตร์ โดยที่นักเรียนไม่ต้องเรียนในชั้นเรียนพิเศษ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนจำนวน 15 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนในการฝึกและทำแบบฝึกหัด กลุ่มควบคุมไม่ได้ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีระดับคะแนนสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน

ดุกู อิชเมล อดู-เมนซา (Duku. 1999) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณภาพของการเรียนรู้วัฒนธรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพของการเรียนรู้วัฒนธรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดคือ ความสามารถในการแสดงความคิดเห็นซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการเรียนรู้วัฒนธรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่วนปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความแตกต่างในการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียนคือ สิ่งแวดล้อมและการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นปัจจัยทางตรงที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงและความแตกต่างในการเรียนรู้วัฒนธรรม

ไรอัน (สุบิน ณ อัมพร. 2545 : 64; อ้างอิงจาก Ryan. 1999 : Abstract) ได้ทำวิจัยเรื่อง เสรีภาพในการเลือก: โครงการศึกษาทางไปรษณีย์ของการเรียนที่ให้แก่เด็กเป็นศูนย์กลางในห้องเรียน KINDERGATEN โดยได้ศึกษารูปแบบและวิธีการ รวมทั้งการวิพากษ์ วิจาร์ณ วิธีการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทั้งนี้ได้มีการเก็บข้อมูลโดยการสังเกตการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยอาศัยการบันทึกภาพและเสียงเพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างลึกซึ้งทุกขั้นตอนเป็นเวลากว่า 5 เดือน ระหว่างกลุ่มผู้เรียนรุ่นเยาว์และครูผู้สอน ผลจากการศึกษาพบว่า ครูไม่ต้องบังคับหรือใช้คำสั่งที่เด็กไม่เต็มใจทำ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในชั้นเรียนถูกกำหนดขึ้นโดยความเห็นชอบของทั้งครู

และนักเรียน นักเรียนสามารถเลือกเรียนวิชาที่ตนต้องการ อันเป็นการแสดงถึงเสรีภาพในการที่จะเรียนตามความสนใจ

2. งานวิจัยในประเทศ

ศิริกุล ไทพิทักษ์ (2531 : ค-ง) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการและการใช้สื่อการเรียนการสอนในการสอนสาขาวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ ของอาจารย์ในสถานศึกษาสังกัดกรมการฝึกหัดครู กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์ที่สอนในภาควิชาอุตสาหกรรมศิลป์ สาขาก่อสร้าง สาขาไฟฟ้า และสาขาโลหะของวิทยาลัยครูทั่วประเทศ ผลการวิจัยพบว่า สภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนอาจารย์ส่วนใหญ่ทั้ง 3 สาขา ใช้กระดานดำมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ของจริง เครื่องอัดสำเนา แผ่นโปร่งใส เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะตามลำดับ ความต้องการสื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ส่วนใหญ่ทั้ง 3 สาขา ต้องการใช้ของจริงมากที่สุด อันดับรองลงมาได้แก่ กระดานดำ ของตัวอย่าง เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ และแผ่นโปร่งใส ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนที่สำคัญที่สุดคือ การขาดงบประมาณ ส่วนอันดับรองลงมาได้แก่ ไม่มีเครื่องมือและอุปกรณ์ในการผลิต ไม่มีสื่อสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา สื่อไม่เพียงพอกับความ ต้องการ และสภาพห้องไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อตามลำดับ

✕ สำเนา ศรีบุญแก้ว (2532) ได้วิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ระหว่างการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางกับผู้สอนเป็นศูนย์กลาง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน วิทยาลัยพลศึกษาชั้นปีที่ 1 กลุ่มทดลองสอนด้วยการสอบแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กลุ่มควบคุมสอนด้วยการสอนแบบผู้สอนเป็นศูนย์กลางตามแผนการสอนของกรมพลศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อดุลย์เดช ฐานะ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การบริหารการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูผู้ปฏิบัติการสอน จำนวน 205 คน เครื่องมือในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า

1. มีการปฏิบัติงานการบริหารจัดการการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง อยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน โดยมีข้อสังเกตว่า ด้านการจัดปัจจัยสนับสนุนกิจกรรม ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการนิเทศ ติดตามผล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ปัญหาในการบริหารจัดการการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยสนับสนุน ด้านการวางแผนการเรียนการสอน และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนด้านการนิเทศติดตามผล มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

3. ข้อเสนอแนะตามอันดับความสำคัญของแนวทางในการพัฒนาบริหาร การจัดการเรียนการสอนนั้น ด้านปัจจัยสนับสนุนคือ ควรจัดสรรงบประมาณเป็นอันดับแรก และการส่งเสริมพัฒนาครูเป็นอันดับรองลงมา ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคือ ควรศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรให้เข้าใจเป็นอันดับแรก และการจัดทำและผลิตสื่อการสอนเป็นอันดับรองลงมา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคือ ควรจัดกิจกรรมที่หลากหลายเป็นอันดับแรก คือ ควรมีการวางแผนการนิเทศร่วมกันระหว่างครูผู้สอนกับฝ่ายวิชาการเป็นเรื่องแรก และการสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูเป็นอันดับรองลงมา

ทิพวรรณ คนชื่อ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา วิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นผู้นำและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า

1. แผนการสอนวิชาท้องถิ่นของเรา (ส 072) ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียน สามารถพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นผู้นำและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างเหมาะสม
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนมีบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนมีบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุรพงษ์ เศรษฐภักดี (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้า การดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอหนอง จันทอง ขอนแก่น ปีการศึกษา 2542 ใน 3 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการประเมินผล ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า

1. ครู-อาจารย์ โดยส่วนรวมและจำแนกตามประสบการณ์ในการสอน มีการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีการจัดในแต่ละด้านที่ดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การประเมินผลสภาพแท้จริงจากแฟ้มสะสมผลงานของนักเรียน การให้ผู้เรียนวิเคราะห์สิ่งที่เกี่ยวกับบทเรียน และการประชาสัมพันธ์สิ่งพิมพ์เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรเผยแพร่แก่ครูให้ทราบอย่างทั่วถึง
2. ครู-อาจารย์ที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางโดยรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้านไม่แตกต่างกัน

ทัศนีย์ โพธิ์ธรณ์ (2544 : 80) ได้ศึกษา ผลของการสอนแบบศูนย์การเรียนที่มีต่อบุคลิกภาพของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขต พณิชยการพระนคร ผลการศึกษพบว่า นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีคะแนนเฉลี่ย

บุคลิกภาพคุณลักษณะด้านส่วนตัว และคุณลักษณะด้านการทำงาน ในสัปดาห์ที่ 4 สูงขึ้นจากสัปดาห์ที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

✕ สุบิน ฅ อัมพร (2545 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดนครนายก ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูโรงเรียนวัดประสิทธิเวช โรงเรียนชุมชนวัดเขี้ยวโอสถ โรงเรียนวัดโพธิ์แทน โรงเรียนวัดสันติธรรมราษฎร์บำรุง และโรงเรียนบ้านปากครอง 31 มีสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านเตรียมการสอน ด้านการสอน และด้านการประเมินผลโดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านเตรียมการสอน ด้านการสอน และด้านการประเมินผล โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง

3. ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน การได้รับการนิเทศเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางต่างกัน และการได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางต่างกัน มีสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทั้งโดยรวมและรายด้าน 3 ด้านไม่แตกต่างกัน

จากงานวิจัยสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็น ลงมือปฏิบัติร่วมกับผู้อื่น ช่วยเพิ่มทักษะในการคิดวิเคราะห์ สร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้วยบรรยากาศการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยผู้สอนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าสื่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ถูกต้อง ชัดเจน สร้างความสนใจ และเกิดความกระตือรือร้นและมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ผู้สอนจึงมีความต้องการใช้สื่อการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 และ 3 กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 160 คน

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ประชากรทั้งหมด จำนวน 160 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 และ 3 กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน จำแนกออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินผล

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อรวบรวมข้อมูลและรายละเอียดต่าง ๆ ในการนำไปสร้างแบบสอบถามเป็นรายข้อให้

ครอบคลุมเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรม การเรียนการสอน ด้านผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินผล

2. สร้างแบบสอบถามและนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ตรวจแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ตลอดจนวิเคราะห์ความเที่ยงตรงในด้านเนื้อหา ความเข้าใจ และการใช้ภาษา

3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องแล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับหรือมากกว่า 0.50 เพื่อใช้เป็นแบบสอบถาม ได้ข้อคำถามจำนวน 62 ข้อ

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงพินิจจากผู้เชี่ยวชาญเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี จำนวน 35 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 200) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.96

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

3.1 ขออนุญาตและนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังผู้อำนวยการวิทยาลัยพณิชยการเซตุน

3.2 นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือแนะนำตัวไปขอเก็บข้อมูลที่วิทยาลัยพณิชยการเซตุน โดยผู้วิจัยจะดำเนินการแจกและจัดเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง

4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนและใช้ได้นำมาตรวจให้คะแนน โดยตรวจว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับใด ซึ่งสร้างขึ้นมาเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ของลิเกิร์ต (Likert) โดยกำหนดให้คะแนนในแต่ละลำดับความสำคัญ ดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

4.2 ในการประมวลผลข้อมูลใช้วิธีวิเคราะห์ทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ (Statistical Package for the Social Sciences Personal Computer Plus)

4.3 ในการแปลผลคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามนั้น มีเกณฑ์การแปลผล ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นด้วยในระดับน้อย
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นด้วยในระดับปานกลาง
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นด้วยในระดับมาก
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นด้วยในระดับมากที่สุด

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปแปลผล ผู้วิจัยใช้วิธีการทางสถิติดังนี้

5.1 สถิติพื้นฐาน

5.1.1 ค่าร้อยละ

5.1.2 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)

$$\bar{X} = \sqrt{\frac{\sum x}{N}}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

5.1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$S = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum x^2$ แทน ผลรวมกำลังสองของข้อมูล

$$\frac{(\sum x)^2}{n} \text{ แทน ผลรวมของข้อมูลยกกำลังสอง}$$

$$n \text{ แทน จำนวนข้อมูล}$$

5.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 200)

5.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ใช้การทดสอบค่า t (t-test) จากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 102)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2}}}$$

t = ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution

$\bar{X}_1$ = ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

$\bar{X}_2$ = ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

S_1^2 = ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

S_2^2 = ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

N_1 = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

N_2 = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และแปลผล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน การวิเคราะห์ข้อมูลได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	สถิติที่ใช้ในการพิจารณาการแจกแจงของ t (t-distribution)
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน จำแนกตาม รอบการเรียน ชั้นปีที่ศึกษา ความรู้ความเข้าใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพนใน 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินผล

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามรอบการเรียน ชั้นปีที่ศึกษา ความรู้ความเข้าใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรอบการเรียนรู้ ชั้นปีที่ศึกษา ความรู้ความเข้าใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. รอบการเรียนรู้		
1.1 รอบเช้า	103	65.60
1.2 รอบบ่าย	54	34.40
รวม	157	100.00
2. ชั้นปีที่ศึกษา		
2.1 ชั้นปีที่ 2	68	43.30
2.2 ชั้นปีที่ 3	89	56.70
รวม	157	100.00
3. ความรู้ความเข้าใจ		
3.1 กลุ่มต่ำ (0-6)	62	39.49
3.2 กลุ่มสูง (7-10)	95	60.51
รวม	157	100.00
4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน		
4.1 คะแนนระหว่าง 1.00-1.99	93	59.20
4.2 คะแนนตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไป	64	40.80
รวม	157	100.00

จากตาราง 1 แสดงว่า นักเรียนตอบแบบสอบถามจำนวน 157 คน ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในรอบเช้า จำนวน 103 คน (65.60%) กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 จำนวน 89 คน (56.70%) ความรู้ความเข้าใจอยู่ในกลุ่มสูง จำนวน 95 คน (60.51) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีคะแนนระหว่าง 1.00-1.99 จำนวน 93 คน (59.20%)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพาณิชย์การเซตุน ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินผล ดังแสดงในตาราง 2-7

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพาณิชย์การเซตุนโดยรวมและรายด้าน

ความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านหลักสูตร	3.53	0.43	มาก
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	3.42	0.55	ปานกลาง
ด้านผู้สอน	3.42	0.50	ปานกลาง
ด้านสื่อการเรียนการสอน	3.17	0.68	ปานกลาง
ด้านการประเมินผล	3.42	0.54	ปานกลาง
รวม	3.39	0.46	ปานกลาง

จากตาราง 2 แสดงว่านักเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นด้วยมาก คือ ด้านหลักสูตร ($\bar{X} = 3.53$) ส่วนด้านอื่น ๆ มีความคิดเห็นด้วยในระดับปานกลาง

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเซดุนน ด้านหลักสูตร โดยรวมและรายข้อ

ความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านหลักสูตร			
1. มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความคิด ความสามารถในการปฏิบัติงานที่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียน	3.81	0.69	มาก
2. ช่วยพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานของผู้เรียนแต่ละคน	3.61	0.68	มาก
3. เนื้อหาของวิชาที่เรียนตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน	3.39	0.77	ปานกลาง
4. เนื้อหาของวิชาที่เรียนสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	3.36	0.76	ปานกลาง
5. มุ่งให้ผู้เรียนมีจริยธรรมในวิชาชีพ เช่น ความซื่อสัตย์ ความภาคภูมิใจต่อองค์กร	3.77	0.80	มาก
6. มุ่งให้ผู้เรียนสามารถสร้างอาชีพ และพัฒนาอาชีพให้ก้าวหน้า	3.95	0.75	มาก
7. จัดลำดับความยากง่ายของเนื้อหาได้เหมาะสมกับผู้เรียน	3.31	0.82	ปานกลาง
8. ให้ความสำคัญในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล	3.10	0.83	ปานกลาง
9. แนวทางของหลักสูตรช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน	3.46	0.74	ปานกลาง
10. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำสิ่งที่เรียนไปใช้ในชีวิตจริงได้มากขึ้น	3.85	0.82	มาก
11. เนื้อหาวิชาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติได้จัดเวลาเรียนไว้อย่างเหมาะสม	3.28	0.97	ปานกลาง
12. เนื้อหาวิชาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดวิเคราะห์กระบวนการต่าง ๆ ในการทำงานที่ถูกต้อง	3.50	0.76	ปานกลาง
รวม	3.53	0.43	มาก

จากตาราง 3 แสดงว่านักเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นด้วยในระดับมากคือ มุ่งให้ผู้เรียนสามารถสร้างอาชีพและพัฒนาอาชีพให้ก้าวหน้า ($\bar{X} = 3.95$) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำสิ่งที่เรียนไปใช้ในชีวิตจริงได้มากขึ้น ($\bar{X} = 3.85$) มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความคิด ความสามารถในการปฏิบัติงานที่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียน ($\bar{X} = 3.81$) มุ่งให้ผู้เรียนมีจริยธรรมในวิชาชีพ เช่น

ความซื่อสัตย์ ความรักดีต่อองค์กร ($\bar{X} = 3.77$) และช่วยพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานของผู้เรียนแต่ละคน ($\bar{X} = 3.61$) ส่วนข้ออื่น ๆ มีความคิดเห็นด้วยในระดับปานกลาง

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการ เลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมและรายข้อ

ความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน			
13. จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้	3.08	0.95	ปานกลาง
14. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริง	3.36	0.87	ปานกลาง
15. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ใช้วิธีใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงาน	3.22	0.90	ปานกลาง
16. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการใช้กระบวนการกลุ่ม	3.48	0.84	ปานกลาง
17. ใช้วิธีผสมผสานการให้ความรู้กับการปฏิบัติจริง	3.48	0.82	ปานกลาง
18. ฝึกให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	3.62	0.75	มาก
19. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลองปฏิบัติงานตามวิธีการที่ผู้เรียนค้นพบ	3.32	0.90	ปานกลาง
20. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้และนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง	3.38	0.86	ปานกลาง
21. ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจนพบความถนัดและวิธีการของตนเอง	3.48	0.96	ปานกลาง
22. จัดกิจกรรมเพื่อฝึกผู้เรียนให้มีวินัยและรับผิดชอบในการทำงาน	3.74	0.80	มาก
23. ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม	3.41	0.94	ปานกลาง
รวม	3.42	0.55	ปานกลาง

จากตาราง 4 แสดงว่านักเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการ มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นด้วยในระดับมากคือ จัดกิจกรรมเพื่อฝึกผู้เรียนให้มีวินัยและรับผิดชอบในการทำงาน ($\bar{X} = 3.74$) และฝึกให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ($\bar{X} = 3.62$) ส่วนข้ออื่น ๆ มีความคิดเห็นด้วยในระดับปานกลาง

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน ด้านผู้สอน โดยรวมและรายข้อ

ความคิดเห็น	$\bar{X}$	SD	แปลผล
ด้านผู้สอน			
24. สามารถใช้เทคนิคและวิธีสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหาในบทเรียน	3.43	0.84	ปานกลาง
25. สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับกลุ่มผู้เรียนด้วยกัน	3.41	0.93	ปานกลาง
26. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นในระหว่างเรียน	3.56	0.91	มาก
27. ดำเนินการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	3.01	0.89	ปานกลาง
28. ให้แบบฝึกหัดที่ทำให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้กับความรู้ที่ได้เรียนไปแล้ว	3.53	0.75	มาก
29. ให้แบบฝึกหัดที่ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะและประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติจริง	3.48	0.80	ปานกลาง
30. ขณะที่ผู้เรียนปฏิบัติงานผู้สอนได้ควบคุมดูแลและให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนแต่ละคนอย่างใกล้ชิด	3.13	0.85	ปานกลาง
31. ดำเนินการสอนให้เป็นไปตามลำดับจากง่ายไปหายาก	3.46	0.80	ปานกลาง
32. อธิบายให้ผู้เรียนทราบถึงข้อบกพร่องในการทำงานแต่ละชิ้นเพื่อให้ผู้เรียนปรับปรุงตนเอง	3.49	0.80	ปานกลาง
33. สอนให้ผู้เรียนทราบวิธีการแก้ไขข้อขัดข้องเบื้องต้นเมื่อเครื่องใช้สำนักงานเกิดปัญหาขณะปฏิบัติงาน	3.34	0.83	ปานกลาง
34. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในทุกรายวิชาและติดตามผลการปฏิบัติของผู้เรียน	3.46	0.84	ปานกลาง
35. ดูแลป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุขณะที่ผู้เรียนใช้เครื่องใช้สำนักงาน	3.30	0.96	ปานกลาง
36. มีความสามารถในการแก้ไขข้อขัดข้องเบื้องต้นที่เกิดขึ้นกับเครื่องใช้สำนักงาน	3.36	0.90	ปานกลาง
37. จัดหาและเตรียมวัสดุฝึกงานให้แก่ผู้เรียนอย่างเพียงพอ	3.11	1.09	ปานกลาง

ตาราง 5 (ต่อ)

ความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านผู้สอน			
38. สอนผู้เรียนให้รู้เทคนิควิธีดูแลบำรุงรักษาเครื่องใช้สำนักงานให้อยู่ในสภาพดี	3.50	0.84	ปานกลาง
39. วางตนเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องความประพฤติและบุคลิกภาพ	3.78	0.87	มาก
40. มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา อุทิศตนให้กับการพัฒนาผู้เรียน	3.65	0.83	มาก
41. มีมนุษยสัมพันธ์ ควบคุมอารมณ์ได้ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	3.51	0.93	ปานกลาง
42. มีนิสัยรักการแสวงหาความรู้และข่าวสารข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอน	3.48	0.85	ปานกลาง
รวม	3.42	0.50	ปานกลาง

จากตาราง 5 แสดงว่านักเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นด้วยในระดับมากคือ วางตนเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องความประพฤติ และบุคลิกภาพ ($\bar{X} = 3.78$) มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา อุทิศตนให้กับการพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 3.65$) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นในระหว่างเรียน ($\bar{X} = 3.56$) และให้แบบฝึกหัดที่ทำให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้กับความรู้ที่ได้เรียนไปแล้ว ($\bar{X} = 3.53$) ส่วนข้ออื่น ๆ มีความคิดเห็นด้วยในระดับปานกลาง

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการ เลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยรวมและรายข้อ

ความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านสื่อการเรียนการสอน			
43. สื่อที่ใช้มีคุณภาพและเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน	3.23	0.93	ปานกลาง
44. อุปกรณ์การเรียนที่ใช้มีความหลากหลาย เช่น เครื่องพิมพ์ดีดไฟฟ้าเครื่องดิจิทัล ฯลฯ	3.23	1.08	ปานกลาง
45. อุปกรณ์การเรียนการสอนมีจำนวนเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน	2.92	1.07	ปานกลาง
46. มีการจัดซ่อมอุปกรณ์การเรียนการสอนให้อยู่ในสภาพดี	3.01	1.05	ปานกลาง
47. มีการแนะนำรายชื่อหนังสือและผู้แต่งให้แก่ผู้เรียนเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการค้นคว้า	3.03	1.00	ปานกลาง
48. สื่อที่ใช้ช่วยให้ผู้เรียนสนใจและมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในกระบวนการเรียนการสอน	3.15	0.92	ปานกลาง
49. สื่อที่ใช้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของแผนการสอน	3.29	0.83	ปานกลาง
50. สื่อที่ใช้ช่วยแก้ปัญหาพื้นฐานของผู้เรียนที่แตกต่างกัน	3.15	0.79	ปานกลาง
51. สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติจริง	3.55	0.87	มาก
รวม	3.17	0.68	ปานกลาง

จากตาราง 6 แสดงว่านักเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นด้วยในระดับมากคือ สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติจริง ($\bar{X} = 3.55$) ส่วนข้ออื่น ๆ มีความคิดเห็นด้วยในระดับปานกลาง

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน ด้านการประเมินผล โดยรวมและรายข้อ

ความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการประเมินผล			
52. ผู้สอนได้ชี้แจงและทำความเข้าใจกับผู้เรียนเกี่ยวกับเกณฑ์และวิธีการประเมินผลในรายวิชาที่เรียน	3.59	0.83	มาก
53. จัดให้มีการประเมินผลขณะที่ผู้เรียนเข้าร่วมในกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน	3.35	0.88	ปานกลาง
54. จัดให้มีการทดสอบความรู้ของผู้เรียนหลังการเรียนการสอน	3.37	0.88	ปานกลาง
55. ผู้สอนแจ้งผลการทดสอบให้ผู้เรียนได้ทราบเพื่อให้ผู้เรียนปรับปรุงตนเอง	3.52	0.92	มาก
56. ใช้วิธีการประเมินผลหลายวิธีร่วมกันนอกเหนือจากการทดสอบ	3.24	0.88	ปานกลาง
57. มีการประเมินผลการปฏิบัติงานทั้งด้านความรู้ และวิธีการปฏิบัติงาน	3.41	0.90	ปานกลาง
58. มีการประเมินผลผู้เรียนจากความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นรายบุคคล	3.18	0.90	ปานกลาง
59. ผู้สอนประเมินระดับความสำเร็จในการเรียนรู้ตามผลงานที่ผู้เรียนทำได้จริง	3.44	0.83	ปานกลาง
60. ผู้สอนใช้ความสังเกตประเมินผู้เรียนขณะอยู่ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน	3.36	0.91	ปานกลาง
61. ผู้สอนประเมินผู้เรียนจากการทำงานเดี่ยวและการทำงานกลุ่ม	3.62	0.87	มาก
62. ผู้สอนฝึกให้ผู้เรียนประเมินตนเองและยอมรับการประเมินของผู้อื่น	3.58	0.97	มาก
รวม	3.42	0.54	ปานกลาง

จากตาราง 7 แสดงว่านักเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่นักเรียนมีความคิดเห็นด้วยมากที่สุดคือ ผู้สอนประเมินผู้เรียนจากการทำงานเดี่ยวและการทำงานกลุ่ม ($\bar{X} = 3.62$) ผู้สอนได้ชี้แจงและทำ

ความตกลงกับผู้เรียนเกี่ยวกับเกณฑ์และวิธีการประเมินผลในรายวิชาที่เรียน ($\bar{X} = 3.59$) ผู้สอน ฝึกให้ผู้เรียนประเมินตนเองและยอมรับการประเมินของผู้อื่น ($\bar{X} = 3.58$) และผู้สอนแจ้งผลการทดสอบให้ผู้เรียนได้ทราบเพื่อให้ผู้เรียนปรับปรุงตนเอง ($\bar{X} = 3.52$) ส่วนข้ออื่น ๆ มีความคิดเห็นด้วยในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินผล จำแนกตาม รอบการเรียน ชั้นปีที่ศึกษา ความรู้ความเข้าใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังแสดงไว้ในตาราง 8-11

ตาราง 8 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามรอบการเรียน

ความคิดเห็น	รอบเช้า		รอบบ่าย		t
	(N = 103)		(N = 54)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านหลักสูตร	3.52	0.47	3.55	0.34	0.41
2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	3.41	0.58	3.42	0.47	0.17
3. ด้านผู้สอน	3.42	0.51	3.41	0.46	0.15
4. ด้านสื่อการเรียนการสอน	3.11	0.72	3.27	0.59	1.40
5. ด้านการประเมินผล	3.38	0.56	3.50	0.50	1.32
รวม	3.37	0.48	3.43	0.41	0.80

จากตาราง 8 แสดงว่านักเรียนรอบเช้ากับนักเรียนรอบบ่ายมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินผล โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือ นักเรียนรอบเช้าและนักเรียนรอบบ่ายมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 9 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัย พณิชยการเชตุพน โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา

ความคิดเห็น	ชั้นปีที่ 2		ชั้นปีที่ 3		t
	(N = 68)		(N = 89)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านหลักสูตร	3.52	0.40	3.53	0.45	0.12
2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	3.41	0.51	3.42	0.57	0.09
3. ด้านผู้สอน	3.42	0.48	3.41	0.50	0.18
4. ด้านสื่อการเรียนการสอน	3.17	0.68	3.17	0.68	0.02
5. ด้านการประเมินผล	3.41	0.54	3.43	0.54	0.25
รวม	3.39	0.44	3.39	0.47	0.07

จากตาราง 9 แสดงว่านักเรียนที่ศึกษาในชั้นปีที่ 2 กับนักเรียนที่ศึกษาในชั้นปีที่ 3 มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินผล โดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือ นักเรียนที่ศึกษาในชั้นปีที่ 2 กับนักเรียนที่ศึกษาในชั้นปีที่ 3 มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัย พณิชยการเชตุพน โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามความรู้ความเข้าใจ

ความคิดเห็น	กลุ่มต่ำ		กลุ่มสูง		t
	(N = 62)		(N = 95)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านหลักสูตร	3.51	0.39	3.54	0.45	0.52
2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	3.34	0.52	3.48	0.55	1.44
3. ด้านผู้สอน	3.42	0.48	3.41	0.50	0.09
4. ด้านสื่อการเรียนการสอน	3.16	0.61	3.18	0.72	0.17
5. ด้านการประเมินผล	3.33	0.52	3.48	0.55	1.68
รวม	3.35	0.44	3.40	0.46	0.86

จากตาราง 10 แสดงว่านักเรียนที่มีความรู้ความเข้าใจกลุ่มต่ำกับกลุ่มสูง มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินผล โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือ นักเรียนที่มีความรู้ความเข้าใจกลุ่มต่ำกับกลุ่มสูงมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 11 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัย พณิชยการเชตุพน โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความคิดเห็น	ผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนต่ำ		ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนปานกลาง		t
	(N = 93)		(N = 64)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านหลักสูตร	3.51	0.41	3.52	0.43	0.19
2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	3.43	0.52	3.31	0.49	1.38
3. ด้านผู้สอน	3.44	0.48	3.34	0.48	1.24
4. ด้านสื่อการเรียนการสอน	3.24	0.66	3.02	0.71	2.00*
5. ด้านการประเมินผล	3.47	0.56	3.32	0.49	1.73
รวม	3.42	0.46	3.30	0.43	1.55

จากตาราง 11 แสดงว่านักเรียนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกับกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านสื่อการเรียนการสอนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เพื่อต้องการทราบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพาณิชย์การเซตุน ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลเพื่อนำข้อมูลไปเสนอแนะแก่ครู-อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา ตรงกับสภาพความต้องการของผู้เรียนซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ส่งผลให้ผู้จบการศึกษามีงานทำ มีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงยิ่งขึ้น เป็นประโยชน์แก่การพัฒนาประเทศ

ความมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพาณิชย์การเซตุน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินผล
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพาณิชย์การเซตุน จำแนกตาม รอบการเรียน ชั้นปีที่ศึกษา ความรู้ความเข้าใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความสำคัญของการศึกษาวิจัย

ผลจากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ครู-อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาวางแผนแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข คิดเป็น ทำเป็น มีพัฒนาการในทุกด้าน ทั้งด้านวิชาการและทักษะวิชาชีพให้ทันต่อความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีความรับผิดชอบ เป็นแรงงานอาชีพที่มีคุณภาพ มีความพร้อมที่จะออกไปประกอบอาชีพและสามารถนำวิชาความรู้นั้นไปใช้ในการศึกษาต่อในระดับสูง ตอบสนองการแก้ไขปัญหาของประเทศด้านประชากรและการพัฒนาสังคม

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเซตุน จันวน 160 คน

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรทั้งหมด จันวน 160 คน

สมมุติฐานของการศึกษาวิจัย

1. นักเรียนที่เรียนรอบการเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
2. นักเรียนที่เรียนชั้นปีต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
3. นักเรียนที่มีความรู้ความเข้าใจต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
4. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการศึกษากับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเซตุน ภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2545 จันวน 160 คน เก็บแบบสอบถามได้ 157 ชุด คิดเป็นร้อยละ 98.12 และแบบสอบถามมีความสมบูรณ์ทุกฉบับ โดยผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเซตุน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ลักษณะของแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินผล รวม 62 ข้อ

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังผู้อำนวยการวิทยาลัยพาณิชย์การเซดุน
2. นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือแนะนำตัว ไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองที่วิทยาลัยพาณิชย์การเซดุน ได้แบบสอบถามกลับคืนจำนวน 157 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.12

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการประมวลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ (Statistical Package for the Social Sciences/Personal Computer Plus) โดยได้ดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพาณิชย์การเซดุน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนเฉลี่ย 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00–1.50 หมายถึง	มีความคิดเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.51–2.50 หมายถึง	มีความคิดเห็นด้วยในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.51–3.50 หมายถึง	มีความคิดเห็นด้วยในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.51–4.50 หมายถึง	มีความคิดเห็นด้วยในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.51–5.00 หมายถึง	มีความคิดเห็นด้วยในระดับมากที่สุด
3. เปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพาณิชย์การเซดุน ระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้สถิติ t-test

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน สรุปผลได้ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนจำนวน 157 คน ปรากฏผลดังนี้
 - 1.1 รอบการเรียน เป็นนักเรียนรอบเช้าจำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 65.60 และรอบบ่ายจำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 34.40
 - 1.2 ชั้นปีที่ศึกษา ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2 จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 43.30 และชั้นปีที่ 3 จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 56.70
 - 1.3 ความรู้ความเข้าใจ เป็นกลุ่มต่ำจำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 39.49 เป็นกลุ่มสูงจำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 60.51
 - 1.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 1.00-1.99 จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 59.20 คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไป จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 40.80
2. ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรม การเรียนการสอน ด้านผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินผล โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า
 - 2.1 ด้านหลักสูตร พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นด้วยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีความคิดเห็นด้วยในระดับมากคือ มุ่งให้ผู้เรียนสามารถสร้างอาชีพและพัฒนาอาชีพให้ก้าวหน้า เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำสิ่งที่เรียนไปใช้ในชีวิตรจริงได้มากขึ้น มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความคิด ความสามารถในการปฏิบัติงานที่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียน มุ่งให้ผู้เรียนมีจริยธรรมในวิชาชีพ เช่น ความซื่อสัตย์ ความภาคภูมิใจต่อองค์กร และการช่วยพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานของผู้เรียนแต่ละคน ส่วนข้ออื่นๆ มีความคิดเห็นปานกลาง
 - 2.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นด้วยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นด้วยในระดับมากคือ จัดกิจกรรมเพื่อฝึกผู้เรียนให้มีวินัยและรับผิดชอบในการทำงาน และฝึกให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ส่วนข้ออื่น ๆ มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
 - 2.3 ด้านผู้สอน พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นด้วยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่นักเรียนมีความคิดเห็นด้วยในระดับมากคือ วางตนเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องความประพฤติ และบุคลิกภาพ มีความรับผิดชอบซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา อุทิศตนให้กับการพัฒนาผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นในระหว่างเรียน และให้

แบบฝึกหัดที่ทำให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้กับความรู้ที่ได้เรียนไปแล้ว ส่วนข้ออื่น ๆ มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

2.4 ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นด้วยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่นักเรียนมีความคิดเห็นด้วยในระดับมาก คือ สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติจริง ส่วนข้ออื่น ๆ มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

2.5 ด้านการประเมินผล พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นด้วยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ผู้เรียนมีความคิดเห็นด้วยมากคือ ผู้สอนประเมินผู้เรียนจากการทำงานเดี่ยวและการทำงานกลุ่ม ผู้สอนได้ชี้แจงและทำความเข้าใจกับผู้เรียนเกี่ยวกับเกณฑ์และวิธีการประเมินผลในรายวิชาที่เรียน ผู้สอนฝึกให้ผู้เรียนประเมินตนเองและยอมรับการประเมินของผู้อื่น และผู้สอนแจ้งผลการทดสอบให้ผู้เรียนได้ทราบเพื่อให้ผู้เรียนปรับปรุงตนเอง ส่วนข้ออื่น ๆ มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเซดุนา ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินผล โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามรอบการเรียน ชั้นปีที่ศึกษา ความรู้ ความเข้าใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปรากฏผลดังนี้

3.1 นักเรียนที่เรียนรอบการเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

3.2 นักเรียนที่เรียนชั้นปีต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

3.3 นักเรียนที่มีความรู้ความเข้าใจต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

3.4 นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านสื่อการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินผล พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักการของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 คือ เป็นหลักสูตรช่างฝีมือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหลังมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อพัฒนาคนให้มีความชำนาญเฉพาะด้าน มีคุณธรรม บุคลิกภาพ และเจตคติที่เหมาะสมเพื่อออกไปประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เปิดโอกาสให้เลือกเรียนได้อย่างกว้างขวางเพื่อเน้นความชำนาญเฉพาะด้าน และเลือกเรียนตามศักยภาพและโอกาสของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 28 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 15) ซึ่งกล่าวว่า หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ สาระของหลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาการ และวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1.1 ด้านหลักสูตร นักเรียนมีความคิดเห็นด้วยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอาภากร บุญสม (2536 : 89) พบว่า นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษามีความเห็นเกี่ยวกับความมุ่งหมาย โครงสร้าง และเนื้อหาของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาการเลขานุการ โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับทรงสมร คชเลิศ (2543 : 66) พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจด้านหลักสูตรวิชาการเลขานุการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะหลักสูตรมุ่งให้ผู้เรียนสามารถสร้างอาชีพ และพัฒนาอาชีพให้ก้าวหน้า เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำสิ่งที่เรียนไปใช้ในชีวิตจริงได้มากขึ้น และมุ่งให้ผู้เรียนมีจริยธรรมในวิชาชีพ เช่น ความซื่อสัตย์ ความภาคภูมิใจต่อองค์กร นอกจากนี้การศึกษาทางอาชีวศึกษามีวิชาชีพให้เลือกเรียนหลากหลายสาขาวิชา และเมื่อจบการศึกษาแล้วสามารถหางานทำได้ง่าย และถ้ายังไม่สามารถหางานทำได้ก็อาจจะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดเนื้อหาสาระ

และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของ ผู้เรียน- โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วน สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา สอดคล้องกับอูทัย ภูริพัฒน์ (2536 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ทำการวิจัย “การอาชีวศึกษาในอนาคตของสังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษาพบว่า สถานศึกษามุ่งเน้นให้ผู้จบการศึกษามีงานทำ สามารถประกอบอาชีพอิสระและสร้างงานเองได้ผลิตแรงงานที่มีคุณภาพในปริมาณที่เพียงพอและสอดคล้องกับตลาดแรงงาน หลักสูตรควรเน้นความเป็นเลิศในการเรียนการปฏิบัติ จัดให้มีการส่งเสริมและปรับปรุงหลักสูตรในสาขาที่สนองความต้องการของเอกชน มีความยืดหยุ่นเพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ได้เหมาะสม

1.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีความคิดเห็นด้วยในระดับปานกลาง สอดคล้องกับกิ่งแก้ว เอี่ยมแจ่ม (2542 : 67) พบว่านักศึกษาที่มีทัศนะเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนของคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตบพิตรพิมุข มหาเมฆ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของไชยยันต์ ชาญปริชาวัฒน์ (2543 : 128) พบว่านักศึกษาของโรงเรียนเทคโนโลยีภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากด้านกิจกรรมการเรียนการสอนได้มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกผู้เรียนให้มีวินัยและรับผิดชอบในการทำงาน ฝึกให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การเรียนรู้ทั้งด้านเนื้อหาและวิธีการ การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมาย ได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์ ฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม ซึ่งจะเป็นการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดการทำงานร่วมกันจะทำให้เกิดความรู้ที่หลากหลาย ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ฝึกให้รู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นการพัฒนาทักษะทางด้านสังคมและทักษะการทำงานที่ดี การคิดเป็นความสามารถของสมองในการรวบรวมประมวลข้อมูล ความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เรียนมีอยู่ให้เป็นความรู้ใหม่ วิธีการใหม่ และเมื่อคิดได้แล้วต้องนำไปปฏิบัติจริงจึงจะเกิดการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติจริงจึงต้องฝึกจากประสบการณ์ตรง สอดคล้องกับ ไพน์ และแอนเจโล (Pine & Angelo. 1977 : 115-125) ซึ่งกล่าวว่า การเรียนรู้เป็นประสบการณ์ที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียน ไม่ใช่เกิดจากตัวครูผู้สอน เป็นกระบวนการของความร่วมมือและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แม้ว่าผู้เรียนจะชอบทำงานอย่างอิสระ แต่ก็ชอบที่จะทำงานที่มีปฏิสัมพันธ์กัน ความร่วมมือกันจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่จะกำหนดจุดประสงค์ วางแผน ร่วมมือกันทำงานและช่วยกันแก้ปัญหา เพราะผู้เรียนแต่ละคนจะมีประสบการณ์ ความคิด ความรู้สึก

และทัศนคติที่สะสมกันมา เมื่อนำมารวมกันก็เปรียบเสมือนแหล่งข้อมูลใหญ่สำหรับการแก้ปัญหาและการเรียนรู้

1.3 ด้านผู้สอน นักเรียนมีความคิดเห็นด้วยในระดับปานกลาง โดยนักเรียนมีความคิดเห็นว่าผู้สอนวางตนเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องความประพฤติ และบุคลิกภาพ มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา อุทิศตนให้กับการพัฒนาผู้เรียน และมีมนุษยสัมพันธ์ ควบคุมอารมณ์ได้ดี และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีบุคลิกและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความต้องการของสังคมในยุคปฏิรูปการศึกษา นั้นบทบาทของผู้สอนจัดเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในฐานะเป็นผู้จัดประสบการณ์ และบรรยากาศในชั้นเรียน ขณะเดียวกันก็สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ฮอร์น และแซนเดอร์ส (กมล สุดประเสริฐ. 2544 : 18; อ้างอิงจาก ไรท์ ฮอร์น และแซนเดอร์ส. 2540) กล่าวว่าในการศึกษาวิจัยมีข้อค้นพบว่า ผลจากการสอนของครูสร้างความแตกต่างทางผลสัมฤทธิ์ให้เด็กมากกว่าตัวแปรด้านความยากจน เผ่าพันธุ์ และการแบ่งกลุ่มตามความสามารถ และจากงานวิจัยของชินซาวา (กิงแก้ว เอี่ยมแจ่ม. 2542 : 25; อ้างอิงจาก Shinzawa. 1987 : Abstracts) พบว่า ครูผู้สอนที่มีความกระตือรือร้นต่ำจะส่งผลให้ประสิทธิภาพการเรียนของนักศึกษาอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ดังนั้นผู้สอนสามารถทำให้เกิดบรรยากาศในทางบวกโดยเป็นตัวอย่างในด้านเจตคติและแสดงพฤติกรรมเป็นบวก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนทางด้านวิชาชีพที่ต้องให้ความรู้ทั้งทางภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การสอนจึงต้องประกอบด้วยเนื้อหาวิชาและทักษะความชำนาญในวิชาชีพ ผู้สอนจึงเป็นต้นแบบที่ใกล้ชิดที่สอนทั้งการปฏิบัติและทักษะตลอดจนเป็นผู้ถ่ายทอดเจตคติ เป็นผู้ปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของวิชาชีพนั้น ๆ ให้แก่ผู้เรียน ผู้สอนจึงมีหน้าที่ประพฤติปฏิบัติตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน เนื่องจากบุคลิกภาพและคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้สอนที่แสดงออกมาขณะปฏิบัติงานต่าง ๆ มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการสอน สอดคล้องกับ ชีรศักดิ์ อัครบวร (2543 : 86) กล่าวว่า ลักษณะที่ดีของครูประการหนึ่งก็คือ การมีบุคลิกภาพดี เรียกว่ามีภูมิฐาน ครูต้องเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมและมีบุคลิกภาพดี ทั้งนี้เพราะครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์และชุมชนอีกด้วย ครูเป็นต้นแบบที่นักเรียนจะใช้เป็นแบบอย่างหรือเป็นเยี่ยงอย่าง นอกจากครูต้องมีบุคลิกภาพดีแล้วครูยังควรต้องมีคุณธรรมมีการประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสม สมกับที่วิชาชีพครูได้รับการยกย่องจากสังคม สอดคล้องกับพระเทพดิลก (ระแบบ จิตญาโณ. 2544 : 19) กล่าวว่า การทำหน้าที่ครู ไม่ว่าจะเป็นหน้าที่สอนหรือบริหารองค์กรก็ตาม ล้วนเป็นการแสดงออกของคุณธรรมหลัก 4 ประการคือ “ความรู้ดี ความคิดดี ความสามารถดี และมีคุณธรรม จริยธรรม เหมาะสมแก่ความเป็นครู ผู้บริหาร” ฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่า คุณธรรมของครูคือ สภาพการประพฤติปฏิบัติตนของครูทั้งในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปในแนวทางที่สังคมคาดหวัง

1.4 ด้านสื่อการเรียนการสอน นักเรียนมีความคิดเห็นด้วยในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของกิงแก้ว เอี่ยมแจ่ม (2542 : 69) ที่พบว่า นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตบพิตรพิมุข มหาเมฆ มีทัศนะเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนด้านสื่อการเรียนการสอนว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันแม้จะเปลี่ยนบทบาทของผู้สอนจากผู้ให้ความรู้มาเป็นผู้จัดประสบการณ์ แต่สื่อการเรียนการสอนก็ยังคงมีความสำคัญในการที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียน เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปหาสิ่งที่เป็นนามธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนการสอนทางด้านอาชีวศึกษาก่อนภาคปฏิบัติเป็นการเน้นการสอนที่ให้มีการฝึกฝนและลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพเกิดความคงทนของการเรียนรู้ ผู้เรียนจึงต้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ได้ลงมือปฏิบัติ และควบคุมการเรียนของตนเอง สอดคล้องกับขจรศักดิ์ สืบสน (2545 : 13) กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งตรงกับแนวคิดทางพระพุทธศาสนา ซึ่งจะเห็นได้จากคำสอนพุทธคุณว่า อนุตตะโร ปุริสทัมมะ สารถิ คำนี้แสดงธรรมชาติของคนว่าเป็น ทัมมะ คือ สัตว์ที่ฝึกได้และต้องฝึก หมายถึง มนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐด้วยการฝึก จะต้องลงปฏิบัติจนเกิดความเรียนรู้และความชำนาญ ซึ่งต่อมา จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ได้พบว่า การเรียนที่แท้จริงนั้นคือการเรียนโดยการปฏิบัติ (Learning by Doing) พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) พระนักคิด ที่องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) ยกย่องให้เป็นนักการศึกษาเพื่อสันติภาพ ได้เสนอปรัชญาการศึกษาที่เป็นสากลและแนวทางที่ถูกต้องในการจัดการศึกษาไว้ว่า “ที่จริงคำว่า การศึกษาเป็นการปฏิบัติ ไม่ใช่การเล่าเรียน การเล่าเรียนเป็นเบื้องต้นของการศึกษา ถ้าพูดให้เต็มก็คือ เรียนให้รู้ เข้าใจ และทำให้ได้ ให้เป็น หรือเรียนรู้และฝึกให้ได้ผลจึงจะเรียกว่าการศึกษา ไม่ใช่เรียนแต่เนื้อหาวิชาอย่างเดียว สอดคล้องกับวีระพันธ์ สิทธิพงศ์ (ม.ป.ป. : 51) กล่าวว่า วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการอาชีวศึกษา การเรียนการสอนงานอาชีวศึกษาให้คนสามารถปฏิบัติงานได้ พฤติกรรมด้านทักษะมีความสำคัญทัดเทียมกับด้านพุทธิพิสัย หรือบางกรณีอาจสำคัญมากกว่า ชั่วโมงการฝึกปฏิบัติต้องใช้เวลา นาน วัสดุฝึกเครื่องจักร เครื่องมือจะต้องมีพร้อมและเพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่ฝึก สถาบันการศึกษาที่จัดอาชีวศึกษาจำเป็นจะต้องลงทุนด้านเครื่องมือและอุปกรณ์การเรียนการสอนสูงมาก การจัดการศึกษาจึงจะบรรลุผลดังที่ตั้งไว้ ทั้งนี้วิทยาลัยพาณิชย์การเซดุนกก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญของสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนแต่เนื่องจากจำนวนของนักเรียน นักศึกษามีมาก อุปกรณ์ที่ใช้ฝึกปฏิบัติใช้มานานทำให้ชำรุด แม้ว่าจะได้จัดให้มีช่างอยู่ประจำเพื่อทำการซ่อมบำรุงแต่ก็ยังไม่อาจสนองความต้องการของนักเรียน นักศึกษาได้เพียงพอ ขณะเดียวกันวิทยาลัยไม่สามารถจัดซื้อสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีได้เพราะขาดงบประมาณ สอดคล้องกับศิริกุล ไทพิทักษ์ (2531 : ค-ง) ที่วิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนที่สำคัญที่สุดคือ การขาดงบประมาณ ไม่มีเครื่องมือและอุปกรณ์ในการผลิต ไม่มีสื่อสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา สื่อไม่เพียงพอ กับความต้องการ สอดคล้องกับรวีวัตร์ สิริภูบาล (2544 : 43) ที่กล่าวว่า จากการศึกษาความเห็นของผู้บริหารในปี พ.ศ. 2540 พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่และสื่อการ

เรียนการสอนไม่พอเพียง ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีความคิดเห็นด้านสื่อการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.5 ด้านการประเมินผล นักเรียนมีความคิดเห็นด้วยในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของกิ่งแก้ว เอี่ยมเฉลิม (2542 : 70) พบว่า นักศึกษามีทัศนะเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนด้านการวัดและประเมินผลว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยนักเรียนมีความคิดเห็นว่าผู้สอนประเมินผู้เรียนจากการทำงานเดี่ยวและการทำงานกลุ่ม ผู้สอนฝึกให้ผู้เรียนประเมินตนเองและยอมรับการประเมินของผู้อื่น และผู้สอนได้ชี้แจงและทำความเข้าใจความตกลงกับผู้เรียนเกี่ยวกับเกณฑ์และวิธีการประเมินผลในรายวิชาที่เรียน ทั้งนี้การประเมินผลเป็นขั้นตอนที่สำคัญของการจัดการเรียนการสอน เพราะจะทำให้ผู้สอนทราบว่าการสอนมีประสิทธิภาพ บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงการเรียนการสอน พิจารณาดัดสินคุณภาพ คุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้เรียนว่าเป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร ดังที่ชูทซ์ (Schutz 1980 : 34) กล่าวว่า การวัดและการประเมินผลจะมีคุณประโยชน์อย่างยิ่งเมื่อนำผลการวัดและการประเมินดังกล่าวไปช่วยเสริมการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น หลักสูตรที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนการวัดผลประเมินผลจะดำเนินการตลอดเวลาเพื่อประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งวัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 124-125) ได้แบ่งการประเมินผลสำหรับแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การประเมินผลก่อนการเรียน การประเมินระหว่างการเรียนการสอน และการประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน นอกจากนี้ บุญเลี้ยง ทูมทอง (2545 : 74) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงซึ่งตั้งอยู่บนหลักการที่ว่า อยากให้เขาได้อะไร เป็นอย่างไร ก็วัดผลตรงนั้น และต้องวัดผลให้ถูกที่และมีความเหมาะสม เหมือนกับการสอนที่ไม่ยึดติดที่วิธีการสอนวิธีเดียว ดังนั้นแม้ผู้สอนจะได้แจ้งผลการประเมินให้ผู้เรียนทราบเพื่อให้ผู้เรียนปรับปรุงตนเอง รวมทั้งได้ชี้แจงและทำความเข้าใจกับผู้เรียนเกี่ยวกับเกณฑ์และวิธีการประเมินผลในรายวิชาที่สอนทั้งด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติ นักเรียนก็ยังคงมีความต้องการให้มีการประเมินผู้เรียนจากความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และใช้วิธีการประเมินผลหลายวิธีร่วมกันนอกเหนือจากการทดสอบ จากเหตุผลดังกล่าวจึงอาจทำให้นักเรียนมีความคิดเห็นด้านการประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเซดุน จําแนกตามรอบการเรียน ชั้นปีที่ศึกษา ความรู้ความเข้าใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปรากฏผลดังนี้

2.1 นักเรียนที่มีรอบการเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยพณิชยการ

เชตุนพ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ผู้สอนได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนอยู่ในมาตรฐานเดียวกัน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ จารุรัตน์จามร (2536 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องทรรศนะของนักศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 7 พบว่า ทรรศนะของของนักศึกษาภาคเช้าและนักศึกษาภาคบ่ายโดยส่วนรวมมีทรรศนะแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 นักเรียนที่เรียนอยู่ในชั้นเรียนที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากผู้สอนได้เข้ารับการอบรมและรับทราบแนวทางการปฏิบัติและนโยบายของกรมอาชีวศึกษาเป็นอย่างดี จึงมีแนวทางปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนเป็นแนวทางเดียวกัน จะแตกต่างกันบ้างก็ในด้านการใช้เทคนิคการสอน สื่อการเรียนการสอนซึ่งแตกต่างกันไปตามลักษณะวิชาของแต่ละชั้นเรียน ประสบการณ์ของผู้สอน แต่ผู้สอนทุกคนมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือมุ่งให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) และจิตพิสัย (Affective Domain) สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับวารินทร์ คอเหลียม (2541 : บทคัดย่อ) ซึ่งศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตปทุมธานี พบว่านักศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และระดับปริญญาตรีที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ตามที่เป็จริงและตามที่คาดหวังไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับไชยยันห์ ชาญปรีชา (2543 : 131) ที่ศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเทคโนโลยีตะวันออกเฉิยเหนือ พบว่านักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 มีความพึงพอใจโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 นักเรียนที่มีความรู้ความเข้าใจต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้มีการประกาศใช้ในปีพุทธศักราช 2542 นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างย่อมจะต้องได้มีการรับรู้จากข้อมูลข่าวสารหรือได้รับประสบการณ์จากการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมาบ้างแล้ว แต่การรับรู้จะได้มากหรือน้อยย่อมขึ้นอยู่กับสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคล เช่น ความตั้งใจ ความสนใจในขณะนั้น และประสบการณ์ที่ผ่านมา ซึ่งกัลยา สุวรรณแสง (2532 : 132; อ้างอิงจาก Morgan. 1957) กล่าวว่า การที่บุคคลจะเลือกรับรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งในขณะใดขณะหนึ่งมาจากอิทธิพลภายนอก ได้แก่ สิ่งเร้าต่าง ๆ การกระทำซ้ำ ๆ และอิทธิพลภายใน ได้แก่ แรงจูงใจ การคาดหวัง ซึ่งเวอร์ไฮเมอร์ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2528 : 211-201; อ้างอิงจาก Wertheimer. n.d.) กล่าวว่า การเรียนรู้คือ การรับรู้ (Perception) โดยอาศัยประสบการณ์เดิมหรือแปลความหมาย

จากการสัมผัสโดยอาศัยประสบการณ์เดิม การรับรู้เกิดจากการสร้างสถานการณ์ของสิ่งเร้าทั้งหมดและการใช้ประสบการณ์เดิมมาสร้างสถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับอารี พันธุ์มณี (ม.ป.ป.: 86) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากเดิมไปสู่พฤติกรรมใหม่ที่ค่อนข้างถาวร พฤติกรรมใหม่นี้เป็นผลมาจากประสบการณ์หรือการฝึก มิใช่เป็นผลจากการตอบสนองตามธรรมชาติหรือสัญชาตญาณ หรือวุฒิภาวะ ซึ่งบลูม (อารี พันธุ์มณี. ม.ป.ป.: 86; อ้างอิงจาก Bloom. 1976) อธิบายว่า เมื่อบุคคลเกิดการเรียนรู้ จะเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ความเข้าใจ และความคิด (Cognitive Domain) หมายถึง การเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระใหม่ ก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้มากขึ้น เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสมอง ดังนั้นนักเรียนที่ได้รับประสบการณ์ หรือได้รับการฝึกกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือเคยได้เรียนรู้มาแล้วเมื่อมาพบการกระทำซ้ำ ๆ ย่อมจะทำให้มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไม่แตกต่างกัน

2.4 นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสุรพล เย็นเจริญ (2543 : 50) ศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาอาชีพธุรกิจของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนปทุมคงคา กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำ ปานกลาง และสูง มีความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาอาชีพธุรกิจแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเป็นกลุ่มบุคคลที่อยู่ในวัยรุ่น มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย และจิตใจอย่างรวดเร็ว เมื่อเข้าไปอยู่ในสถานศึกษาได้พบกับสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน บุคลิกภาพและเทคนิคในการสอนของผู้สอน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน และเวลาที่ใช้ในการศึกษาจะช่วยส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาของนักเรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านสื่อการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีความคิดเห็นด้านสื่อการเรียนการสอนมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง สอดคล้องกับทรงสมร คชเลิศ (2543 : 69) ซึ่งศึกษาเรื่องความพึงพอใจในการเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี และวิทยาลัยพณิชยการเชตุพน พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความพึงพอใจในการเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะมีอุปสรรคในการรับรู้ มีความบกพร่องในวิธีการเรียน และไม่สามารถค้นคว้าหาความรู้ได้เท่ากับนักเรียนที่เรียนในเกณฑ์ปกติ ซึ่งจะต้องได้รับการแก้ไขโดยผู้สอนจะต้องสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้มีความน่าสนใจ อยากรู้ อยากเรียน สื่อการสอนจะช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกัน ช่วยแก้ปัญหาเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับยุพิน พิพิธกุล และอรพรรณ ดันบรรจง (2536 : 16-17) ซึ่งกล่าวถึงความสำคัญ

ของสื่อการเรียนการสอนว่า ช่วยในการสอนนักเรียนที่มีความสามารถต่างกัน เช่น นักเรียนบางคนซึ่งเรียนอ่อน อาจจะต้องใช้รูปภาพ สื่อรูปธรรม ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปสู่สิ่งที่เป็นนามธรรม และทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจแน่นแฟ้นและจำได้นาน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้า มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ด้านหลักสูตร ควรให้ความสำคัญในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดเนื้อหาวิชาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควรจัดลำดับความยากง่ายของเนื้อหาและจัดเวลาเรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียน สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและความต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนและช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดวิเคราะห์ กระบวนการต่างๆ ในการทำงานที่ถูกต้อง

2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ควรจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้ใช้วิธีใหม่ๆ ในการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลองปฏิบัติงานตามวิธีการของผู้เรียนจนพบความถนัดและวิธีการของตนเอง โดยเน้นการฝึกปฏิบัติจริง จัดการเรียนการสอนด้วยการใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม

3. ด้านผู้สอน ควรดำเนินการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดหาและเตรียมวัสดุฝึกให้แก่ผู้เรียนอย่างเพียงพอ ขณะที่ผู้เรียนปฏิบัติงานควรดูแลและให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนแต่ละคนอย่างใกล้ชิดเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุขณะที่ผู้เรียนปฏิบัติงาน รวมทั้งสามารถแก้ไขข้อขัดข้องเบื้องต้นที่เกิดกับเครื่องใช้สำนักงานและสอนให้ผู้เรียนทราบวิธีแก้ไขข้อขัดข้องเบื้องต้นเมื่อเครื่องใช้สำนักงานเกิดปัญหาขณะปฏิบัติงาน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ดำเนินการสอนตามลำดับจากง่ายไปหายากโดยใช้เทคนิคและวิธีสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาในบทเรียน ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและติดตามผลการปฏิบัติของผู้เรียน รวมทั้งให้แบบฝึกหัดที่ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะและประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติจริง

4. ด้านสื่อการสอน ควรให้มีจำนวนเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน จัดซ่อมให้อยู่ในสภาพดี มีการแนะนำรายชื่อนหนังสือและชื่อผู้แต่งให้แก่ผู้เรียน เลือกใช้สื่อที่ช่วยให้ผู้เรียนสนใจและมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น เป็นสื่อที่ช่วยแก้ปัญหาพื้นฐานของผู้เรียนที่แตกต่างกัน มีคุณภาพและเหมาะสมกับระดับผู้เรียน รวมทั้งให้มีความหลากหลาย

5. ด้านการประเมินผล ควรประเมินผู้เรียนจากความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นรายบุคคลโดยใช้วิธีการประเมินผลหลายวิธีร่วมกัน รวมทั้งประเมินขณะที่ผู้เรียนเข้าร่วมในกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน ควรจัดให้มีการทดสอบความรู้ของผู้เรียนหลังการเรียนการสอนทั้งด้านความรู้และวิธีการปฏิบัติงาน เพื่อประเมินระดับความสำเร็จในการเรียนรู้ตามผลงานที่ผู้เรียนทำได้จริง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามความคิดเห็นของครู-อาจารย์ ผู้บริหาร
2. ควรศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนทุกชั้นปี และทุกกลุ่มวิชาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินผล
3. ควรศึกษาความคิดเห็นของครู-อาจารย์ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. ควรเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูสังกัดกรมอาชีวศึกษา และครูโรงเรียนเอกชน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กมล สุตประเสริฐ. (2544, เมษายน). "การศึกษาแบบการสอนเป็นศูนย์กลางถึงขีดจำกัดขั้นสูง
ไม่มีทางดีไปกว่านี้อีกแล้ว," วารสารวิชาการ. 4(4).

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2528). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศรีเดชา.

กรมวิชาการ. (2539). การสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

----- (2542ก). แนวการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะ ดี เก่ง มีสุข. กรุงเทพฯ :
กองวิจัยทางการศึกษา.

----- (2542ข). การประเมินผลจากสภาพจริง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

กรมสามัญศึกษา. (2540). การจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ :
หน่วยศึกษานิเทศก์.

----- (2542). แนวทางปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา การจัดการเรียน
การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

----- (2543). สภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ :
หน่วยศึกษานิเทศก์.

----- (ม.ป.ป.). การพัฒนาความคิด ทฤษฎี: กระบวนการสอนคิดเป็น: โยนิโสมมสิการ.
กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์.

กรมอาชีวศึกษา. (2543). ปฏิรูปการเรียนรู้ ครูแกนนำกรมอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษา
นิเทศก์ คณะวิชาสัมพันธ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

กองบรรณาธิการ. (2543). "การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง," วารสารสาน
ปฏิรูป. 3(26) : 82.

กัลยา สุวรรณแสง. (2532). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : บำรุงสาส์น.

กิดานันท์ มลิทอง. (2536). เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย. กรุงเทพฯ : เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์.

กิตยวดี บุญชื่อและคณะ. (2541). "การเรียนรู้อย่างมีความสุข," ในการปฏิรูปการเรียนรู้ตาม
แนวคิด 5 ทฤษฎี. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. สำนัก
นายกรัฐมนตรี.

กิ่งแก้ว เอี่ยมแจ่ม. (2542). สภาพการจัดการเรียนการสอนของคณะบริหารธุรกิจ สถาบัน
เทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตบพิตรพิมุข มหาเมฆ ตามทัศนะของนักศึกษา.

ปริญญาณีพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- โกวิท ประวาลพุกษ์. (2543, สิงหาคม). "การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (ตอนที่ 2)," วารสารการศึกษา กทม. 23(11).
- ขจรศักดิ์ สืบสน. (2545, มีนาคม). "การจัดการศึกษาต้องสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล," วารสารวิชาการ. 5(2).
- จำลอง ครุฑขุนทด. (2544). "บทสัมภาษณ์ นโยบายการจัดการเรียนการสอนทางอาชีวศึกษา," วารสารพัฒนาเทคนิคศึกษา. 13(39).
- ชมพันธุ์ ภูษธร ณ อรุยา. (2543, มกราคม-เมษายน). "การพัฒนาระบบการสอน," วารสาร วิชาการศึกษาศาสตร์. 1(2).
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2526). เทคโนโลยีทางการศึกษา: หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช.
- ไชยยันต์ ชาญปรีชารัตน์. (2543). ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ของโรงเรียนเทคโนโลยีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น. รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระ. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย มหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ทรงสมร คชเลิศ. (2543). ความพึงพอใจในการเรียนกลุ่มวิชาการเลขานุการของนักเรียนระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี และวิทยาลัยพณิชยการเชตุพน. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทัศนีย์ จารุรัตน์จามร. (2536). ทรรศนะของนักศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม วิทยาลัย อาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 7. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (อุตสาหกรรมศึกษา). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- ทัศนีย์ ตรีธาร. (2544). ความคิดของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทัศนีย์ โพธิ์ธรรณ. (2544). ผลของการสอนแบบศูนย์การเรียนที่มีต่อบุคลิกภาพของนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการ พระนคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ทิพวรรณ คนชื้อ. (2543). วิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ
ความเป็นผู้นำและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. รายงาน
การศึกษาค้นคว้าอิสระ. กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ทิตนา แหมมณี. (2542, มีนาคม-มิถุนายน). "การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์
กลาง : โมเดลชิปปา (CIPPA MODEL)," วารสารครุศาสตร์. 27(3).
- ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์. (2528). พฤติกรรมการสอนวิธีใช้ห้องสมุด. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
เจริญกิจ.
- ธีรพร อุวรรณโณ. (2529). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรศักดิ์ อัครบวร. (2543). ความเป็นครู. ภูเก็ต : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏภูเก็ต.
- ธำรง บัวศรี. (2532). ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและการพัฒนา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
----- (2543, พฤษภาคม). "กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง," วาร
สารวิชาการ. 3(5).
- นภเนตร ธรรมบวร. (2542). งานวิจัยเรื่อง "โครงการปฏิรูปการเรียนรู้จังหวัดขอนแก่น : การ
พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพมหานคร :
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- นวลจิตต์ เชาวศิริพิงศ์. (2542, เมษายน). "การสอนโดยให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางแบบ
CIPPA," วารสารวิชาการ. 2(4).
- บุญมี เลากุลสอาด. (2531). ความคิดเห็นอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษาใน
มหาวิทยาลัยภาคใต้. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
สงขลา. ถ่ายเอกสาร.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2545, มกราคม). "การวัดผลและประเมินผลสำหรับครูมืออาชีพ," วารสาร
วิชาการ. 5(1).
- พนม พงษ์ไพบูลย์. (2543, เมษายน-พฤษภาคม). "อะไรคือเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษา,"
วารสารข้าราชการครู. 20(4).
- พรพิมล เจียมนาคินทร์. (2539). พัฒนาการวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : ดันอ้อ แกรมมี่ จำกัด.
- พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโณ). (2544). ความเป็นครูอยู่ที่ไหน. กรุงเทพฯ : กองทุนไตรรัตน์
นภาพ.
- พิมพันธ์ เดชะคุปต์. (2542). แนวคิดและแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์
กลาง. กรุงเทพฯ : ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ถ่ายเอกสาร.
- มีชัย เอี่ยมจินดา. (2544, เมษายน). "หลักสูตร Learner-centredness กับบริบทสังคมไทย,"
วารสารวิชาการ. 4(4).

- ยุพิน พิพิธกุล และอรพรรณ ตันบรรจง. (2536). *สื่อการเรียนการสอนคณิตศาสตร์*. กรุงเทพฯ :
ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- รวีวัตร์ สิริภูบาล. (2544, มิถุนายน). "สองทศวรรษหลักสูตรการศึกษาไทย," *วารสารวิชาการ*.
4(6).
- ล้วน สายยศ, อังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ :
สุวีริยาสาส์น.
- ลำดวน เกษตรสุนทร. (2543). "ปฏิรูปการเรียนรู้สู่การเรียนการสอน," ใน *ร่วมคิดร่วมเขียน
ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ : สถาบันแห่งชาติเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้.
วัฒนาพร ระวังทุกข์. (2542). *แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: แอล ที เพรส.
- วารินทร์ คอเหลี่ยม. (2541). *ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์
ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ กษ.ม. (วิทยา
ศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
ถ่ายเอกสาร.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2543). "ปฏิรูปการเรียนรู้: ผู้เรียนสำคัญที่สุด สูตรสำเร็จหรือกระบวนการ," ใน
ร่วมคิดร่วมเขียน ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ : สถาบันแห่งชาติ
เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้.
- วิเศษ ชินวงศ์. (2544, กุมภาพันธ์). "ปฏิรูปการเรียนรู้: ผู้เรียนสำคัญที่สุด," *วารสารวิชาการ*.
4(2).
- วีระพันธ์ สิทธิพงศ์. (ม.ป.ป.). *ปรัชญาอาชีวะและเทคนิคศึกษา*. กรุงเทพฯ : เอ. พี. กราฟิค
ดีไซน์ และการพิมพ์ จำกัด.
- ศิริกุล ไทพิทักษ์. (2531). *การศึกษาความต้องการและการใช้สื่อการเรียนการสอนในการสอน
สาขาวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ ของอาจารย์ในสถานศึกษาสังกัดกรมการฝึกหัดครู*. วิทยา
นิพนธ์ ค.ม. (อุตสาหกรรมศึกษา). กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
พระนครเหนือ. ถ่ายเอกสาร.
- สถิต วงศ์สุวรรณ. (2540). *การพัฒนาบุคลิกภาพ*. กรุงเทพฯ : อักษรพิทยา.
- สมชาย เทพแสง. (2543, เมษายน). "การปฏิรูปการเรียนรู้สู่ CHILD CENTRED," *วารสาร
วิชาการ*. 3(4).
- สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2542). "แนวโน้มการจัดการเรียนการสอน
เพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษหน้า," ใน *รัตนพิณี นิเทศการศึกษา*. กรุงเทพฯ : อมรินทร์
พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- สาโรจน์ แฝงยัง และสุโชติ ดาวสุโข. (2522). *สื่อการสอน*. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2542). จุดประกายการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2539). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544. กรุงเทพมหานคร : อรรถผลการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2542). แนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานฯ.
- (2543). ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- สำเนา ศรีบุญแก้ว. (2532). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาไทย ระหว่างการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางกับผู้สอนเป็นศูนย์กลาง. ปรินุญานินท์ กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ลำอานค์ งามวิชา. (ม.ป.ป.). การวิจัยธุรกิจศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สินีนานู กำเนิดเพชร. (2544). "ทิศทางการพัฒนาของไทย: เส้นทางสู่ระบบเศรษฐกิจสังคมความรู้ (2)." วารสารวิชาการปริทัศน์. 9(3).
- สิทธิ์ สายหล้า. (2541). ศาสตร์และศิลป์การเป็นครู. นครราชสีมา : ศูนย์นิเทศอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม. (2520). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา.
- สุบิน ณ อัมพร. (2545). สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครนายก. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุพล วังสินธุ์. (2540, พฤศจิกายน). "แนวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง," วารสารการศึกษา กทม. 21(2).
- สุมิตร คุณากร. (2523). หลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์.
- สุรพงษ์ เศรษฐภูภักดี. (2543). การดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2542. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ. กศ.ม. (การประถมศึกษา). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

สุรพล เย็นเจริญ. (2543). ศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาอาชีพธุรกิจของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนปทุมคงคา กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุรางค์ ไก่จระกูด. (2541). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อนันต์ ชันทราย. (2535). ความคิดเห็นในการพัฒนาดตนเองของครูประจำการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.

อดุลย์เดช จูณะ. (2543). การบริหารการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์. ศศ.ม. ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

อาภากร บุญสม. (2536). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาการเลขานุการ ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (ฉบับปรับปรุง) พุทธศักราช 2530. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

อุทัย ภูริพัฒน์. (2536). การศึกษาในอนาคตของสถานศึกษา สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

อุษณีย์ โพธิ์สุข. (2543). "กลยุทธ์ทางการศึกษา : ผู้เรียนสำคัญที่สุด," ในร่วมคิดร่วมเขียน ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

Barron, Brigid Jessica. (1993, February). "Collaborative Problem Solving : Is Team Performance Greater Than What Is Expected Form the Most Competent Member?," *Disseration Abstracts International*. 53(8) : 4389-B.

Best, John W. (1977). *Research in Education*. 3rd ed. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall Inc.

Bruno, Donald David. (1984, March). "The Writing Process Method Versus the Traditional Textbook Worksheet Method in the Teaching of Composition Skills to Third. Fourth and Fifth Grade Pupils," *Dissertation Abstracts international*. 42:2663-A.

Colombo Plan Staff College for Technician Education. (1989). *Aspects of Curriculum for Technician Education*. (Phillippines: C.P.S.C. 1989) p. xii.

Duku, Ishmeal Adu-Mensah. (1999). *Let and Growth of the Cross-Cultural Learner Centre*. Concept Functional Cultural Literacy, University of Toronto.

✓ Kolesnik, Walter B. (1970). *Education Psychology*. 2nd ed. New York: Mcgraw-Hill.

Michalish, James E. (1979). *Competencies for Teachers*. Illinois: United States Office of Education.

Pine, G. J. and Angelo, V. B. (1977). *Learner Centered Teaching: A Humanistic View*. Colorado : Love Publishing Co.

Schuzt, Richard E. (1980). "The Design of Measurement in Instruction," *in Educational Testing and Evaluation*. p. 31-35. London : SAGE Publishing.

Taba, Hida. (1962). *Curriculum Development: Theory and Practice*. New York: Harcourt, Bace and World.

Thurstone, L. L. (1977). "Attitude can be Measured," *Attitude Theory and Measurement*. New York : Willey & Sons, Inc.

Triandis, Harry C. (1971). *Attitude and Attitude Change*. New York : John Wiley and Son, Inc.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. อาจารย์ไพไลภรณ์ อนันต์ศิริประภา ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
วิทยาลัยการอาชีพบางแก้วฟ้า
(หลวงพ่อบุเป็นอุปถัมภ์)
2. อาจารย์โสรัฏฐดา วงศ์รัก หัวหน้างานหลักสูตรพิเศษ
วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน
3. อาจารย์สมภาส วงศ์ไวยโรจน์ หัวหน้างานวิจัย
วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน

ภาคผนวก ข

**แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ
วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน**

แบบสอบถาม

เรื่อง ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับ

ประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเซตุน

คำชี้แจง แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสำรวจข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และความรู้ความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้โดยมีส่วนร่วมในกิจการเรียนรู้ได้มากที่สุดทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และ อารมณ์ โดยแสดงเป็นพฤติกรรมที่ครูกำหนดไว้ในจุดประสงค์การเรียนรู้

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนระดับ

ประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเซตุน

ตอนที่ 1

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวนักเรียน

1. นักเรียนศึกษาอยู่ในรอบการเรียน

() รอบเช้า

() รอบบ่าย

2. นักเรียนศึกษาอยู่ในชั้น

() ปีที่ 2

() ปีที่ 3

3. คะแนนเฉลี่ยสะสม

() ตั้งแต่ 1.00-1.99

() ตั้งแต่ 2.00-2.99

() ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () ตามความรู้ความเข้าใจของนักเรียน

1. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรและเนื้อหาสาระของหลักสูตรจะสอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษา และความต้องการของผู้เรียน และท้องถิ่น

() ถูกต้อง

() ไม่ถูกต้อง

2. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาหลักสูตรเป็นไปตามความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษา และครู-อาจารย์

() ถูกต้อง

() ไม่ถูกต้อง

3. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นบทบาทของผู้สอนในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนตามความต้องการของผู้สอนเพียงฝ่ายเดียว

() ถูกต้อง

() ไม่ถูกต้อง

4. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนในสิ่ง
ที่เขาพอใจที่จะศึกษาเพื่อบรรลุจุดประสงค์ของการเรียน

() ถูกต้อง () ไม่ถูกต้อง

5. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้กระทำจริง

() ถูกต้อง () ไม่ถูกต้อง

6. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนมีหน้าที่เป็นผู้คอยชี้แนะ ช่วยเหลือ เมื่อ
นักเรียนมีปัญหาในการเรียน และคอยให้กำลังใจนักเรียนตลอดเวลา

() ถูกต้อง () ไม่ถูกต้อง

7. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กระบวนการเรียนการสอนทั้งหมดมุ่งผล
สัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนเป็นหลัก

() ถูกต้อง () ไม่ถูกต้อง

8. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการ
ทดสอบเพียงวิธีเดียว

() ถูกต้อง () ไม่ถูกต้อง

9. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการประเมินผลทุกกระยะที่นักเรียนดำเนิน
กิจกรรม

() ถูกต้อง () ไม่ถูกต้อง

10. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและ
เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

() ถูกต้อง () ไม่ถูกต้อง

ตอนที่ 2

แบบสอบถามเรื่อง ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนัก
เรียนระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มวิชาการเลขานุการ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน
คำชี้แจง พิจารณาข้อความแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน
มากที่สุด

คะแนน 5 หมายถึง มีความคิดเห็นด้วยในระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง มีความคิดเห็นด้วยในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง มีความคิดเห็นด้วยในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง มีความคิดเห็นด้วยในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง มีความคิดเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1	อาจารย์มีความสามารถในการสอน.....			✓		

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1	ด้านหลักสูตร มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความคิด ความสามารถ ในการปฏิบัติงานที่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียน					
2	ช่วยพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานสำนักงานของผู้เรียน แต่ละคน					
3	เนื้อหาของวิชาที่เรียนตรงตามความต้องการของตลาด แรงงาน					
4	เนื้อหาของวิชาที่เรียนสอดคล้องกับความต้องการของ ผู้เรียน					
5	มุ่งให้ผู้เรียนมีจริยธรรมในวิชาชีพ เช่น ความซื่อสัตย์ ความภักดีต่อองค์กร					
6	มุ่งให้ผู้เรียนสามารถสร้างอาชีพ และพัฒนาอาชีพให้ ก้าวหน้า					
7	จัดลำดับความยากง่ายของเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้เรียน					
8	ให้ความสำคัญในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล					
9	แนวทางของหลักสูตรช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ ผู้เรียนแต่ละคน					
10	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำสิ่งที่เรียนไปใช้ในชีวิตจริงได้มากขึ้น					
11	เนื้อหาวิชาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติได้จัดเวลาเรียนไว้ อย่างเหมาะสม					
12	เนื้อหาวิชาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติช่วยให้ผู้เรียนเกิด ความคิดวิเคราะห์กระบวนการต่าง ๆ ในการทำงานที่ถูกต้อง					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
13	ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้					
14	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริง					
15	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ใช้วิธีการใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงาน					
16	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการใช้กระบวนการกลุ่ม					
17	ใช้วิธีการผสมผสานการให้ความรู้กับการปฏิบัติจริง					
18	ฝึกให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น					
19	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลองปฏิบัติงานตามวิธีการที่ผู้เรียนค้นพบ					
20	ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้และนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง					
21	ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง					
22	จัดกิจกรรมเพื่อฝึกผู้เรียนให้มีวินัยและรับผิดชอบในการทำงาน					
23	ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม					
24	ด้านผู้สอน สามารถใช้เทคนิคและวิธีสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหาในบทเรียน					
25	สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับกลุ่มผู้เรียนด้วยกัน					
26	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นในระหว่างเรียน					
27	ดำเนินการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล					
28	ให้แบบฝึกหัดที่ทำให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้กับความรู้ที่ได้เรียนไปแล้ว					
29	ให้แบบฝึกหัดที่ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะและประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติจริง					
30	ขณะที่ผู้เรียนปฏิบัติงานผู้สอนได้ควบคุมดูแลและให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนแต่ละคนอย่างใกล้ชิด					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
31	ด้านผู้สอน (ต่อ) ดำเนินการสอนให้เป็นไปตามลำดับจากง่ายไปหายาก					
32	อธิบายให้ผู้เรียนทราบถึงข้อบกพร่องในการทำงานแต่ละชิ้นเพื่อให้ผู้เรียนปรับปรุงตนเอง					
33	สอนให้ผู้เรียนทราบวิธีการแก้ไขข้อขัดข้องเบื้องต้นเมื่อเครื่องใช้สำนักงานเกิดปัญหาขณะปฏิบัติงาน					
34	ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในทุกรายวิชาและติดตามผลการปฏิบัติของผู้เรียน					
35	ดูแลป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุขณะที่ผู้เรียนใช้เครื่องใช้สำนักงาน					
36	มีความสามารถในการแก้ไขข้อขัดข้องเบื้องต้นที่เกิดขึ้นกับเครื่องใช้สำนักงาน					
37	จัดหาและเตรียมวัสดุฝึกงานให้แก่ผู้เรียนอย่างเพียงพอ					
38	สอนผู้เรียนให้รู้เทคนิควิธีดูแลบำรุงรักษาเครื่องใช้สำนักงานให้อยู่ในสภาพดี					
39	วางแผนเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องความประพฤติและบุคลิกภาพ					
40	มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา อุทิศตนให้กับการพัฒนาผู้เรียน					
41	มีมนุษยสัมพันธ์ ควบคุมอารมณ์ได้ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น					
42	มีนิสัยรักการแสวงหาความรู้และข่าวสารข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอน					
43	ด้านสื่อการเรียนการสอน สื่อที่ใช้มีคุณภาพและเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน					
44	อุปกรณ์การเรียนที่ใช้มีความหลากหลาย เช่น เครื่องพิมพ์ดีดไฟฟ้า เครื่องดีจิตอล ฯลฯ					
45	อุปกรณ์การเรียนการสอนมีจำนวนเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน					
46	มีการจัดซ่อมอุปกรณ์การเรียนการสอนให้อยู่ในสภาพดี					
47	มีการแนะนำรายชื่อหนังสือและผู้แต่งให้แก่ผู้เรียนเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการค้นคว้า					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
48	ด้านสื่อการเรียนการสอน (ต่อ) สื่อที่ใช้ช่วยให้ผู้เรียนสนใจและมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น					
49	สื่อที่ใช้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของแผนการสอน					
50	สื่อที่ใช้ช่วยแก้ปัญหาพื้นฐานของผู้เรียนที่แตกต่างกัน					
51	สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติจริง					
52	ด้านการประเมินผล ผู้สอนได้ชี้แจงและทำความเข้าใจกับผู้เรียนเกี่ยวกับเกณฑ์และวิธีการประเมินผลในรายวิชาที่เรียน					
53	จัดให้มีการประเมินผลขณะที่ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน					
54	จัดให้มีการทดสอบความรู้ของผู้เรียนหลังการเรียนการสอน					
55	ผู้สอนแจ้งผลการทดสอบให้ผู้เรียนได้ทราบเพื่อให้ผู้เรียนปรับปรุงตนเอง					
56	ใช้วิธีการประเมินผลหลายวิธีร่วมกันนอกเหนือจากการทดสอบ					
57	มีการประเมินผลการปฏิบัติงานทั้งด้านความรู้ และวิธีการปฏิบัติงาน					
58	มีการประเมินผู้เรียนจากความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นรายบุคคล					
59	ผู้สอนประเมินระดับความสำเร็จในการเรียนรู้ตามผลงานที่ผู้เรียนทำได้จริง					
60	ผู้สอนใช้ความสังเกตประเมินผู้เรียนขณะอยู่ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน					
61	ผู้สอนประเมินผู้เรียนจากการทำงานเดี่ยวและทำงานกลุ่ม					
62	ผู้สอนฝึกให้ผู้เรียนประเมินตนเองและยอมรับการประเมินของผู้อื่น					

หมวด ค

ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

ข้อ	ความคิดเห็น	ความสอดคล้อง			
		อาจารย์ โสรัฏฐา	อาจารย์ สมภาส	อาจารย์ พิไลภรณ์	ค่าเฉลี่ย
ด้านหลักสูตร					
1	มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความคิด ความสามารถในการปฏิบัติงานที่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียน	+1	+1	+1	1.00
2	ช่วยพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานสำนักงานของผู้เรียนแต่ละคน	+1	+1	0	0.66
3	เนื้อหาของวิชาที่เรียนตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน	+1	0	+1	0.66
4	เนื้อหาของวิชาที่เรียนสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00
5	มุ่งให้ผู้เรียนมีจริยธรรมในวิชาชีพ เช่น ความซื่อสัตย์ ความภาคดีต่อองค์กร	+1	+1	+1	1.00
6	มุ่งให้ผู้เรียนสามารถสร้างอาชีพ และพัฒนาอาชีพให้ก้าวหน้า	+1	+1	+1	1.00
7	จัดลำดับความยากง่ายของเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00
8	ให้ความสำคัญในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล	+1	+1	+1	1.00
9	แนวทางของหลักสูตรช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน	+1	+1	0	0.66
10	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำสิ่งที่เรียนไปใช้ในชีวิตจริงได้มากขึ้น	0	+1	+1	0.66
11	เนื้อหาวิชาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติได้จัดเวลาเรียนไว้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00
12	เนื้อหาวิชาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิด วิเคราะห์กระบวนการต่าง ๆ ในการทำงานที่ถูกต้องด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	+1	+1	0	0.66
13	จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
14	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริง	+1	+1	+1	0.66
15	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ใช้วิธีการใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงาน	0	+1	+1	0.66
16	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการใช้กระบวนการกลุ่ม	+1	+1	0	0.66
17	ใช้วิธีผสมผสานการให้ความรู้กับการปฏิบัติจริง	+1	+1	+1	1.00
18	ฝึกให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	+1	+1	+1	1.00
19	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลองปฏิบัติงานตามวิธีการที่ผู้เรียนค้นพบ	0	+1	+1	0.66
20	ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้และนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง	+1	+1	+1	1.00
21	ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง	0	+1	+1	0.66

ข้อ	ความคิดเห็น	ความสอดคล้อง			ค่าเฉลี่ย
		อาจารย์ โสรัฏฐดา	อาจารย์ สมภาส	อาจารย์ พิไลภรณ์	
22	จัดกิจกรรมเพื่อฝึกผู้เรียนให้มีวินัยและรับผิดชอบในการทำงาน	+1	+1	+1	1.00
23	ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม ด้านผู้สอน	+1	+1	+1	0.66
24	สามารถใช้เทคนิคและวิธีสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหาในบทเรียน	+1	+1	+1	1.00
25	สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับกลุ่ม ผู้เรียนด้วยกัน	+1	+1	+1	1.00
26	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นในระหว่างเรียน	+1	+1	+1	1.00
27	ดำเนินการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่าง บุคคล	+1	+1	+1	1.00
28	ให้แบบฝึกหัดที่ให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้กับความรู้ที่ได้เรียน ไปแล้ว	+1	+1	+1	1.00
29	ให้แบบฝึกหัดที่ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะและประสบการณ์จาก การลงมือปฏิบัติจริง	+1	+1	+1	1.00
30	ขณะที่ผู้เรียนปฏิบัติงานผู้สอนได้ควบคุมดูแลและให้คำแนะนำ แก่ผู้เรียนแต่ละคนอย่างใกล้ชิด	+1	+1	+1	1.00
31	ดำเนินการสอนให้เป็นไปตามลำดับจากง่ายไปหายาก	+1	+1	+1	1.00
32	เนื้อหาของวิชาที่เรียนตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน	0	-1	0	0.33
33	อธิบายให้ผู้เรียนทราบถึงข้อบกพร่องในการทำงานแต่ละขั้น เพื่อให้ผู้เรียนปรับปรุงตนเอง	+1	+1	+1	1.00
34	สอนให้ผู้เรียนทราบวิธีการแก้ไขข้อขัดข้องเบื้องต้นเมื่อเครื่อง ใช้สำนักงานเกิดปัญหาขณะปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	1.00
35	ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในทุกรายวิชาและติดตาม ผลการปฏิบัติของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00
36	ดูแลป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุขณะที่ผู้เรียนใช้เครื่องใช้ สำนักงาน	+1	+1	+1	1.00
37	มีความสามารถในการแก้ไขข้อขัดข้องเบื้องต้นที่เกิดขึ้นกับ เครื่องใช้สำนักงาน	+1	+1	+1	1.00
38	จัดหาและจัดเตรียมวัสดุฝึกงานให้แก่ผู้เรียนอย่างเพียงพอ	+1	+1	+1	1.00
39	สอนผู้เรียนให้รู้เทคนิควิธีดูแลบำรุงรักษาเครื่องใช้สำนักงานให้ อยู่ในสภาพดี	+1	+1	+1	1.00
40	วางตนเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องความประพฤติและบุคลิกภาพ	0	+1	+1	0.66

ข้อ	ความคิดเห็น	ความสอดคล้อง			ค่าเฉลี่ย
		อาจารย์ โสรัฏฐา	อาจารย์ สมภาส	อาจารย์ พิไลภรณ์	
41	มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา อุทิศตนให้กับการพัฒนาผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00
42	มีมนุษยสัมพันธ์ ควบคุมอารมณ์ได้ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	+1	+1	+1	1.00
43	มีนิสัยรักการแสวงหาความรู้และข่าวสารข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน	0	+1	+1	0.66
44	สื่อที่ใช้มีคุณภาพและเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00
45	อุปกรณ์การเรียนที่ใช้มีความหลากหลาย เช่น เครื่องพิมพ์ดีด ไฟฟ้า เครื่องดิจิทัล ฯลฯ	+1	0	+1	0.66
46	อุปกรณ์การเรียนการสอนมีจำนวนเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00
47	มีการจัดซ่อมอุปกรณ์การเรียนการสอนให้อยู่ในสภาพดี	+1	+1	+1	1.00
48	มีการแนะนำรายชื่อนหนังสือและผู้แต่งให้แก่ผู้เรียนเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการค้นคว้า	0	+1	+1	0.66
49	สื่อที่ใช้ช่วยให้ผู้เรียนสนใจและมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น	+1	+1	+1	1.00
50	สื่อที่ใช้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของแผนการสอน	0	+1	+1	0.66
51	สื่อที่ใช้ช่วยแก้ปัญหาพื้นฐานของผู้เรียนที่แตกต่างกัน	+1	+1	+1	1.00
52	ผู้สอนได้ตรวจหนังสือหรือตำราที่ต้องการให้ผู้เรียนค้นคว้าว่ามีจำนวนเพียงพอกับผู้เรียน	0	0	+1	0.33
53	สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติจริง ด้านการประเมินผล	+1	+1	+1	1.00
54	ผู้สอนได้ชี้แจงและทำความเข้าใจกับผู้เรียนเกี่ยวกับเกณฑ์และวิธีการประเมินผลในรายวิชาที่เรียน	+1	+1	+1	1.00
55	จัดให้มีการประเมินผลขณะที่ผู้เรียนเข้าร่วมในกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน	+1	+1	+1	1.00
56	จัดให้มีการทดสอบความรู้ของผู้เรียนหลังการเรียนการสอน	+1	+1	+1	1.00
57	ผู้สอนแจ้งผลการทดสอบให้ผู้เรียนได้ทราบเพื่อให้ผู้เรียนปรับปรุงตนเอง	+1	+1	+1	1.00
58	ใช้วิธีการประเมินผลหลายวิธีร่วมกันนอกเหนือจากการทดสอบ	+1	+1	+1	1.00
59	มีการประเมินผลการปฏิบัติงานทั้งด้านความรู้ และวิธีการปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	1.00

ข้อ	ความคิดเห็น	ความสอดคล้อง			ค่าเฉลี่ย
		อาจารย์ โสวัฏดา	อาจารย์ สมภาส	อาจารย์ พิไลภรณ์	
60	มีการประเมินผู้เรียนจากความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นรายบุคคล	+1	+1	+1	1.00
61	ผู้สอนประเมินระดับความสำเร็จในการเรียนรู้ตามผลงานที่ผู้เรียนทำได้จริง	+1	+1	+1	1.00
62	ผู้สอนใช้ความสังเกตประเมินผู้เรียนขณะอยู่ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน	0	+1	+1	0.66
63	ผู้สอนประเมินผู้เรียนจากการทำงานเดี่ยวและการทำงานกลุ่ม	+1	+1	+1	1.00
64	ผู้สอนฝึกให้ผู้เรียนประเมินตนเองและยอมรับการประเมินของผู้อื่น	+1	+1	+1	1.00

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ	นางสาวมาลัย สงวนความดี
วันเดือนปีเกิด	3 ตุลาคม 2497
สถานที่เกิด	เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	106 ถนนวานิช 1 แขวงจักรวรรดิ เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพฯ 10100
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	อาจารย์ 2 ระดับ 7
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2516	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (การเลขานุการ) วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน
พ.ศ. 2518	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (การเลขานุการ) วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน
พ.ศ. 2520	บริหารธุรกิจบัณฑิต (ธุรกิจศึกษา) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา)
พ.ศ. 2546	การศึกษามหาบัณฑิต (ธุรกิจศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ